

2012 m. liepa–rugpjūtis 7/8

Artuma

Šeima pašaukta atspindėti Triasmenį Dievą

Broliai vyskupai, garbieji valdžios atstovai, broliai ir seserys! Švęsdami Eucharistijos auką šį ryt išgyvename didelio džiaugsmo ir bendrystės akimirkas. Didžiulė minia, atvykusi iš daugybės tautų, susibūrė aplink šv. Petro įpėdinį. Ji puikiai vaizduoja vieną, bet visuotinę Bažnyčią, įsteigtą Kristaus ir esančią vaisiumi tos misijos, kurią, kaip

girdėjome Evangelijoje, Jėzus suteikė savo apaštalams: „Eikite ir padarykite mano mokinius visų tautų žmones, krikštydami juos vardan Tėvo, ir Sūnaus, ir Šventosios Dvasios“ (Mt 28, 18–19). <...> Ypač karštai apkabiniu jus, brangiosios šeimos! Ačiū, kad dalyvaujate!

Antrajame skaitinyje apaštalas Paulius mums priminė, jog Krikštu gavome Šventąją Dvasią, kuri mus vienija su Kristumi kaip brolius ir padaro mus Tėvo vaikais, tad galime šaukti: „Aba, Tėve!“ (plg. Rom 8, 15. 17). Tą akimirką mums buvo duotas pradas naujos, dieviškos gyvybės, kurią turime brandinti iki pat galutinio išsiskleidimo dangaus šlovėje; tapome Bažnyčios nariais, Dievo šeima, *sacrarium Trinitatis* („Trejybės šventovė“), – kaip sako šv. Ambraziejus, „tauta“, – kaip moko Vatikano II Susirinkimas, – „sujungta Tėvo, Sūnaus ir Šventosios Dvasios vienybė“ (*Lumen gentium*, 4). Švenčiausiosios Trejybės liturginė išklmė, kurią šiandien švenčiame, mus ragina kontempliuoti šitą slėpinį, taip pat mus skatina stengtis Trejybės pavyzdžiu išgyventi savo bendrystę su Dievu ir žmonėmis. Esame pašaukti priimti ir kitiems perduoti tikėjimo tiesas; gyventi mylėdami vieni kitus ir visus, dalydamiesi džiaugsmais ir vargais, mokydamiesi prašyti atleidimo ir jį suteikti, vertindami įvairias charizmas ganytojų vadovavimu. Žodžiu, mums suteikta užduotis taip ugdyti bažnytines bendruomenes, kad jos būtų tarsi šeima, atspindinti Trejybės grožį, ir evangelizuoti ne tik žodžiu, bet ir, sakyčiau, „spinduliavimu“, išgyvenamos meilės jėga.

Ne tik Bažnyčia, bet ir šeima, sudaryta vyro ir moters santuoka, yra pašaukta būti Vieno Triasmenio Dievo paveikslas. Iš tiesų, pradžioje „Dievas sukūrė žmogų pagal savo paveikslą, pagal savo paveikslą sukūrė jį; vyrą ir moterį; sukūrė juos. Dievas juos palaimino, tardamas: ‘Būkite vaisingi ir dauginkitės’“ (Pr 1, 27–28). Dievas sukūrė žmogų kaip vyrą ir moterį, turinčius vienodą orumą, bet kartu savitus, vienas kitą papildančius bruožus, kad abu galėtų būti vienas kitam dovana, kad vienas kitą vertintų bei kurtų meilės ir gyvybės bendriją. Meilė žmogų padaro tikruoju Dievo atvaizdu. Brangūs sutuoktiniai, gyvendami santuokoje jūs vienas kitam dovanojate ne ką nors ar kokią nors savo veiklos dalį, bet visą gyvenimą. Jūsų meilė duoda vaisius pirmiausia jums patiems, nes jūs trokštate vienas kito gerovės ir jos siekiate, džiaugiatės, kai dovanojate ir patys esate apdovanojami. Meilės vaisius taip pat yra dosnus ir atsakingas vaikų gimdymas, rūpinimasis jais, dėmesingas ir atidus auklėjimas. Meilė duoda vaisius ir visuomenei, nes šeimos gyvenimas yra pirmoji ir nepamainoma visuomeninių dorybių, pagarbos, neatlyginamo aukojimosi, pasitikėjimo, atsakomybės, solidarumo, bendradarbiavimo mokykla. Brangūs sutuoktiniai, rūpinkitės savo vaikais, technikos užvaldytame pasaulyje ramiai ir su pasitikėjimu mokykite juos gyvenimo prasmės, tikėjimo jėgos, išmokykite siekti tikslo ir remkite juos. Tačiau ir jūs, vaikai, palaikykite gilios meilės ryšius su tėvais, rūpestingai juos globokite; taip pat ir ryšiai su broliais ir seserimis tebūnie jums proga brandinti meilę.

Gerieji „Artumos“ bičiuliai,

ačiū Jums, kad gan aktyviai sureagavote, perskaitę birželio numerį: vieni džiaugiatės ir gy-
rėte, kiti barėte ir piktinotės; o, kad Jūs žinotute, kaip svarbu yra šitai redaktoriams, tuomet dar
drąsiau beigi dažniau tatau darytute! O jau po šiojo numerio suvis laimingi būtume, jei mums
pavyktų bent keletą Jūsų realiai išjudinti ne tiktai dėl žurnalo aktyviai sureaguoti, bet ir patiems
imtis konkrečių veiksmų nugalint bent kokį blogumėlį su besišypsančiuoju gerumu! Mat šios
„Artumos“ tema – *krikščionių veiklumas*: esame aktyvūs šio pasaulio veikėjai ar pasyvūs jo ste-
bėtojai, vartotojai? Kodėl turėtume čia reikštis, veikti jau dabar?..

Gi pastaraisiais nūn laikais mūs etnografinėse platumose įsistovėjo gilius jau tradicijos: tyliai pakam-
piaus bambėti sau ir viens kitam arba garsiai rėkti per televizorių, ar tiesiog purslot emocine, intelektine
ir kitokia agresija spaudoje, įskaitant ir kanonizuotąjį internetą. Negali sakyti, kad tai būtų visai nepavei-
kios apeigos – jaučiu, kaip jos įveikia ir mane. Todėl nesusituriu ir vėl Jums neišliejęs savo širdies skausmų:
skaudu man, kai matau, kaip niekinami žmonės vien už tai, jog garsiai, bet visai be agresijos ištaria, užra-
šo, paprašo: „Tiesos“... skaudu man, kai matau, jog kažkokie įstatymai net numirt neleidžia Seimo nariui,
o jeigu jis vis vien išdrįsta – tai balsuot priverčia mirusiojo sielą taip, kaip įtakingai mažumai parankiau...
skaudu man, kai matau, kad nematau per daug nei meilės, anei pagarbos ženklų mūsų palaimintajam
Jurgiui Matulaičiui net tose vietose, kur jis gyveno, veikė, mirė...

Bet čia kažkas man už gerklės švelniai suima viena ranka, antra – prie širdies priglaudžia, ir jau nebega-
liu daugiau bambėti, o skausmas kažki kur ištirpsta... Ir žmonės tie, trokštantys tiesos, be politinių judesių
kalbėt jau ima apie *dorinio atgimimo sąjūdį*; žiū, ir seimūnų gi absoliuti dauguma iš visų politinio spalvų
spektro dar suvokia, kas yra šeima; ir Pal. Jurgio metai dar tik įpusėjo... Gal įtariat – kieno ranka tai bu-
vo? O gal – tai tik priešatostoginio nuovargio kliedesiai? Gerai, baigiu ir lėksiu tuoj į Šeimų Karalienės –
Žemaičių Kalvarijos Madonos – glėbį!

Nuolankiai Jūsų,
Darius Chmielewskas

Turinys

Kronika

Kun. Artūras KAZLAUSKAS	
Vardas ir esmė	2
Evangelija mažiesiems	4
Bažnyčios pulsas	8
Benedikto XVI homilijos tęsinys	10
Bažnyčios meilė ir artuma šeimai	11
Virgilijus RUDZINSKAS	
Vilties žinia iš Milano	12
Birutė OBELENIENĖ	
Piligrimystė už meilę ir gyvybę!	13
Jolita PUKELIENĖ	
Ar šeima tikrai vertybė?	14
Algimantas RAMONAS	
Už ir prieš šeimą Seime	16
Dr. Artūras LUKAŠEVIČIUS	
Ar mums reikia	
dorinio atgimimo sąjūdžio?	17
Didelės ir mažos kryžkelės	
Pal. J. Matulaičio gyvenimas	
paveikslėliuose: marijonų atnaujinimas	18
Vaižganto prisiminimai	20
Ses. Viktorija PLEČKAITYTĖ MVS	
Stebuklai tikrai vyksta!	22
Vysk. Arūnas PONIŠKAITIS	
Kas tas gerumas?	23

Kun. Danielius DIKEVIČIUS	
Kai žodžiai moko,	
tai ir pavyzdžiai traukia	24
Antanas SAULAITIS SJ	
Dalytis Geraja Naujiena	25
Kun. Kęstutis K. BRILIUS MIC	
Darbų visiems užteks	26
Vilties ir meilės kalnas	28
Jeigu katalikai nieko neveiks,	
tai jų niekas neatpažins	33
Zita VASILIAUSKAITĖ	
Socialinė tinginystė	34
Mindaugas RADUŠIS	
Katalikai: nuo pasyviųjų iki aktyvistų	36
Jaunimo iššūkis	
Vaida SPANGELEVIČIŪTĖ	
Jei tylėsiu, akmenys ims šaukt	38
Kaip vyrą ir moterį sukūrė juos	
Šeima gaivina visuomenę	40
Veidu į vaiką	
Paul LEMOINE	
Bausmė ir atlygis	42

O mes kitokie

Dr. Gedas MALINAUSKAS	
Bičiuliai – duoti ar gauti?	45
Inesa VAITKŪNAITĖ	
Vaikas-paukštis	47
Atokvėpio valandai	
Rūta LAZAUSKAITĖ	
Apie gyvenimą sergant	48
Gero kino kampelis	
Ramūnas AUŠROTAS	
Ten yra drakonų	49
Akiračiai	
Šv. Ignacas Lojola – Kristaus karys	50
Kas atrado Ameriką?	53
Idomybės	
Gyvūnai ir mes	56
Sveikata	
Tunkam – bėda!!!	57
Gyvenimas kaip senas vynas	
Vanda IBIANSKA	
Darbas	59

Viršelyje – Švč. M. Marijos Krikščioniškų šeimų Karalienės paveikslas
Žemaičių Kalvarijoje. XVII a. I pusė

Liepos–rugpjūčio kalendorius

Vardas ir esmė

Kun. Artūras KAZLAUSKAS

Senieji vardai visuomet prasmingi ir netgi išreiškia asmens esmę. Bent jau man nuo vaikystės iš katekizmo pamokų išliko Dievo vardo tetragramos (JHVH) prasmė, o drauge – ir jo Asmens esmė: Esantysis. Vėliau universitete Biblijos paskaitose šitas vardas ir šita esmė tapo kitokie. Bent jau man. JHVH reiškia ne tik paprasčiausią buvimą, o buvimą dėl manęs: esu su tavim, buvau su tavim ir būsiu su tavimi. Negana to – dirbau, dirbu ir dirbsiu dėl tavęs. Mūsų Dievas yra ne šiaip esantis, bet aktyvus, nuolat besidarbuojantis mano gerovei, kaip pasakytų psalmininkas (plg. *Ps 137*). Ypač liturgijoje – žodžiais ir ženklais. Tik leiskime jam veikti. Tik mokykimės būti pagal Dievo paveikslą ir panašumą.

Dvylika metų kraujoplūdžiu serganti moteris ir mirusi dvylikametė sinagogos vyresniojo duktė – moterys, dėl savo ligų ir mirties nepajėgiančios darbuotis. Štai kodėl Jėzaus artumu ir žodžiu yra sugrąžinamos į pilnakraujį ir visavertį gyvenimą (*XIII eilinis sekmadienis*).

Kodėl, kaip liudija evangelistas Morkus, savo tėviškėje, tarp savųjų, Jėzus negalėjo padaryti jokio stebuklo? Pasmerkti yra tie, kurie neturi jokių vilčių ir nesitiki nieko naujo ir įdomaus, kurie netiki stebuklais (*XIV eilinis sekmadienis*).

Po du (bendruomeniškai; čia prisiminkim Jėzaus pažadą būti ten, kur du ar trys jo vardu susirenka) išsiųsti mokiniai privalo nuolat kviesti į gyvenimo pakeitimą, išvarinėti demonus – burti vienybėn, aliejumi tepti ligočius ir juos gydyti. Šitaip atliekama Jėzaus misija (*XV eilinis sekmadienis*).

Tokia tarnystė yra sunki, labai sunki ir labai varginanti. Dievas tai supranta ir kviečia poilsio. Jis pats tačiau nesiils. Nejau gali ramiai sau ilsėtis susigraudinęs dėl žmonių vargo Kūrėjas (*XVI eilinis sekmadienis*)?

Tądien, kai gausi minia buvo susirinkusi pasiklausyti, Jėzus uždavė klausimą vienam iš artimiausių savo mokinių. Jis norėjo pamaitinti minią ir paskelbti bent jau savo mokiniams, kad Dievas dosniai laimina mokačius dalytis. Ir pamokė, kad dalijantis nuosavybė didėja. Kiti to nesupras (*XVII eilinis sekmadienis*).

Tačiau ne vien duona žmogus būna sotus. Jėzus pats nori būti valgis – Duona, kuri pasotina. Tas, kuris jį tiki, nealksta ir netrokšta. Jis kviečia plušėti, kantriai ir nuosirdžiai triūsti, bet ne dėl to, kas žūsta, o vien dėl to, kas išlieka (*XVIII eilinis sekmadienis*).

Gyvenimo ir paties asmens perkeitimas (evangelisto akimis – spindėjimas) įmanomas tada, kai įsiklausoma į pranašų mokymą ir viskas tvarkoma pagal Įstatymą. Šitokia perspektyva gali gąsdinti, bet Jėzaus artume būna gera (*Viešpaties Atsimainymas*). O apie mūsiškę perspektyvą –

ateitį – nori mums pranešti Marijos likimas. Ji – pirmoji iš mūsų. Iš anksto. Svarbiausia, kad sugebėtume kaip ji giedoti, jog viską – didžius dalykus – padarė mums Viešpats (*Žolinė*).

Kartu su žydais ir mes galime murmėti, kad Jėzus save vadina valgiu. Kai žiūrime adoracijoje į eucharistinę Duoną, matome Dievą, kuris save dovanoja taip, kaip dovanoja duoną (*XIX eilinis sekmadienis*).

Mums, kurie valgome jo Kūną, irgi reikia tapti valgiu – broliams ir seserims. Sunku? Pajėgia tik tas, kuris pasistiprina duona, nužengusia iš dangaus (*XX eilinis sekmadienis*).

Daugelis neturi tam nei noro, nei jėgų. Per daug sunku, per daug reikalaujama. Šiandien vėl iš naujo Jėzus klausia kiekvieną krikščionį: „Gal ir jūs norite pasitraukti?“ (*Jn 6, 67*). Esi laisvas. Neužtenka būti pakrikštytam. Reikia asmeninio apsisprendimo, kaip tada apsisprendė Simonas Petras: „Viešpatie, pas ką mes eisime?! Tu turi amžinojo gyvenimo žodžius“ (*Jn 6, 68; XXI eilinis sekmadienis*). Tokiam apsisprendimui gali pagelbėti malonė. Juk tikėjimas yra dovana. Tėvas, kaip pasakytų Jėzus, ją duoda, kam nori. Kitas Jėzaus mokinyk kvies atnaujinti Dievo malonės dovaną ir pašaukimą, kurie yra neatšaukiami (plg. *Rom 11, 29; 2 Tim 1, 6*).

Tam liepą visus kviečia didieji atlaidai Žemaičių Kalvarijoje prie Šeimų Karalienės, Kryžių kalne prie mūsų Išgelbėjimo ženklo, o ypač Marijampolėje – prie mūsų palaimintojo Jurgio. Juk šiemet jo metai.

Popiežius Benediktas XVI prieš keletą metų katalikams priminė žydiškąją tradiciją netarti tetragramos dieviškojo Vardo. Mūsų prelato Antano Rubšio išverstoje Biblijoje tetragrama yra lietuviškai užrašyta didžiosiomis raidėmis VIEŠPATS, pagal senąją žodinę tradiciją. O aš čia išdrįsiu palinkėti: mažiau kalbų, daugiau darbų. Jei negirdi Viešpaties žodžio, pastebėk jo darbus. „Eik ir tu taip daryk!“ (*Lk 10, 37*), pagal jo paveikslą sukurtasis žmogau.

Liepa

- 1 S **XIII EILINIS SEKMADIENIS** (I sav.) Išm 1, 13–15; 2, 23–24; Ps 30; 2 Kor 8, 7. 9. 13–15; Mk 5, 21–43
- 2 P **Švč. Mergelė Marija, Šeimų Karalienė** Iz 61, 9–11; 1 Sam 2, 1. 4–8; Lk 2, 41–51
- 3 A **Šv. Tomas, apaštalas** Ef 2, 19–22; Ps 117; Jn 20, 24–29
- 4 T **Šv. Elzbieta Portugalė** Am 5, 14–15. 21–24; Ps 50; Mt 8, 28–34
- 5 K **Šv. Antanas Marija Zakarijas, kunigas** Am 7, 10–17; Ps 19; Mt 9, 1–8
- 6 P **Šv. Marija Goreti, mergelė, kankinė** Am 8, 4–6. 9–12; Ps 119; Mt 9, 9–13 *Valstybės (Lietuvos karaliaus Mindaugo karūnavimo) diena*
- 7 Š Am 9, 11–15; Ps 85; Mt 9, 14–17
- 8 S **XIV EILINIS SEKMADIENIS** (II sav.) Ez 2, 2–5; Ps 123; 2 Kor 12, 7–10; Mk 6, 1–6
- 9 P **Šv. Augustinas Džao Žongas, kunigas, ir jo draugai, kankiniai** Oz 2, 16. 17b–18. 19–22; Ps 145; Mt 9, 18–26
- 10 A Oz 8, 4–7. 11–13; Ps 115; Mt 9, 32–38
- 11 T **Šv. Benediktas, abatas, Europos globėjas** Pr 41, 55–57; 42, 5–7a. 17–24a; Ps 33; Mt 10, 1–7
- 12 K Oz 11, 1–4. 8c–9; Ps 80; Mt 10, 7–15
- 13 P **Šv. Henrikas** Oz 14, 2–10; Ps 51; Mt 10, 16–23
- 14 Š **Šv. Kamilis Lelietis, kunigas** Iz 6, 1–8; Ps 93; Mt 10, 24–33
- 15 S **XV EILINIS SEKMADIENIS** (III sav.) Am 7, 12–15; Ps 85; Ef 1, 3–14; Mk 6, 7–13
- 16 P **Karmelio kalno Švč. Mergelė Marija (Škaplierinė)** Iz 1, 10–17; Ps 50; Mt 10, 34 – 11, 1
- 17 A Iz 7, 1–9; Ps 48; Mt 11, 20–24
- 18 T Iz 10, 5–7. 13–16; Ps 94; Mt 11, 25–27
- 19 K Iz 26, 7–9. 12. 16–19; Ps 102; Mt 11, 28–30
- 20 P **Šv. Apolinaras, vyskupas, kankinys** Iz 38, 1–6. 21b. 7–8; Iz 38, 10–12. 16; Mt 12, 1–8
- 21 Š **Šv. Laurynas Brindizietis, kunigas, Bažnyčios mokytojas** Mch 2, 1–5; Ps 10; Mt 12, 14–21
- 22 S **XVI EILINIS SEKMADIENIS** (IV sav.) Jer 23, 1–6; Ps 23; Ef 2, 13–18; Mk 6, 30–34
- 23 P **Šv. Brigita, vienuolė, Europos globėja** Gal 2, 19–20; Ps 15; Jn 15, 1–8

- 24 A **Šv. Sarbelijus Machlufas, kunigas** Mch 7, 14–15. 18–20; Ps 85; Mt 12, 46–50
- 25 T **Šv. Jokūbas, apaštalas** 2 Kor 4, 7–15; Ps 126; Mt 20, 20–28
- 26 K **Šv. Joakimas ir Ona, Švč. Mergelės Marijos tėvai** Sir 44, 1. 10–15; Ps 132; Mt 13, 16–17
- 27 P Jer 3, 14–17; Jer 31, 10–13; Mt 13, 18–23
- 28 Š Jer 7, 1–11; Ps 84; Mt 13, 24–30
- 29 S **XVII EILINIS SEKMADIENIS** (I sav.) 2 Kar 4, 42–44; Ps 145; Ef 4, 1–6; Jn 6, 1–15
- 30 P **Šv. Petras Auksažodis, vyskupas, Bažnyčios mokytojas** Jer 13, 1–11; Įst 32, 18–21; Mt 13, 31–35
- 31 A **Šv. Ignacas Lojola, kunigas** Jer 14, 17–22; Ps 79; Mt 13, 36–43

Rugpjūtis

- 1 T **Šv. Alfonsas Marija Liguoris, vyskupas, Bažnyčios mokytojas** Jer 15, 10. 16–21; Ps 59; Mt 13, 44–46
- 2 K **Šv. Euzebijus Vercelietis, vyskupas; Šv. Petras Julijonas Eimaras, kunigas** Jer 18, 1–6; Ps 146; Mt 13, 47–53
- 3 P Jer 26, 1–9; Ps 69; Mt 13, 54–58
- 4 Š **Šv. Jonas Marija Vianėjus, kunigas** Jer 26, 11–16. 24; Ps 69; Mt 14, 1–12
- 5 S **XVIII EILINIS SEKMADIENIS** (II sav.) Iš 16, 2–4. 12–15; Ps 78; Ef 4, 17. 20–24; Jn 6, 24–35
- 6 P **Kristaus Atsimainymas** Dan 7, 9–10. 13–14; Ps 97; 2 Pt 1, 16–19; Mk 9, 2–10
- 7 A **Šv. Sikstas II, popiežius, ir jo draugai, kankiniai. Šv. Kajetonas, kunigas** Jer 30, 1–2. 12–15. 18–22; Ps 102; Mt 14, 22–36

Liepą popiežius kviečia melstis šiomis intencijomis:

Bažnyčios – kad visi žmonės turėtų darbą ir jį dirbtų turėdami tinkamas sąlygas bei stabilias garantijas;

misijų – kad krikščionys savanoriai misijų kraštuose sugebėtų liudyti Kristaus artimo meilę.

Rugpjūtį popiežius kviečia melstis šiomis intencijomis:

Bažnyčios – kad su kaliniais būtų elgiama teisingai ir skaitomasi su jų žmogiškuoju orumu;

misijų – kad sekti Kristumi pašaukti jaunuoliai noriai skelbtų ir liudytų Evangeliją net ir tolimiausiuose Žemės kampeliuose.

- 8 T **Šv. Dominykas, kunigas** Jer 31, 1–7; Jer 31, 10–13; Mt 15, 21–28
- 9 K **Šv. Kryžiaus Teresė Benedikta, mergelė, kankinė, Europos globėja** Oz 2, 16b. 17b. 21–22; Ps 45; Mt 25, 1–13
- 10 P **Šv. Laurynas, diakonas, kankinys** 2 Kor 9, 6–10; Ps 112; Jn 12, 24–26
- 11 Š **Šv. Klara, mergelė** Hab 1, 12 – 2, 4; Ps 9; Mt 17, 14–20
- 12 S **XIX EILINIS SEKMADIENIS** (III sav.) 1 Kar 19, 4–8; Ps 34; Ef 4, 30 – 5, 2; Jn 6, 41–51
- 13 P **Šv. Poncijonas, popiežius, ir Ipolitas, kunigas, kankiniai** Ez 1, 2–5. 24–28c; Ps 148; Mt 17, 22–27
- 14 A **Šv. Maksimilijonas Marija Kolbė, kunigas, kankinys** Ez 2, 8 – 3, 4; Ps 119; Mt 18, 1–5. 10. 12–14
- 15 T **ŠVČ. MERGELĖS MARIJOS ĖMIMAS Į DANGŲ (ŽOLINĖ)** Vigilija: 1 Kr 15, 3–4. 15–16; 16, 1–2; Ps 132; 1 Kor 15, 54b–57; Lk 11, 27–28 Diena: Apr 11, 19a; 12, 1–6a. 10ab; Ps 45; 1 Kor 15, 20–27; Lk 1, 39–56
- 16 K **Šv. Steponas Vengras** Ez 12, 1–12; Ps 78; Mt 18, 21 – 19, 1
- 17 P **Šv. Hiacintas, kunigas** Ez 16, 1–15. 60. 63; Iz 12, 2–6; Mt 19, 3–12
- 18 Š Ez 18, 1–10. 13b. 30–32; Ps 51; Mt 19, 13–15
- 19 S **XX EILINIS SEKMADIENIS** (IV sav.) Pat 9, 1–6; Ps 34; Ef 5, 15–20; Jn 6, 51–58
- 20 P **Šv. Bernardas, abatas, Bažnyčios mokytojas** Ez 24, 15–24; Įst 32, 18–21; Mt 19, 16–22
- 21 A **Šv. Pijus X, popiežius** Ez 28, 1–10; Įst 32, 26–28. 30. 35–36; Mt 19, 23–30
- 22 T **Švč. Mergelė Marija Karalienė** Iz 9, 1–3. 5–6; Ps 113; Lk 1, 26–38
- 23 K **Šv. Rožė Limietė, mergelė** Ez 36, 23–28; Ps 51; Mt 22, 1–14
- 24 P **Šv. Baltramiejus, apaštalas** Apr 21, 9b–14; Ps 145; Jn 1, 45–51
- 25 Š **Šv. Liudvikas; šv. Juozapas Kalasantas, kunigas** Ez 43, 1–7ab; Ps 85; Mt 23, 1–12
- 26 S **XXI EILINIS SEKMADIENIS** (I sav.) Joz 24, 1–2a. 15–17. 18b; Ps 34; Ef 5, 21–32; Jn 6, 60–69
- 27 P **Šv. Monika** Sir 26, 1–4. 13–16; Ps 131; Lk 7, 11–17
- 28 A **Šv. Augustinas, vyskupas, Bažnyčios mokytojas** 1 Jn 4, 7–16; Ps 19; Mt 23, 8–12
- 29 T **Šv. Jono Krikštytojo Nukankinimas** Jer 1, 17–19; Ps 71; Mk 6, 17–29
- 30 K 1 Kor 1, 1–9; Ps 145; Mt 24, 42–51
- 31 P 1 Kor 1, 17–25; Ps 33; Mt 25, 1–13

Jėzus trokšta gydyti žmones

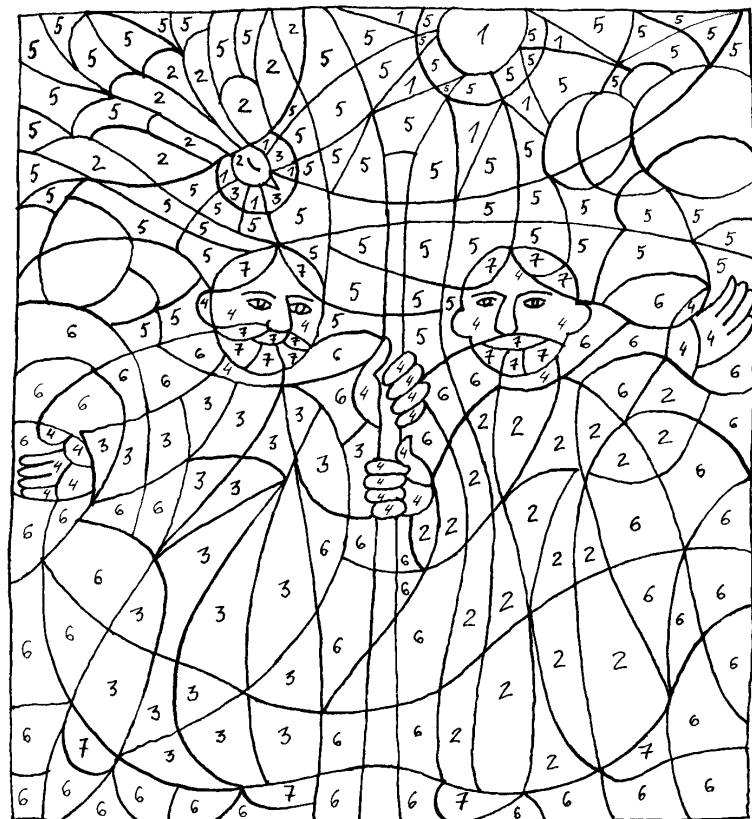
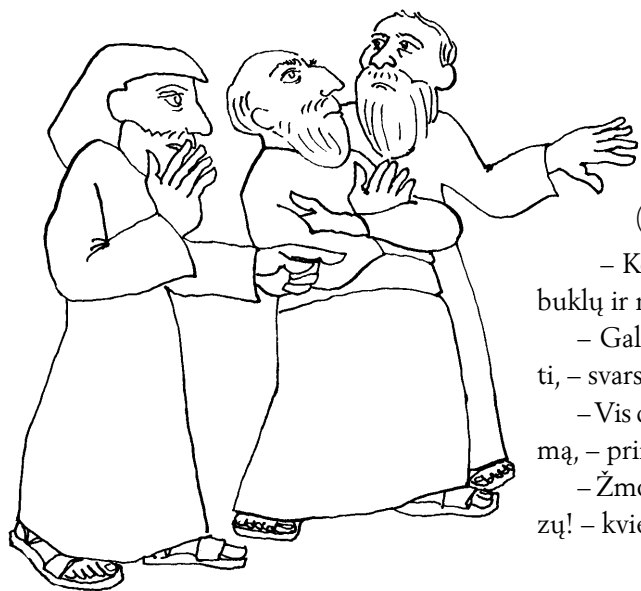
(XIII eilinis sekmadienis, liepos 1 d.)

- Jėzui gaila žmonių. Jis lyg koks gydytojas skuba į pagalbą, – palygino Dominykas.
- Pagydyti žmogų nuostabu, bet dar nuostabiau – prikelti mirusią mergaitę, – mano Benedikta.
- Jėzus padarė šiuos stebuklus, kad primintų, jog jis – tikras Dievas, ir paliudytų didžius tikėjimo darbus, – tarė mama.

Žmonės nepriima Jėzaus

(XIV eilinis sekmadienis, liepos 8 d.)

- Kokie keisti žmonės – nenori pamatyti didžių stebuklų ir nepriima Jėzaus, – nustemba Dominykas.
- Gal jiems nieko neskauda ir visi turi ką valgyti, – svarsto mama.
- Vis dėlto maži stebuklai pajvairintų gyvenimą, – primena tėtis. – Jėzus moka nustebinti.
- Žmonės, nebūkit kietos širdies, priimkit Jėzų! – kviečia Benedikta.

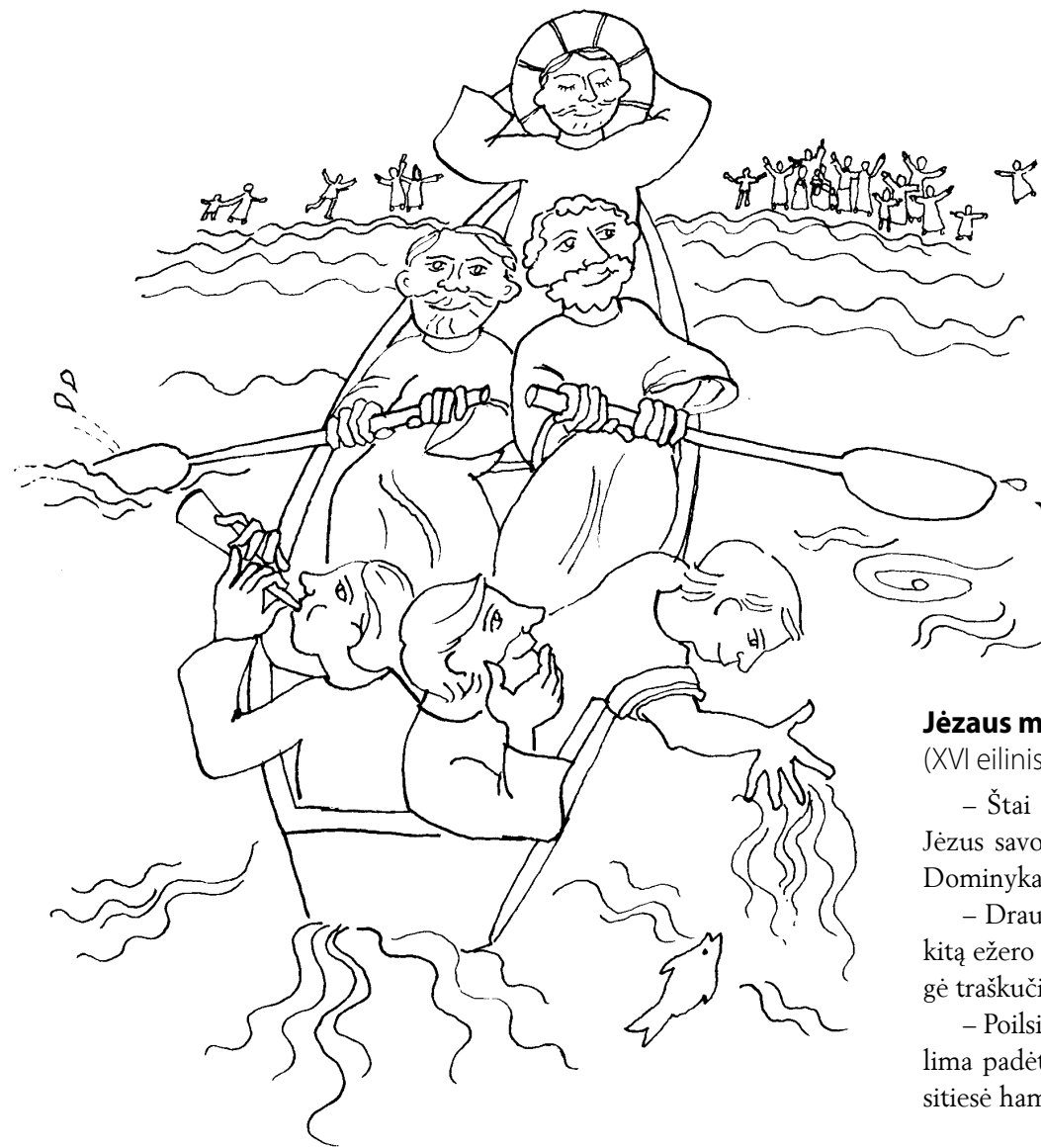
Evangelijos žinią nešame kitiems

(XV eilinis sekmadienis, liepos 15 d.)

- Vaikai, ar žinote, kodėl Jėzaus mokiniai į pasaulį siunčiami po du? – parūpo tėčiui.
- Vienas gali ko nors nežinoti – kitas paaiškins. Be to, gali kas nors užpulti. Dviem lengviau apsiginti, – pabrėžė Dominykas.
- Nieko nesinešti – tai reiškia užvis labiau pasikliauti Dievo pagalba. Panašiai kaip į kiemą žaisti – išeini ir nežinia, kas bus, – palygino Benedikta.

Nuspalvinkite šiomis spalvomis:

- 1 – geltona; 2 – oranžinė; 3 – raudona; 4 – rausva;
5 – žydra; 6 – žalia; 7 – ruda.

Jėzaus mokiniams – atostogos

(XVI eilinis sekmadienis, liepos 22 d.)

- Štai kodėl vasarą visi eina atostogauti – Jėzus savo mokiniams liepė pailsėti, – nutarė Dominykas.
- Draugai jiems paskolino valtę plaukti į kitą ežero pusę. Ten turbūt jie kepė žuvį ir valgė traškučius, – sakė sesutė.
- Poilsis padeda atgauti jėgas ir tada vėl galima padėti kitiems, – pareiškė broliukas ir išsitiesė hamake.

Jėzus pasotina minias

(XVII eilinis sekmadienis, liepos 29 d.)

- Įdomu, kaip Jėzus būtų padauginęs duoną, jei vaikas iš minios namie būtų pamiršęs pasiimti tuos kelis kepalukus? – teiraujasi Dominykas.
- Jėzus viską numatė. Tas mažas vaikelis su duona ir žuvimi – tai priminimas visiems, kad Jėzus pastebi ne tik močiutes ir senelius, mamas ir tėčius, bet ir visai nedidelius vaikus, – paaiškina Benedikta.
- Kaip gerai, kad ir mudviejų Dievas nepamiršta, palaiko ir stiprina, – nusprendžia broliukas.

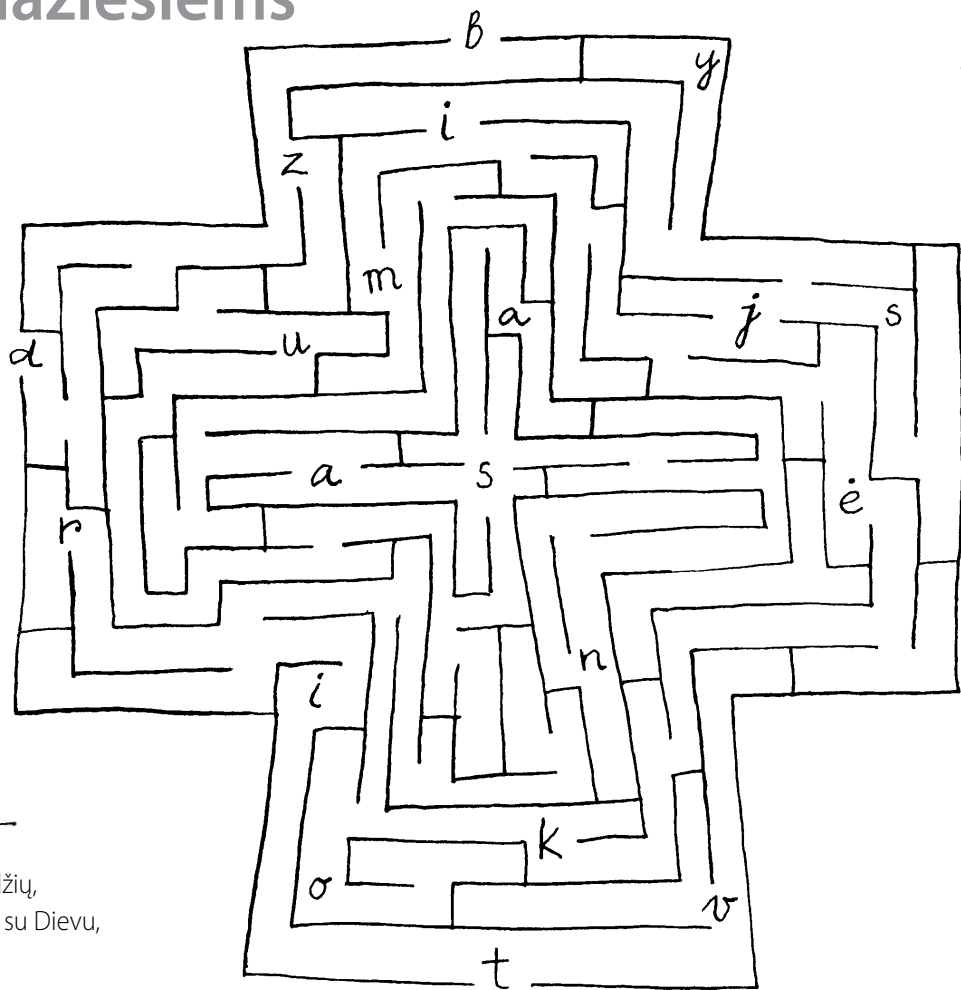
Tikėti Jėzų – didis darbas...

(XVIII eilinis sekmadienis, rugpjūčio 5 d.)

– Tiek kalbama apie tikėjimą, o iš kur jo gauti? – klausia sesutė.

– Tikėti – tai ieškoti Dievo, susidraugauti su juo, priimti Komuniją ir vis mels-tis, – atsako Dominykas.

– Dar reikėtų prašyti tikėjimo, kai pri-stingame, ir prisiminti, kaip iki šiol Dievas mus globojo ir rūpinosi, – prideda mama. – Daugeliui tai labai sunkus darbas.

Pasiekite labirinto vidurį ir, iš pakeliui sutiktų raidžių, sudėliokite darbo, kurį „dirbdami“ susipažįstame su Dievu, pavadinimą.

Tikėjimas – tai dovana (XIX eilinis sekmadienis, rugpjūčio 12 d.)

– Dangaus Tėvas Jėzų dovanoja visiems žmonėms, bet nedaugelis jį priima, – svarsto Benedikta.

– Kas Jėzaus darbams pritaria – jau tiki, tam amžinas gerumo ir džiaugsmo gyvenimas jau yra prasidėjęs, – taria Dominykas.

– Amžinas gyvenimas – tai puiki, nesibaigianti šventė, lyg koks gimtadienis, kuriame nieko netrūksta, visi sotūs, gali pokštauti ir būti linksmi. Ir niekas ne-sibara, nevaro miegoti, – palygina Benedikta.

Jėzus – mūsų gyvenimo duona

(XX eilinis sekmadienis, rugpjūčio 19 d.)

– Kokia keista draugystė su Jėzumi – jį valgyti, – stebi si Benedikta.

– Jėzus surado būdą, kaip mus stiprinti per tokį papras-tą ženklą – duoną. Balto paplotėlio niekas nebijo, jį galima sulaužyti, padalyti daugeliui.

Jėzus tiesiog pasislepia per Mišias palaiminto-je duonoje, kad mūsų neišgąsdintų, – nutaria Dominykas.

– Kaip kūnui reikia maisto, taip dvasiai – stiprybės. Tada galėsi-me būti kantresni, vie-ningesni, kitus labiau mylėti Jėzaus pavyz-džiu, – aiškina tėtis.

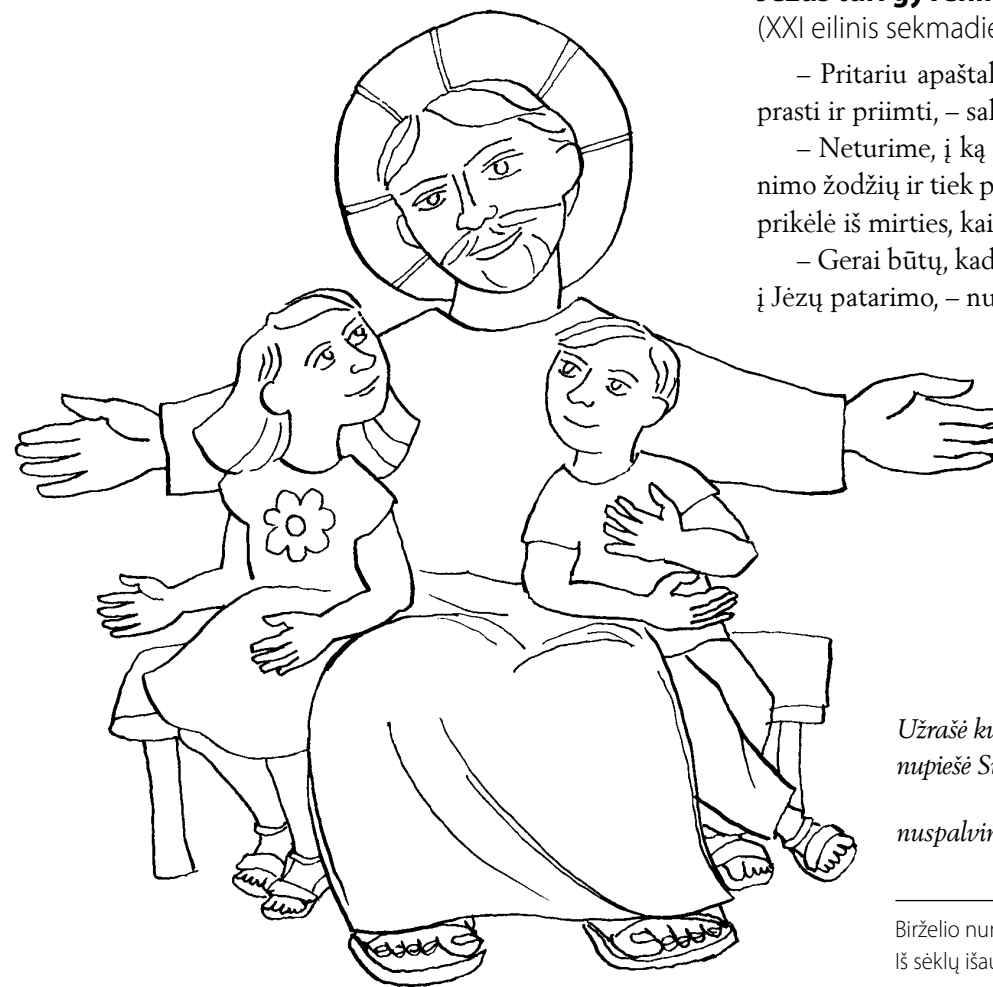
Jėzus turi gyvenimo žodžius

(XXI eilinis sekmadienis, rugpjūčio 26 d.)

– Pritariu apaštalams, kad Jėzaus žodžius ne visada galima su-prasti ir priimti, – sako Dominykas.

– Neturime, į ką kreiptis, kas mums dovanotų tiek gražių gyve-nimo žodžių ir tiek pagalbos. Niekas tiek neišgydė, nepagudė ir ne-prikėlė iš mirties, kaip Jėzus, – primena Benedikta.

– Gerai būtų, kad visi žmonės būtų išmintingi ir visada kreiptųsi į Jėzų patarimo, – nusprendžia Dominykas.

Užrašė kun. Saulius BUŽAUSKAS,
nupiešė Silvija KNEZEKYTĖ,

nuspalvino

Birželio numerio galvosūkių atsakymai.
Iš seklų išaugo: klevas, ąžuolas, lazdynas, beržas, kaštonas ir obelis.

Vysk. Rimantas Norvilas nuotrauka

Paskui Švenčiausiąjį – be gėdos ir baimės

✿ Birželis prasidėjo popiežiaus Benedikto XVI vizitu Milane, kur jau nuo priešpaskutinės gegužės dienos vyko Pasaulinis šeimų susitikimas (išsamiau apie jį skaitykite psl. 10–12) užbaigtas, dalyvaujant beveik milijoninei miniai, birželio 3 d. rytą aukotomis Mišiomis ir skelbimu, jog kitas toks šeimų susitikimas po trejų metų bus rengiamas Filadelfijoje, JAV.

✿ Birželio 7 d. Bažnyčia šventė Švenčiausiojo Kristaus Kūno ir Kraujo iškilme, Devintines. Tos dienos vakarą Šventasis Tėvas vadovavo tradicinei Eucharistinei procesijai Romos gatvėmis. Nors liturginis kalendorius nurodo Devintines švęsti šešiasdešimtą dieną po Velykų (ketvirtadienį), daugumoje šalių, taip pat ir Lietuvoje, jos keliamos į sekmadienį. Taip daroma ir Airijoje. Sostinėje Dubline tądien, birželio 10-ąją, prasidėjo penkiasdešimtas Tarptautinis eucharistinis kongresas, trukęs visą savaitę, iki birželio 17 d. Eucharistinių kongresų tradicija siekia 1881 m., jie yra pačią ilgiausią istoriją turintys masiniai katalikiški susibūrimai, kurių programoje – malda, liudijimai, įvairaus formato teologinės ir pastoracinės diskusijos, taip pat kultūriniai renginiai.

Dubline Tarptautinis eucharistinis kongresas buvo surengtas ir 1932 m. Tąkart jis tapo katalikiškos airių tautos

džiaugsmo ir tam tikru atžvilgiu moralinės pergalės šventė. Vos keleri metai buvo praėję nuo nepriklausomos Airijos Respublikos susikūrimo. Tuo metu kone visi airiai buvo katalikai ir katalikybę suvokė kaip vieną svarbiausių veiksnių, padėjusių išlaikyti nacionalinį savitumą šimtmečiais šalį valdžius Didžiąjai Britanijai. Šiandien, po aštuonių dešimtmečių, jau gerokai mažiau airių didžiuojasi, kad yra katalikai. Sekuliarizacijos procesas, o drauge ir natūrali laiko tėkmė nustūmė praeitin anksčiau visiems akivaizdų tikrumą, kad Airija savarankiška valstybė tapo dėl savo katalikiškos tapatybės. Baisus smūgis Airijos Bažnyčiai buvo per pastaruosius kelerius metus į viešumą iškelti kunigų pedofilijos skandalai – ne tiek patys liguistų nusikaltimų faktai, kiek vyskupų bandymai juos minimalizuoti ir slėpti. Tad šiuo atžvilgiu į Eucharistinį kongresą buvo žiūrima kaip į Airijos Bažnyčiai duodamą šansą pakilti. Atrodo, lūkesčiai pasiteisins, nes, sprendžiant iš dalyvių liudijimų, ne vienas airis katalikas vėl išdrįso be baimės ir gėdos dalyvauti miesto gatvėmis ėjusioje Eucharistinėje procesijoje.

✿ Svarbių naujienų būta ir Apaštalo Sosto santykiuose su Šv. Pijaus X kunigų brolija. Birželio 13 d. Tikėjimo mokymo kongregacijoje apsilankiusiam lefebristų

vadovui vyskupui Bernard'ui Fellay buvo pranešta, jog jei jie pripažins posusirinkiminę ekleziologiją, ekumenizmą ir Bažnyčios dialogą su kitomis religijomis, Brolijai galės būti suteiktas kanoninis asmeninės prelatūros statusas. Beje, panašus sprendimas buvo prieš dešimtį metų pasiūlytas į visišką vienybę su Katalikų Bažnyčia panorusiems grįžti Brazilijos lefebristams. 2002 m. pradžioje jiems buvo įkurta Šv. Jono Vianėjaus asmeninė apaštališkoji administracija.

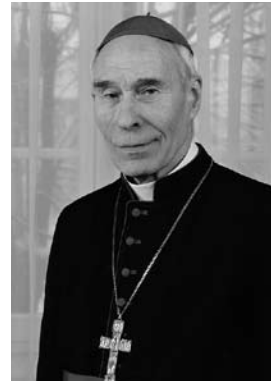
✿ Birželio 15 d. Australijoje įkurtas Pietų Kryžiaus Švenčiausiosios Mergelės Marijos asmeninis ordinariatas, skirtas į katalikybę pereinantiesiems buvusiems anglikonams. Jo vadovu paskirtas buvęs anglikonų vyskupas Harry Entwistle'as, kuriam tą pačią dieną buvo suteikti katalikų kunigo šventimai. Naujasis ordinariatas įkurtas, vadovaujantis 2009 m. popiežiaus Benedikto XVI paskelbta apaštališkąja konstitucija *Anglicanorum coetibus* („Anglikonų bendruomenėms“), pagal kurią į katalikybę pereinantys anglikonai gali išlaikyti savąjį dvasingumo ir liturgijos tradiciją. Pirmasis toks ordinariatas dar pernai sausį įkurtas Didžiojoje Britanijoje; antrasis šiemet JAV, o pastarasis Australijoje – jau trečioji tokia tarsi vyskupija pasaulyje.

✿ Birželio 19 d. paskelbta spalio 7–28 dieną vyksiančio Vyskupų Sinodo susirinkimo darbotvarkė – *Instrumentum laboris*. Tai gana ilgas, šešiasdešimties puslapių dokumentas, sintetiškai ir išsamiai pateikiantis naujai evangelizacijai skirtą Sinodo susirinkimo tematiką. Sinodui vos prasidėjus, spalio 11 d. bus minimos dvi šiuolaikinei Bažnyčiai svarbios sukaktys – 50 metų nuo Vatikano II Susirinkimo pradžios ir 20 metų nuo *Katalikų Bažnyčios Katekizmo* paskelbimo. Tą dieną prasidės ir popiežiaus Benedikto XVI paskelbti Tikėjimo metai. Birželio 21 d. spaudos konferencijoje Vatikane buvo dar kartą pristatyti pagrindiniai tikslai, dėl kurių Benediktas XVI paskelbė Tikėjimo metus, jiems skirta interneto svetainė www.annusfidei.va, be to, jau numatyti ir metų renginiai.

Jonas MALINAUSKAS

Žemiškas laikas amžinybės perspektyvoje

✿ Birželio pirmąją į dangiškojo Tėvo namus iškeliavo vyskupas Juozas Tunaitis, kurį Viešpats pasiūkė einantį 84-uosius metus. Liūdna žemiškojo atsisveikinimo valanda tapo ir proga Vilniaus arkivyskupijai bei visai Lietuvos Bažnyčiai dar sykį dėkoti Dievui už mūsų ganytojų šventumą. Vilniaus kurija savo

pranešime bemaž du dešimtmečius jau Nepriklausomybės metais tarnavusį arkivyskupo augziliarą ir generalvikarą liudijo buvus kunigą pagal Dievo troškimą, pavyzdį konfratrams, maldos vyrą, vargšų tėvą, ištikimą bičiulį. Laidotuvių Mišioms, kurias Vilniaus arkikatedroje birželio 4 d. su dideliu būriu kunigų koncelebravo apaštališkasis nuncijus Baltijos šalims, Lietuvos, taip pat Gardino ir Elko vyskupai, vadovavęs kardinolas A. J. Bačkis homilijoje minėjo savo pagalbininką, bičiulį ir dvasios brolių, pabrėždamas, kaip gražiai žemiškąjį laiką praleidžia žmogus, dosniai gyvenimą atiduodantis pašaukimui. „Kiek dėkingų sielų šiandien švenčia prie Viešpaties puotos stalo drauge su vyskupu Juozu!“ – sakė kardinolas, išsakydamas ir daugybės žmonių nuomonę, jog klausykloje, prie Viešpaties altoriaus ar prie kurijos durų su pagalbos prašymu vyskupo Juozo asmenyje jie tikrai buvo sutikę Gerąjį Ganytoją. Vysk. J. Tunaitis, vykdamas jo paties valią, palaidotas Šventojo Kryžiaus Atradimo (Kalvarijų) bažnyčios šventoriuje.

✿ Birželio 9 d. Vilkaviškyje kaip garbingas dvasininkas ir švento gyvenimo žmogus minėtas prieš 200 metų gimęs Seinų vyskupas sufraganas Juozas Oleka, tądien iš miesto kapinių, atitaisant dar vieną sovietmečio sistemos skriaudą, jo palaikus perlaidojant prie vyskupijos katedros.

✿ Devintinių sekmadienį einant procesiją su Švč. Sakramentu Kauno gatvėmis, arkivyskupo S. Tamkevičiaus paragimu, buvo meldžiamasi už jaunimą, kad jo nepasiglemžtų skleidžiamas blogis. Šiame mieste birželio 12 d. vakarą, kai dalis jaunimo vis dėlto pasirinko nevilties žinių nešančią koncertą (dėl panašios muzikos rašėme birželio „Artumoje“), kitas būrys jaunuolių Šv. Jurgio Kankinio (pranciškonų) bažnyčioje šlovino Viešpatį už tuos, kurie dar nepažino Dievo meilės. Pranciškonų provincijolas br. kun. A. Kungys OFM drąsino evangelizacinį užsidegimą, o įkvėpimo semtis ragino iš tikėjimo Šventosios Dvasios galia.

✿ Pirmąją stovyklą jaunimui Lietuvoje 1993 m. surengė, o nuo 2001 m. čia nuolatinei įsikūre Tiberiados broliai iš Belgijos birželio 9 d. pakvietė į savo atstatytos jaunimo globėjo Šv. Kazimiero titulo bažnyčios pašventinimą Baltiškėse (Zarasų r.). Ta proga Panevėžio vyskupas J. Kauneckas dėkojo broliams už viską, ką jie daro dėl jaunimo tikėjimo stiprinimo mūsų krašte.

Tą šeštadienį Rygos arenoje, kur vyko Baltijos jaunimo krikščioniškos muzikos festivalis, jaunieji krikščionys iš Lietuvos skandavo tėvynės vardą, o jai atstovavo vilniečių grupė „Gyvai“.

Marijos Stanulės nuotrauka

✿ Birželio 15–17 d. savaitgalį brolių kapucinų 7-ąjį kartą Pažaislyje surengtame jaunimo festivalyje „Dievas yra meilė“ iš jaunų atlikėjų lūpų, be kita ko, repo ritmu pergalingai aidėjo žodžiai, kuriems pritarė per 300 jaunųjų katali-

kų: „Yra Dievas, yra tikėjimo galia, kurią noriu skelbti čia ir dabar!“

✿ Entuziastingo lietuvių piligrimų, vadovaujamų Lietuvos kariuomenės ordinaro vyskupo G. Grušo, liudijimo sulaukta iš Dublino, kur birželio 10–17 d. jie dalyvavo 50-ajame Tarptautiniame eucharistiniame kongrese. Airijos sostinėje Vatikano radijo bendradarbių kalbinti lietuviai sakė, jog kongreso tema, pabrėžianti Eucharistijos atnaujinamą bendrystę su Kristumi ir vieni kitais, ypač svarbi Lietuvai, kur, kaip ir kitose Europos šalių visuomenėse, plinta individualizmas.

✿ Vilties ir gedulo mėnesį – birželį – šiemet Ukmergėje vykusioje XI respublikinėje tremtinių ir politinių kalinių šventėje „Leiskit į tėvynę“ melstasi už gyvus ir mirusius tremtinius. Šv. Mišioms vadovavęs Kauno arkivyskupas vėliau savo kalboje atkreipė dėmesį į kitą didelį Lietuvos rūpestį – šimtus tūkstančių tautiečių, kurie nuėjo arba buvo priversti tarnauti okupantams, skundžiant ir išduodant savo brolius, bei priminė, kokia svarbi būtų atgaila, jei ji būtų daroma.

✿ Birželio 16 d. Vilniuje pašventinti Palaikomosios slaugos namai, įsteigti kardinolo A. J. Baččio ir Gailestingojo Jėzaus seserų rūpesčiu. Pirmieji šios pasaulyje keturis dešimtmečius puoselėjamos slaugos tradicijos namai Lietuvoje įsikūrė Gailestingojo Jėzaus seserų kongregacijos kaimynystėje Rasų gatvėje ir pavadinti Pal. Mykolo Sopočkos vardu – šioje vietoje jis gyveno, čia nutapytas Gailestingojo Jėzaus paveikslas.

✿ Pasirašyta Šventojo Sosto ir Lietuvos Respublikos dvišalė sutartis dėl aukštojo mokslo kvalifikacijų pripažinimo, kuri, tikimasi, pasitarnaus norintiems pradėti ar tęsti studijas aukštosiose mokyklose, aprobuotose Šventojo Sosto.

Dalė GUDŽINSKIENĖ

Žmonių šeimą apimantis Dievo planas savo pilnatvę pasiekė Jėzuję Kristuję, kuris santuoką pakėlė į sakramento aukštumas. Brangūs sutuoktiniai, ypatinga Šventosios Dvasios dovana Kristus jus įjungia į savo meilę, paverčia jus savo meilės Bažnyčiai, ištikimos ir visiškos meilės, ženklu. Jei sugebėsite priimti šią dovaną, kiekvieną dieną su giliausiu tikėjimu vis iš naujo tardami „taip“, tuomet ir jūsų šeima dėl sakramento malonės Šventosios Nazareto šeimos pavyzdžiu gyvens kupina Dievo meilės. Brangios šeimos, dažnai maldoje prašykite Mergelės Marijos ir šv. Juozapo pagalbos, kad jus išmokytų taip priimti Dievo meilę, kaip juodu ją priėmė. Jūsų pašaukimas nelengvas, ypač šiandien, tačiau meilė yra nuostabi, ji yra vienintelė jėga, galinti perkeisti pasaulį. Daugybės šeimų liudijimai jums rodo pavyzdį, kaip brandinti meilę: reikia palaikyti nuolatinį ryšį su Dievu ir dalyvauti Bažnyčios gyvenime, kalbėtis su kitais, gerbti jų pažiūras, būti pasirėngusiems tarnauti, būti kantriems kitų žmonių silpnėms, mokėti atleisti ir prašyti atleidimo, išmintingai ir nuolankiai iškęsti nesusipratimus, kai jų pasitaiko, tartis dėl vaikų auklėjimo, bendrauti su kitomis šeimomis, būti dėmesingiems vargšams ir atsakingiems visuomenės gyvenime. Šitie dalykai ugdo šeimą. Drąsiai pagal juos gyvenkite, tikėdami, kad Dievo malonės remiami sugebėsite mylėti vienas kitą ir visus žmones, kad tapsite gyvą Evangeliją, tikrąją namų Bažnyčią (plg. *Familiaris consortio*, 49).

Dar vieną žodį norėčiau skirti tiems tikintiesiems, kurie, nors ir pritardami Bažnyčios mokymui apie šeimą, kenčia dėl skausmingų nesėkmių ir skrybių. Drąsinu jus pasilikti savo bendruomenėse, o vyskupijas raginu imtis deramų priėmimo ir artumo palaikymo iniciatyvų.

Pradžios knygoje Dievas žmonių porai patiki savo kūriniją, kad ją saugotų, ugdytų, kreiptų pagal jo planą (plg. *Pr 1*, 27–28. 2, 15). Šią nuorodą galime suprasti kaip vyro ir moters pareigą bendradarbiauti su Dievu keičiant pasaulį darbu, mokslu ir technika. Vyras ir moteris yra Dievo atvaizdas šiame svarbiame darbe, kurį jie turi vykdyti su tokia pačia meile kaip Kūrėjas. Mes gi matome, kad šiuolaikinės ekonomikos teorijose dažnai vyrauja utilitaristinė darbo, gamybos ir rinkos samprata. Vis dėlto Dievo planas ir kasdien patirtis byloja, kad vie-

nakryptė tik asmeninės naudos ir didžiausio pelno siekimo logika nekuria harmoningos pažangos, netarnauja šeimos gerovei, neugdo teisingesnės visuomenės, bet atneša žūtbūtinę konkurenciją, nelygybę, žaloja gamtą, kursto vartotojiškumą, kenkia šeimai. Utilitaristinė mąstysena įsiterpia ir į žmonių tarpusavio santykius šeimų viduje, paversdama juos nesuderinamais asmeniniais interesais ir drauge kenkdama visuomenės audinio tvirtumui.

Paskutinis elementas. Žmogus, būdamas Dievo atvaizdas, pašauktas taip pat ilsėtis ir švęsti. Pasakojimas apie sukūrimą baigiamas žodžiais: „Septintą dieną Dievas buvo užbaigęs darbus, kuriais buvo užsiėmęs, jis ilsėjosi septintą dieną nuo visų darbų, kuriuos buvo atlikęs. Dievas palaimino septintąją dieną ir padarė ją šventą, nes tą dieną jis ilsėjosi nuo visų kūrimo darbų“ (*Pr 2*, 2–3). Mums, krikščionims, šventės diena yra sekmadienis, Viešpaties diena, savaitės Velykos. Tai diena Bažnyčios, Viešpaties suburto susirinkimo prie Žodžio ir Eucharistijos aukos stalo, kad Jis mus pamaitintų, kad susivienytume su Jo meile ir ja gyventume. Tai žmogaus bei jo vertybių – bendravimo, draugystės, solidarumo, ryšio su gamta, žaidimų, sporto – diena. Tai šeimos diena, kurią kartu išgyvename kaip šventę; tai susitikimų, dalijimosi, dalyvavimo šventosiose Mišiose diena. Brangios šeimos, nepaisydamos mūsų epochai būdingo skubėjimo, neišleiskite iš akių Viešpaties dienos prasmės! Ji yra tarsi oazė, kurioje galime sustoti, pasimėgauti susitikimu, numalšinti savąjį Dievo troškimą.

Šeima, darbas, šventė – trys Dievo dovanos, trys mūsų gyvenimo matmenys, kuriuos reikia harmoningai suderinti. Jei norime sukurti tikrai žmonišką visuomenę, turime suderinti darbo ir šeimos reiklų laiką, profesiją ir motinystę/tėvystę, darbą ir šventę. Šito siekdami visuomet pirmenybę skirkite buvimui, o ne turėjimo logikai, nes pirmoji kuria, o antroji griaua. Pirmiausia šeimoje kupiniems tikrosios meilės reikia ugdyti tikėjimą, tai, kas iš Dievo, kas mus vienija su juo, kad „Dievas būtų viskas visame kame“ (*1 Kor 15*, 28). Amen.

Sulietuvino Vatikano radijas

Bažnyčios meilė ir artuma ŠEIMAI

Birželio 2 d., šeštadienio vakarą, Šventasis Tėvas dalyvavo viename pagrindinių VII Pasaulinio šeimų susitikimo renginių – Milano Šiauriniame parke, Bresio priemiestyje, vykusiame šeimų maldos ir liudijimų vakare. Į susitikimą susirinko katalikų šeimos iš 158 pasaulio šalių, taip pat ir gausūs milaniečiai, iš viso 350 tūkst. žmonių.

Šventasis Tėvas į susitikimą neatsinešė iš anksto parengtos kalbos ir ekspromtu atsakė į keletą klausimų, kuriuos jam pateikė iš įvairių šalių ir žemynų atvykusių šeimų atstovai.

Septynerių metų mergaitė iš Vietnamo klausė apie popiežiaus vaikystę, apie jo šeimos gyvenimą... Atsakydamas Benediktas XVI pasakojo, kad jam iš vaikystės labiausiai įsiminė kartu su šeima švęsti šventadieniai. Kiekviena šventė prasidėdavo jau išvakarėse. Tėvas iš tais laikais Vokietijoje populiarios knygos perskaitydavo Mišių skaitinius ir jų komentarą. Per pačias sekmadienio Mišias, kaip prisiminė popiežius Benediktas XVI, didelį įspūdį darydavo muzika, sugaudžiantys vargonai, o kai choras pradėdavo *Kyrie* – tarsi dangus atsiverdavo. Ratzingerių namuose būdavo daug giedama, dainuojama. Vadovaudavo popiežiaus vyresnysis brolis Georgas, kuris vėliau tapo garsiu kompozitoriumi ir dirigentu. „Manau, – sakė popiežius, – kad danguje bus taip, kaip šeimoje vaikystėje. Galbūt dėl to, kai žmogus palieka šį pasaulį, sakoma, kad jis iškeliauja į Tėvo namus.“

Italijoje studijuojantys sužadėtiniai iš Madagaskaro pasakojo apie abejones, su kuriomis susiduria kiekvienas besituokiantis, suvokdamas, kad santuoka sudaroma visam gyvenimui... Popiežius sakė, kad šiam žingsniui reikia brandos ir pasirengimo, artimųjų ir bendruomenės pagalbos. Anksčiau, bent jau Europoje, tam buvo skirtas sužadėtuvių institutas, kartais santuokos sudarymą nulemdavo materialiniai veiksniai ar tėvų sprendimas. Šiandien visa atsakomybė tenka patiems besituokiantiems. Tad negana įsimylėti, reikia rimtai pamilti, reikia savo meilę užgrūdinti. Dėl to ir Santuokos

sakramento metu sužadėtinių klausiamas: „Ar esi įsimylėjęs?“, bet: „Ar nori?“, „Ar esi tvirtai pasiryžęs?“

Sutuoktinių pora iš Graikijos pasakojo apie jų šalį užklupusius ekonominius sunkumus. Jie patys turi nedidelį verslą, kuris šiandien vos sukasi. Milijonai žmonių susiduria su dar didesniais sunkumais... Jiems atsakydamas popiežius pažymėjo, kad tik paguodos, tik žodžių neužtenka – reikia konkretaus solidarumo. Jau nuo seno praktikuojamas vadinamasis miestų giminiavimasis, kuris reiškia visų pirma bendradarbiavimą kultūros srityje. Panašiais solidarumo ryšiais dabartiniu sunkmečiu galėtų susisiekti šeimos, tikinčiųjų bendruomenės, – pasiturinčios prisiimti atsakomybę už patekusias į vargą. Benediktas XVI taip pat pabrėžė politikų atsakomybę ir žmonių politinio išprusimo svarbą. Negalima vi-lioti žmonių nerealiais pažadais, o paskui nusiplauti rankas negalint jų ištesėti.

Amerikiečiai sutuoktiniai iš Niujorko pasakojo, kad jiems, kasdienių profesinių rūpesčių genamiems, labai sunku surasti pakankamai laiko vaikams, o dar sunkiau ramiai švęsti Viešpaties dieną, sekmadienį... „Žinoma, – sakė popiežius, – darbas ir namų ūkio tvarkymas yra prioritetiniai

žmogaus užsiėmimai, bet nuo to neturėtų nukentėti šeimos bendravimas ir vienas kito ugdymas. Viešpaties diena yra ir žmogaus diena. Įsėdamasis ir švęsdamas žmogus save ugdo ir tobulėja, šeimos aplinkoje stiprėja tokios vertybės kaip solidarumas, sąžiningumas, atsakomybė už kitus, o jos savo ruožtu svarbios ir darbo aplinkoje bei visoje visuomenėje.“

Sutuoktinių pora iš Brazilijos klausė popiežiaus, kaip Bažnyčia galėtų labiau padėti iširusioms ar dėl nesantaikos ir neįtikimybės kenčiančioms šeimoms... „Įsiskyrusių šeimų problema iš tiesų yra labai rimtas iššūkis Bažnyčios sielovadai, – sakė popiežius. – Žinoma, svarbiausia – skrybių prevencija. Kai kur iš tiesų puikiai veikia šeimų konsultavimo paslaugos, kurios padeda išvengti rimtesnių problemų. Reikia plėsti šį tinklą. Reikia ir apgalvotų sielovadinių iniciatyvų tiems žmonėms,

Benediktas XVI:
„Manau, kad danguje bus taip,
kaip šeimoje vaikystėje.“

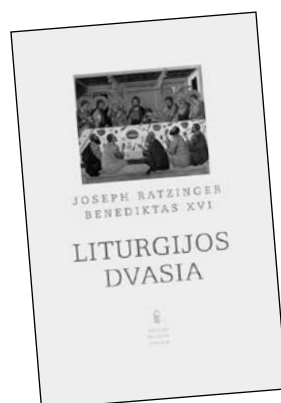

Lino Markėčiaus nuotrauka

kurie gyvena nesakramentinėse sąjungose. Jie neturi būti atstumti. Ir jie privalo jausti Bažnyčios meilę ir artumą. Nors dėl objektyvių priežasčių jie negali gauti sakramentinio išrišimo ir negali priimti Eucharistijos, tačiau vis tiek yra Bažnyčios nariai. Bažnyčia jiems turi padėti puoselėti savo tikėjimą, maitintis Dievo žodžiu.“

Klausimai ir popiežiaus atsakymai susipynė su garsią atlikėjų muzika, spalvingais choreografiniais elementais. Šventasis Tėvas su šeimomis praleido maždaug pusantros valandos; ir jam išvykus šventė Milano Šiauriniame parke tęsėsi toliau.

Parengė Vatikano radijas

Joseph Ratzinger / Benediktas XVI LITURGIJOS DVASIA. ĮVADAS

Iš vokiečių kalbos vertė Gediminas Žukas

Liturgija yra gaivinanti Bažnyčios šerdis ir krikščioniško gyvenimo centras. Knygoje aptariamas iš naujo atrastas liturgijos grožis, joje glūdintys turtai, epochas pranokstanti didybė, jos pavidalas, ryšys su laiku, erdve ir menu.

„Man rūpi ne moksliniai ginčai ar tyrimai, bet pastangos padėti suprasti tikėjimą ir deramai įgyvendinti jo pagrindą liturgijoje.“ *Joseph Ratzinger, popiežius Benediktas XVI*

„Knygoje kalbama ne tik apie architektūros, maldos atsigręžus į rytus, kryžiaus ženklą, paveikslą ir muziką, klūpėjimo, stovėjimo ir sėdėjimo reikšmę, bet ir apie judaizmo ir krikščionybės, sinagogos ir *Ecclesia*, keliaujančios ir dangiškosios Bažnyčios vidinį ryšį.“ *Frankfurter Allgemeine Zeitung*

KATALIKŲ
PASAULIO
LEIDINIAI

Pylimo 27/14, Vilnius 01141, tel. +370 5 212 24 22, faks. +370 5 262 64 62, www.katalikuleidiniai.lt

Vilties žinia iš Milano

Pirmosiomis birželio dienomis Milane vyko VII Pasaulinis šeimų susitikimas, kuriame tradiciškai dalyvauja ir Šventasis Tėvas. Į pirmąjį tokį susitikimą Romoje pakvietė pal. Jonas Paulius II 1994-aisiais, kurie Visuotinėje Bažnyčioje buvo paskelbti Šeimos metais. Šiomet popiežiaus pasiūlyta tema, „Šeima: darbas ir šventė“ buvo labai aktuali, o tam pasirengti padėjo iš anksto pateikta katechezų medžiaga (beje, ji skelbiama ir šių metų „Artumoje“).

Džiugu, kad šiemet, kaip ir kiekviename šių susitikimų, dalyvavo gražus būrys Lietuvos šeimų. Škart atvyko keli autobusai pilgrimų bei individualiai Milaną pasiekusios šeimos. Birželio 2 d. ryte Milano Švč. Trejybės bažnyčioje į susitikimą atvykę lietuviai dalyvavo Mišiose. Joms vadovavo LVK šeimos reikalų tarybos pirmininkas kardinolas Audrys Juozas Bačkis, kurio paraginti lietuviai stengėsi kuo geriau išnaudoti kiekvieną buvimo pasaulio šeimų bendruomenėje akimirką.

Milane vyravo šventinis šurmulys, miestelėnai ir susitikimo dalyviai spinduliavo džiaugsmu. Jau pirmajame susitikime su milaniečiais Katedros aikštėje Šventasis Tėvas padėkojo už surengtą šeimų šventę, pasidžiaugė, kad susitikimas vyksta IV a. Milano vyskupo šv. Ambraziejaus mieste. Milano vyskupija yra davusi Bažnyčiai ne tik šį šventąjį, bet ir kelis popiežius – Vatikano valstybės įtvirtintoją Pijų XI (Lietuvos katalikams gerai žinomas kaip Achille

Ratti), Vatikano II Susirinkimo popiežių Paulių VI. Benediktas XVI išreiškė viltį, kad Dievo Motina Marija, kurios statula nuo Milano katedros laimina miestą, globos šeimų renginį. Taip ir buvo!

Įsimintinas Šventojo Tėvo susitikimas su Sutvirtinimo sakramentui besirengiančiais ar ką tik jį priėmusiais jaunuoliais sausakimšame San Siro (Milano futbolo meka!) stadione. „Jūs jau čempionai“, – sakė popiežius. Jis paaikšino Šventosios Dvasios dovanų reikšmę ir paskatino jaunos žmonės savo dvasinėje kelionėje neapleisti Eucharistijos, Sutaikinimo sakramentų, siekti aukštų idealų ir šventumo – juk yra ir labai jauno amžiaus šventųjų. Popiežius pasidžiaugė, kad Milano vyskupijoje veikia daug oratorių – pamokinių maldos ir laisvalaikio centrų jauniems žmonėms. Ten studijuojama, meldžiamasi ir apaštaluojama, draugai patraukiami kartu ieškoti Dievo.

Šeimų susitikimo dalyviai turėjo galimybę apsilankyti viename didžiausių

Europoje ir pasaulyje konferencijų centre *Fiera Milano*. Ten prisistatė šeimų organizacijos, leidyklos, bažnytinės organizacijos ir judėjimai. Keletas lietuvių buvo pakviesti dalyvauti Europos šeimų švietimo instituto (*European Institute for Family Life Education*) konferencijoje, skirtoje apžvelgti, kaip šeimos yra mokomos katalikams priimtinių natūralaus šeimos planavimo metodų, pasidalyti savo patirtimi.

Žinoma, svarbiausi renginiai – šeštadienį vykęs šeimų liudijimų vakaras Bresio parke ir sekmadienio Mišios. Organizatoriai sugebėjo tobulai suvaldyti šimtą tūkstantinių dalyvių srautus – priemiestyje esantį parką ir oro uostą šeimos per kelias valandas užpildydavo ir iš ten metro traukiniais išvykdavo be rimtesnių sutrikimų. Nuotaikos nesugadino ir sekmadienį prognozuotas, bet tik pasibaigus šventei prasidėjęs lietus.

Tad vyko tikra šventė. Joje Šventasis Tėvas paragino bažnytines bendruomenes tapti glaudžiomis šeimomis, atspindinčiomis Švč. Trejybę. Popiežius pabrėžė ir kitos trejybės – šeimos, darbo ir šventės – svarbą. „Tai trys Dievo dovanos, trys mūsų gyvenimo šeimoje dalys, kurios turi rasti harmoningą pusiausvyrą, kad kurtų žmogišką veidą turinčią visuomenę. Šeima yra meilės bendrystė, įtvirtinta santuokoje ir pašaukta būti gyvybės šventove, mažąja Bažnyčia, visuomenės ląstelių“, – teigė Benediktas XVI.

Iš Milano visam pasauliui buvo pasiųsta vilties žinia: net jeigu tai ir reikalauja pastangų, gyventi ištikima meile atsiveriant gyvybei yra įmanoma ir linksma.

Virgilijus RUDZINSKAS

Keli įspūdžiai iš Pasaulinio šeimų susitikimo

Jūratė: nepamiršiu, kaip einant į sekmadienio Mišias Milano gatvėse mus sveikino išpuoštuose balkonuose susirinkę milaniečiai. Patiko susiliesti su milijonine daugiataute katalikų minia, pasijusti visuotinės Bažnyčios dalimi.

Audrius: pirmiausia norisi paminėti lietuvių tikinčiųjų bendruomenės „karštas“ šv. Mišias, kurias aukėjo mūsų kardinolas. Taip pat įstrigo meilės ir bendrystės jausmas su visais susirinkusiais į šį nuostabų renginį, širdį džiugino žmonių rodomas tikėjimas, draugiškumas, Vatikano vėliavos spalvomis išpuoštos gatvės. Tačiau svarbiausia – mano širdyje suliepsnojusi meilė popiežiui, kuris po šio renginio man tapo toks artimas.

Birutė: į Milaną vertėjo važiuoti vien dėlto, kad pamatytume tikrą liudijimą – šeimos, vaikai, juos supanti meilė valdo pasaulį.

Už meilę ir gyvybę!

Dievo Motinos ikonos piligrimystė po pasaulį

XX amžius į istoriją įsirašys stulbinamais mokslo pasiekimais ir praradimais – pasauliniais karais, teroro aktais, valstybių tarpusavio konfliktais, kurie nusinešė milijonus gyvybių. Bet didžiausias praradimas – negimusieji. Ši netektis tarsi klaiki pandemija apėmė pasaulį. Jos mastui aprėpti neįmanoma suskaičiuoti kapų ar gedinčių artimųjų...

Vaikai yra geriausi meilės mokytojai, nes meilė priešinga savanaudiškumui. Mažėjant vaikų, mažėja meilės tarp visuomenės narių. Meilės trūkumas kompensuojamas savimeile ir beatodairišku ne tik daiktų, bet ir asmenų vartojimu. Netinkami vartojimui asmenys nebereikalingi – pradėta kalbėti apie eutanazijos įteisinimą.

Kvietimas į maldą už meilės ir gyvybės išsaugojimą nuolat skamba krikščionių Bažnyčiose. Kasmet vyksta žygiai už gyvybę ir daugiataukstantinės tikinčiųjų minios reiškia susirūpinimą nepagarba žmogaus gyvybei. Š. m. sausį pradėta pasaulinė Čenstakavos Dievo Motinos ikonos piligrimystė, skirta meilės ir gyvybės civilizacijai apginti.

Pasak legendos, kai XIII a. totoriai įsiveržė į Rusiją, kunigaikštis Vladimiras šią ikoną įmūrijo Belzo miesto sienoje. Mūšyje totorių strėlė pataikė į atvaizdą ir perbrėžė Marijos veidą. Iš sužeistos vietos išteko kraujo. Šio stebuklo metu totorius apgaubė debesimis ir kariai, apimti panikos, išsilakstė. Taip buvo apsaugotas miestas.

XIV a. pabaigoje kunigaikštis Vladislovas nutarė Čenstakavoje, ant Jasna Goros kalno, pastatyti vienuolyną. Ikona ten buvo atvežta 1382 m. rugsėjo 7 d. ir pagerbta katalikų bei ortodoksų.

Š. m. sausio 28–30 d. Jasna Goros vienuolyne (Lenkija) susirinko Europos ir Azijos šalių (Lenkijos, Lietuvos, Latvijos, Baltarusijos, Rusijos, Kazachstano, Vengrijos, Čekijos, Slovakijos, Austrijos, Šveicarijos, Ispanijos, Italijos, Portugalijos, Jungtinės Karalystės) bei JAV gyvybę ir šeimą ginančių organizacijų atstovai. Ši vieta pasaulinės piligrimystės pradžiai pasirinkta neatsitiktinai – stebuklingoji Čenstakavos Dievo Motinos ikona yra svarbi tiek katalikams, tiek ortodoksams.

Susirinkę 50 skirtingų organizacijų lyderių aptarė pasirengimą šiai piligrimystei. Tai – pirmoji pasaulyje tokio masto akcija gyvybei apginti. Ir pirmą kartą į gyvybės ir meilės gynimo akciją vieningai stojo abi didžiausios krikščionių Bažnyčios. Maskvos patriarchato Išorinių Bažnyčios ryšių skyriaus pirmininkas Volokalamsko metropolitas Hilarijonas piligrimystės iniciatorius pa-

jais pavedė Dievo Motinai ginti meilės ir gyvybės civilizaciją tokia malda:

Palaimintoji Mergele Marija, skaisčioji Dievo Motina, nesuteptoji Mergele, į Tavo rankas atiduodame meilės ir gyvybės civilizacijos išsaugojimą. Mes gyvename sunkiais, mirtį nešančios kultūros laikais. Labai daug nekaltų žmonių – negimusių kūdikių, senelių ir ligonių – žūsta. Priemonės, naikinančios vaisingumą ir gyvybę, tampa kasdieninio gyvenimo dalimi. <...> Tarptautiniai žmonių sukurti įstatymai negina negimusio kūdikio gyvybės. Vis daugiau ir daugiau šalių legalizuoja eutanaziją, vis arčiau puolama santuoka ir šeima.

Stovime prieš Tave, mūsų Atpirkėjo Motina, suvokdami, kad vieni nesame pajėgūs laimėti tos globalinės kovos. Lydek mus visuose žygiuose už gyvybę. Išgelbėk šeimą! Apsaugok gyvybę! Stiprink mus visus!

Iš Čenstakavos Dievo Motinos ikona išlydėta į Minską, iš kur gegužės mėnesį pajudėjo į Maskvą, vėliau – į Kazachstaną. Birželio viduryje aplankė Vladivostoką ir daugelį Tolimųjų Rytų, Sibiro ir dalį Rusijos miestų, Ukrainą, Baltarusiją. Lietuvą ikona pasieks iš Latvijos rugpjūčio 5 d. ir viešės iki rugpjūčio 12 d. Rugpjūčio 12–26 dienomis ji keliaus per Lenkiją.

Jasna Gorą ši ikona pasieks rugpjūčio 22 d. – per Mergelės Marijos Karalienės iškilmes. Po to vyks į Čekiją, Slovakiją, Vengriją, Bulgariją, Serbiją, Kroatiją, Slovėniją. Spalio 5–7 d. dalyvaus Vienoje vyksiančiame Pasauliniame maldos kongrese žmogaus gyvybei apginti. Vėliau per Vokietiją, Šveicariją, Prancūziją, Ispaniją keliaus į Portugaliją. Toliau – Didžioji Britanija, Airija ir JAV.

Lenkijos gyvybės gynėjai, tam, kad važiuojant per miestus ir kaimus ikona būtų aiškiai matoma, padarė įstiklintą kopytėlę ir pastatė ją ant ratų.

Lietuvoje ikona viešės po dieną visose vyskupijose. Mūsų vyskupai palaimino šią piligrimystę per Lietuvą ir paragino dvasininkus bei tikinčiuosius į ją įsitraukti. (Apie ikonos kelionę per Lietuvą išsamiau skaitykite internete: www.lietuvosseimoscentras.lt)

Birutė OBELENIENĖ

Šeimos politikos aktualijos

Ar šeima tikrai vertybė?

Jolita PUKELIENĖ*

Knygos „Šeima žmogaus gyvenime“ (Aušra, 2003) autorius, edukologas, habilituotas socialinių mokslų daktaras Kęstutis Miškinis nurodo, kad pastarojo meto šeimos pokyčiai Lietuvoje jau vyko prieš kelis dešimtmečius pažangiose Vakarų šalyse. Tad galima sakyti, kad Lietuvoje šeima rutuliojasi pagal vakarietišką scenarijų, tačiau daugelio specialistų požiūriu – nesektiną, nutolusį nuo krikščioniškųjų vertybių.

Šeimos krizė?

Šiandienos šeimos patiria skaudžių pokyčių: plinta konkubinatas – neregistruotas gyvenimas kartu, daugėja nevedusių asmenų, gausėja skyrybų. Tokius pokyčius sociologai vadina *šeimos krize*. Prof. Romualdas Grigas knygoje „Tautos likimas“ (Rosma, 1995) nurodo šią situaciją nulėmusias priežastis: prarastos socialinės jungtys tarp kartų, sovietmečiu panaikinta privati nuosavybė ir suvisuomenintas darbas, suvalstybintas vaikų auklėjimas (vaikai labai anksti buvo atplėšiami nuo tėvų, todėl su-svetimėjo), moteris tapo samdoma jėga ir jos vaidmuo pasikeitė – ji nedaug laiko skyrė vaikams, negalėjo puo-selėti tautinės kultūros, šeimos papročių.

Profesoriaus nuomone, didžiausias šeimos krizės pa-darinys – naujoji karta, „turinti būdingų neišugdytos jaus-mų kultūros ir prierašumo, primityvaus egocentrizmo ir agresyvumo bruožų, lengvai pasiduodanti grupės, mi-nios ar modernizmo poveikiui. Karta, kuriai bendrumo su kitais pajautimas, toji altruistinė tarpusavio jungtis, pamažu siaurėjo ir kito savanaudiškumo linkme“ (ten pat, p. 189).

Moters profesija – būti gera motina?

Suprantama, jog toks žmogus nenori įsipareigoti. Tad nestebina, kad moteris vaikų gimdymo nebelaiko Die-vo duota privilegija lyčiai, o į nėštumą žiūri kaip į ligą, kurios visais įmanomais (ir neįmanomais) būdais reikia vengti, nes tai trukdo karjerai. Mokslininkai raginami greičiau sukurti metodus, kad vaikai gimtų ne moters organizme.

Regis, dar suvokiame, kokios žiaurios būtų šių eks-perimentų pasekmės, todėl reikėtų ypač gerbti ir globoti moteris, kurios, aukodamos savo profesinę karjerą, laiką skiria vaikams auginti šeimose. Japonijoje, pvz., svarbiau-sia moters profesija – būti gera motina, todėl beveik visos moterys nedirba, kol vaikui nesueina septyneri.

* Autorė yra Kauno krikščioniškos gausių šeimų bendrijos „Atei-tis“ vadovė, septynių vaikų mama, gydytoja pediatrė

O pas mus? Moteris, auginanti vai-kus namuose, laikoma veltėde, nedir-bančia visuomenei naudingo darbo, ne-suvokiant, kad vaikui skirtas laikas yra daug vertingesnis už laiką prie konveje-rio. Kiek teisėtvarkos bei socialinių ins-titucijų netektų darbo (o čia ir sutaupy-tos milžiniškos lėšos, visuomenė saugesnė, laimingesnė etc.),

jei moteriai būtų leista sąžiningai atlikti savo pareigą – tapti motina, auklėtoja, būti deramai įvertintai ir atlygintai.

Realioji valstybės „pagalba“

1995 m. valdžia nusprendė pakeisti Valstybinių pen-sijų įstatymą ir mokėti ne visą, o tik dalinę pensiją penkis vaikus auginančioms motinoms, turinčioms 15 metų dar-bo stažą. Aktyviai veikiant nevyriausybinei organizacijai – draugijai „Motulės delnuos“, vienijančiai penkis ir daugiau vaikų dorai užauginusias mamas, – nuo 2012 m. tokioms mamoms nuspręsta mokėti antrojo laipsnio valstybinę pensiją, kuri yra dviejų valstybinių socialinio draudimo bazinių pensijų dydžio ir šiuo metu lygi 400 Lt. Tačiau 2011 m. lapkričio 22 d. Seimas ypatingos skubos tvarka priėmė patobulintą įstatymo pataisų projektą Nr. XIP-3752(2), kuriuo įstatyme įtvirtinta nuostata, kad teisę gauti antrojo laipsnio valstybinę pensiją penkis ir daugiau vaikus pagimdžiusios, išauginusios ir gerai išauklėjusios motinos įgis nuo 2013 m. sausio 1 d.

Darbo ir šeimos įsipareigojimų derinimas suvokia-mas kaip naujų, visą parą veikiančių lopšelių steigimas, ir nesvarstoma galimybė, kaip sudaryti sąlygas mažame-čius vaikus auginančiai mamai dirbti ne visą darbo die-ną. Reikia pasitarnauti darbdaviams, tačiau kada pradė-sime tarnauti vaikui?

O kaip dėl pagalbos gausioms, vaikus namie augi-nančioms šeimoms? Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstaiga dar 2008 m. išanalizavo gausių šeimų situaciją Lietuvoje ir Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai re-komendavo padidinti materialinę paramą. Kaip išiklau-syta į šias rekomendacijas? Jeigu dar negirdėjote – skai-tykite toliau.

Kaip išsilaikyti šeimai?

Esu už tai, kad šeimos turi stengtis pačios materia-liai išsilaikyti, tačiau esant dideliui išlaikytinių skaičiui ir vieniems mažiausių Europoje atlyginimams (ypač jei mama, suvokdama savo misijos svarbą, augina vaikus na-

mie), tai tampa beveik neįgyvendinamu uždaviniu gau-siai šeimai. Tad manau, kad materialinė parama dorai auginančioms vaikus šeimoms būtų pats tiksliausias biudžeto lėšų panaudojimas.

Tačiau nuo š. m. sausio 1 d. pakeistas LR Piniginės so-cialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymas pirmiausia smogė vaikams, smarkiai sumažindamas ir taip menką paramą šeimoms, auginančioms daug vaikų. Keičia-si socialinės pašalpos dydis. Vienam gyvenančiam asmeniui

arba pirmam šeimos nariui pašalpos dydis lygus 100 proc. skirtumo tarp valstybės remiamų pajamų dydžio ir as-mens pajamų. Antram šeimos nariui pašalpos dydis lygus 80 proc., trečiam ir paskesniems šeimos nariams – 70 proc. skirtumo. T. y. neturintiems jokių pajamų vieniems gy-venantiems asmenims socialinė pašalpa bus lygi 350 Lt, dviejų asmenų šeimai – 630 Lt, trijų – 875 Lt.

Teigiama, kad pagal masto ekonomikos dėsnius vienam gyvenančiam asmeniui lėšų reikia daugiau, nei gyvenant krūvoje. Tačiau pamirštama, kad dėsnius galima taikyti, jei valstybės remiamos pajamos minimaliam pragyvenimui yra realios (viršijančios 1000 Lt per mėnesį vienam žmogui). Dabartinis 350 Lt dydis yra išgalvotas, nepagrįstas jokiais ekonominiais skaičiavimais ir taikyti jam masto ekonomi-kos dėsnių negalima. Maža to – naujoji pašalpų skaičiavi-mo tvarka ypač pablogina šeimų, auginančių daug vaikų, padėtį. Paskaičiuokime, kaip sumažėja parama šeimai, au-ginančiai 8 nepilnamečius vaikus. Pagal anksčiau galioju-sį įstatymą, maksimali parama, kurią galėjo gauti šeima, neturinti jokių pajamų, buvo 3550 Lt (3150 Lt socialinė pašalpa ir 400 Lt vadinamųjų „vaiko pinigų“). Dirbančios šeimos darbo pajamos įskaičiuojamos į bendras šeimos pajamas, ir parama atitinkamai mažėja. Naujajame įstaty-me „vaiko pinigai“ (52 Lt) įskaitomi į šeimos pajamas, jau vien todėl šeimos pajamos mažesnės, be to, 560 Lt suma-žėja socialinė pašalpa. Realios šeimos pajamos sumažėja 960 litų per mėnesį.

Nors brangsta knygos, vis daugiau tenka mokėti už teatro, koncerto ar kino bilietą, didėja mokesčiai už bū-relius, kyla maisto produktų kainos, o kur dar kuras, van-duo, vaistai ir kitos išlaidos (paskaičiuokim, pvz., kiek

kainuos vien apkirpti 6 vaikus!) – mūsų valdžios vyrai ir moterys yra įsitikinę, kad gausios šeimos vaiko visaver-tei raidai pakanka 245 litų per mėnesį! Į šią sumą įeina ir tėvų uždirbti pinigai.

Ar pinigų yra tik vaikų namams?

Norėdami būti teisine valstybe, privalome laikytis 1995 07 03 ratifikuotos Jungtinių Tautų Vaiko teisių kon-vencijos. Nedera pažeisti šios konvencijos 4 str. (Valstybės

dalyvės imasi visų reikiamų teisi-nių, administracinių ir kitų priemo-nių šioje Konvencijoje pripažintoms teisėms įgyvendinti. Ekonominėms, socialinėms ir kultūrinėms teisėms įgyvendinti valstybės dalyvės panau-doja kiek įmanoma daugiau savo turimų išteklių, o prireikus pasitelkia ir tarptautinį bendradarbiavimą), 6 str. 2 p. (Valstybės dalyvės užti-krina didžiausią galimybę vaikui gy-venti ir sveikai vystytis), 31 str. 2 p. (Valstybės dalyvės gerbia ir skatina

vaiko teisę visapusiškai dalyvauti kultūriniame ir kūrybiniame gyvenime ir prisideda prie to, kad jam būtų suteiktos atitinkamos ir vienodos galimybės daly-vauti kultūrinėje ir kūrybinėje veikloje, praleisti laisvalaikį ir poilsiauti). Ratifikavus sutartį, jos privalu laikytis, o ne versti kaltę tėvams, kad šie „taip neatsakingai gimdo vaikus“. Nors mūsų šalyje neuždrausti abortai, turime ir vaikų namų. Juk ten sugebama rasti net 3000 Lt per mėnesį vienam vaikui išlaikyti. Ir vėl žiniasklaidoje rodysime geriančias, savo vai-kų neprižiūrinčias gausių šeimų motinas ir tėvus (supras-kit – jiems ir nereikia daugiau pagalbos, vis tiek pragers), nors tų geriančių ir nesirūpinančių savo vaikais, Vaikų tei-sių apsaugos tarnybos duomenimis, vos 11 proc. Tad gal nustokim klijuoti etiketes ir pagalvokim, kaip dorai vaikus auginančioms šeimoms suteikti realią, o ne simbolinę pa-ramą. Netikiu, kad praėjus daugiau kaip 20 metų po Ne-priklausomybės atgavimo tokių lėšų neatsirasų.

Ne viskas mūsų valstybėje blogai. Yra priimta ir labai gerų, palankių šeimai įstatymų – tai galimybė auginti vaikus iki trejų metų namuose išsaugant darbo vietą; tėvystės atostogos; pakankama parama dirbančioms šeimoms, auginančioms vaikus iki metų ar net dviejų. Gaila, kad pamiršamos studentų šeimos ar dar nespėjusios motinystei užsidirbti mamos, lyg be Sodros neegzistuo-tų jokia kita paramos sistema.

Nykstame... Todėl remti atsakingą, santuoka grįstą šeimą turėtų tapti pagrindiniu valstybės uždaviniu. Kad tauta išliktų, kiekviena moteris per savo gyvenimą turi pagimdyti 2,1 vaiko. Ar yra vilties? Manau, taip. Tik reikia pradėti gerbti Motinystę, globoti šeimą (taip nesinori rašyti „tradicinę“) ir... mylėti vaikus.

UŽ ir PRIEŠ šeimą Seime

Algimantas RAMONAS

Birželio 19-ąją Seime įvyko ilgai lauktas ir atidėliotas pirmasis balsavimas siekiant priimti LR Konstitucijos 38 straipsnio pakeitimus (prisiminkime, kad tai tapo reikalinga po Konstitucinio Teismo sprendimo, įvėlusio sumaištis į šeimos supratimą). Konstitucinės pataisos iniciatoriai norėjo aiškiau atspindėti Konstitucijos rengėjų mintį, kad šeima sukurama sudarant santuoką. Sykiu buvo siekiama įtvirtinti šeimos kilmę iš tėvystės bei motinystės, atsižvelgiant į prigimtine teisę.

Prieš balsavimą seimūnai turėjo galimybę pasisakyti, bet nieko naujo neišgirdome... Socialdemokratai kalbėjo, kad šeimoms reikia ne apibrėžimų, o konkrečių darbo vietų, būsto, vaikų darželių. Tačiau jie „užmiršo“, kad Konstitucija šių klausimų nesprensdžia, tai net ne Seimo, o savivaldos kompetencija! Ogi Konstitucijos 38 str. nusako, kokie yra mūsų nepriklausomos valstybės pamatai, kas jos stiprybė ir siekiamybė, tačiau nesiima spręsti konkrečių ūkinių bei socialinių klausimų, – jiems skirti atskiri įstatymai, nutarimai, programos ir priemonių planai.

Liberalai nieko nenustebino diskusijose fundamentalistiškai pasisakydami prieš bet kokius apibrėžimus. Beje, ši frakcija beveik vieningai balsavo prieš arba susilaikė, išskyrus vieną narį, po kelių dienų pašalintą iš liberalų sąjūdžio frakcijos.

Kiti įvairių partijų atstovai kalbėdami pabrėžė šeimos vertę, jos svarbą visuomenės ir valstybės gyvenime, daugiausia ragino pritarti siūlomiems Konstitucijos pakeitimams.

Tam, kad Konstitucijos pataisa būtų priimta, reikėjo surinkti du trečdalius Seimo narių balsų (66,6 proc., jei skaičiuoti nuo 141 mandato, tai – 94). Balsavus jų suskaičiuota 93, 16 Seimo narių pasisakė prieš, 13 susilaikė, o 17 nedalyvavo balsavime. Kaip pavyko sužinoti, didelė jų dalis tądien buvo Seime ir kažkodėl neišreiškė savo nuomonės (iš esmės pasisakė prieš Konstitucijos pakeitimą). Todėl P. Gražulis tąkart lyg tapo tuščiakalbystės, nepateisintų lūkesčių arba veidmainystės simboliu; kaip rašė vienas apžvalgininkas – „Petras Gražulis – Konstitucijos garantas“. Skamba

ironiškai ir gundo nukreipti dėmesį nuo kitų pasakymų. Tačiau man kur kas įdomiau ne tai, ką veikė „kertinis“ Petras, bet kiti, visai nebensavę, gal salėje ir buvę Seimo nariai: M. Bastys, D. Budrys, A. Burba, V. Gapšys, V. Gedvilas, A. Kašėta, E. Klumbys, J. Narkevič, J. Olekas, A. Petkus, K. Ramelis, V. Simulik, R. Šukys, D. Teišerskytė, M. Varaška, R. Žemaitaitis. Jie tyliai pasisakė prieš... Tačiau net dalis socialdemokratų išdrįso pritarti Konstitucijos pataisoms, už tai jiems esu dėkingas!

Manychiau, kad nereikėtų nusiminti – juk net 93 Seimo nariai pasakė už. Tai iš esmės absoliuti dauguma, atspindinti ir daugumos rinkėjų valią. Džiugina ir tai, kad teigiamą nuomonę išsakė visų politinių pažiūrų (visų Seimo frakcijų) atstovai. Tai rodo, kad šeimos tema gali suvienyti skirtingas pažiūras turinčius politikus.

Iš karto po balsavimo imtasi įvairių iniciatyvų. Viena jų – kreipimasis į Seimo Etikos ir procedūrų komisiją dėl išaiškinimo, ar dauguma turi būti skaičiuojama pagal nustatytą Konstitucijoje Seimo narių skaičių (141), ar pagal faktinį (139). Kadangi šiuo metu yra laisvi dviejų mirusių Seimo narių mandatai, tai, skaičiuojant pagal 139 Seimo narius, 93 balsų (t. y. net daugiau – 66,9 proc.) balsų pakaktų Konstitucijai pakeisti. Dabar telieka išsiaiškinti: ar Lietuvoje „mirusios sielos“ balsuoja?

Kiti Seimo nariai prakalbo apie referendumą, apie parašų rinkimą jam rengti. Daliai jų, matyt, svarbus pats procesas, o ne rezultatas – juk rinkimai!.. O štai P. Gražulis renka Seimo narių parašus tam, kad būtų surengtas *privalomasis referendumas* kartu su Seimo rinkimais šių

metų spalį, o su šeimos klausimais būtų įtrauktas ir homoseksualių santykių propagavimo bei įsivaikinimo homoseksualiems asmenims draudimas. Bet dėmesio: pagal LR Referendumo įstatymą *privalomasis referendumas* laikomas įvykusiu, jei jame dalyvavo daugiau kaip pusė piliečių, turinčių rinkimų teisę ir įrašytų į rinkėjų sąrašus, o sprendimas laikomas priimtu, jei tam pritarė daugiau kaip pusė piliečių, dalyvavusių referendume, bet ne mažiau kaip trečdalis piliečių, turinčių rinkimų teisę. Taigi, žinant mūsų emigracijos mastus bei tai, kad į rinkimus Lietuvoje nebeateina nė pusės rinkėjų, tampa akivaizdu, kad toks kelias nėra siekis spręsti problemą, o tik politinis žaidimas, populizmas – juk iš anksto aišku, kad rezultatas bus neigiamas. Negana to, šiam darbui turėtų būti skiriama ir valstybės biudžeto lėšų. Tad kyla klausimas – kokie tikrieji P. Gražulio veiklos siekiai? Susidaro įspūdis, kad sąmoningai siekiama radikalizuoti šeimos temą, labiau atkreipti dėmesį ir radikaliomis diskusijomis atbukinus visuomenę kaip tik leisti homoseksualizmo propagandai vežėti...

Pasibaigus Seimo pavasario sesijai prasidės intensyvus priešrinkiminis laikotarpis – galime sulaukti dar daugiau iniciatyvų. Manau, turėtume būti itin atidūs ir nepasiduoti populizmui. Vasarą Seimo nariai aktyviai susitikinės su rinkėjais, tad pasistenkime dalyvauti susitikimuose ir išsiaiškinti tikruosius jų motyvus.

Ar mums reikia dorinio atgimimo sąjūdžio?

Lietuva, Sąjūdžio vedama, prieš beveik ketvirtį amžiaus atgavo Nepriklausomybę. Nuo tada įvyko daug svarbių ir reikšmingų mūsų tautos gyvenimo įvykių – nuo sovietinės armijos išvedimo ir savo valiutos įvedimo iki narystės Europos Sąjungoje bei NATO. Tačiau šiandien matome, kad tautos ir valstybės gyvenimas nėra sklandus. Ar jį sukrečiantys skandalai kartais nėra žymiai gilesnių problemų požymis?

Paskutinis sukrėtimas, susijęs su šio pavasario įvykiais Garliavoje, ypač skaudus. Jis stipriai palietė visuomenę ir atidengė aiškius negalavimus valstybės organizme. Ir ypač šį kartą akivaizdu, kad tie sukrėtimai yra simptomai gilesnės netvarkos nei tik institucijų tinkamai neatliekamos funkcijos. Tai galima apibūdinti kaip visuomenės bei valstybės vidinį neigiamumą, kylantį iš jas sudarančių atskirų asmenų vidinės netvarkos. Todėl problema turi būti sprendžiama kur kas giliau, nei tik pakeičiant kai kuriuos pareigūnus ar pertvarkant institucijas (nors šie pokyčiai taip pat būtini, bet jų nepakaks). Reikia esminio visuomenės atsinaujinimo, kuris galėtų būti įvardintas kaip *dorinio atgimimo sąjūdis*. Šis sąjūdis kiltų tik tada, jei jį išjudintų visuomenę sudarančių asmenų dorinio atgimimo troškimas.

Vakarų civilizacijos pagrindiniai pasiekimai remiasi asmens vidine kokybe arba tam tikromis žmogaus savybėmis, kurias įprasta vadinti dorybėmis. Aki-

vaizdu, kad be tokių savybių kaip susivaldymas, protingumas, teisingumas ir pan., negalėtų funkcionuoti nei demokratija, nei laisvoji rinka. Pavyzdžiui, kas būtų, jeigu mokiniams būtų leista demokratišku balsavimu nuspręsti, kaip bus naudojamas mokyklos biudžetas ir kaip organizuojamas jos darbas? Jie pakenktų ir sau, ir kitiems. Panašiai ir sklandus laisvosios rinkos funkcionavimas remiasi prielaida, kad dauguma prekybos dalyvių laikosi teisingumo: laisvoji rinka funkcionuoja tol, kol nesąžiningumas nepasiekia tam tikro „kritinės masės“ lygio, nuo kurio prasideda jos griūtis (pvz., visa finansų sistema subyrėtų, jei dauguma bankų elgtųsi kaip „Snoras“).

Kitas pavyzdys – šeimos gyvenimo negandos, kai skrybybos, smurtavimas, alkoholizmas, lytinis palaidumas ypač psichologiškai ir dvasiškai žaloja vaikus. Užaugę tokiose sąlygose, jie bus linkę į asocialų elgesį, emocinius ir psichinius sutrikimus, mažiau kokybišką darbą ir pan. Visuomenė sugebės tai „amortizuoti“, kol žmonių su šiomis problemomis skaičius nepasieks „kritinės masės“ lygio. O kas tada?..

Kelias į valstybės problemų sprendimą veda per gilesnį visuomenės narių –

Dr. Artūras LUKAŠEVIČIUS

žmonių apsisprendimą už nekintančias vertybes. „Kritinės masės“ asmenų dorinis atsinaujinimas netruktų pasireikšti teigiamais postūmiais esminėse valstybės gyvenimo srityse, teisėje, politikoje, ekonomikoje, švietime. Naujausių laikų Lietuvos istorijoje buvo keletas sėkmingų, itin vertingų vaisių davusių judėjimų. Kaip pavyzdį galima paminėti Valančiaus blaivybės sąjūdį XIX a. viduryje, ateitininkus XX a. pradžioje ar Sąjūdį *perestrojkos* metu. Šalia mūsų vietinių įvykių akis bado ir biblinis – prieš 3300 metų žydai išgyveno nacionalinį išsivadavimą iš Egipto nelaisvės, tačiau vidinio išlaisvinimo dar teko ilgokai palaukti.

Sunku kol kas pasakyti, kaip turėtų atrodyti *dorinio atgimimo sąjūdžio* veikla. Gal tai būtų skėtinė organizacija, apimanti daugybę įvairiausių grupių, kurias vienytyt formalus priklausymas šiam sąjūdžiui, ar kokio nors bendro elemento įtraukimas į savo įprastą veiklą. Gal tai galėtų būti judėjimas grupių, kurias vienija bendra konkreti veikla, pavyzdžiui, Antano Maceinos ar Stasio Šalkauskio raštų moralės tema studijos?..

Dorinio atsinaujinimo poreikis yra akivaizdus, sąlygos tam yra susidariusios. Tai, kaip Lietuva, t. y. mes patys, pasinaudosime šiomis sąlygomis, gali stipriai paveikti ne tik mūsų dvasinio, bet ir valstybės gyvenimo raidą. Ar pasiryšime tam?

Pal. Jurgio Matulaičio gyvenimas: MARIJONŲ ATNAUJINIMAS

1905 m. Varšuva

1907 m. Roma

ŽVELGIAU Į KRYŽIŲ IR SUPRATAU, KAD ŽMONIŲ NUOMONĖ – NIEKAI! PASIRINKAU ŠUKĮ:

Peterburgo akademija

Ruduo. Peterburgas

PROFESORIAU, ĮVAIRIOSE ŠALYSE STUDIJUOJĄ JAUNIMAS IŠ LIETUVOS JIEMS REIKIA SAVO ORGANIZACIJOS – KOL NETAPO ATEISTAIS

Lietuvių klierikų lavinimosi būrelis

1908 m. rugsėjis

1909 m. sausio 16-18d., Kaunas

1909 m. liepa

1909 m. rugpjūčio 29d., Varšuva

1910 m. vasarą

Parašė ses. Ona VITKAUSKAITĖ MVS, nupiešė Silvija KNEZEKYTĖ

Atidavęs save

Palaimintasis Jurgis Matulaitis
kanauninko Juozo Tumo-Vaižganto prisiminimuose

„O betgi skaisčiai spindėjo jo veidas. Jis šypsojos visiems, draugams ir nedraugams, šalininkams ir priešiniams. Kam ir už ką? Šeštoje dešimtyje metų jo vyzyje tebebuvo jaunystės ugnelė neprigesusi. Dėl ko? Kas jam tai padarė? Liga, tas didysis gyvenimo filosofas, išminties šaltinis, prizma, per kurią tikriau matai pasaulio vertenybes. Antra, krikščionybė. Ji gera ir bloga įtikslina. Krikščioniškai dorėdamas, tobulėdamas, dr. Matulaitis apsisprendė: jei mano gyvybe ne man džiaugtis, tai vis tiek ji reikalinga – kitiems. Pasaulyje nieko nėra be tikslo. Ir jis atidavė save visą – žmonėms, neskirdamas judėjo nuo rymiečio, vergo nuo laisvo.“

Jis dirba lenkams darbininkams. Dėl jų studijuoja sociologiją, kad geriau galėtų pažinti darbininko būklę ir jo sielą, suvargusią, neramią, teisybės ieškančią. Rodės, sociologijos mokslas padės jam nusverti teisingumą ir proporcingumą. Ir darbininkai jaučia, kad jis – savas, juos supranta, nėra vien tuščias ramintojas. Jis dirba lenkų mokykloje. Tiria pedagogiką ir veikiai paima tėvo, ne sauso pedagogo vietą. <...>

Reikėjo Lietuvos Bažnyčia su tvarkyti, santykiu su nauja valstybe sunormalinti; kas to imsis? Kam pavesti? Kam gi daugiau, jei ne dr. Jurgiui, kuriam Lietuva šiaip ar taip artimiausia. Jei žmonijai pats save buvo atidavęs, tai pradedant nuo savo tautiečių. Lietuvai jis davė Marijonų ordiną, ordinui savo dvasios ir biblioteką; visa, ką jis per šešerius metus vyskupaudamas uždirbęs. 30000 knygų Marijampolei, per daug metų tiksliai rankiotų, daugiausia litvanistikos.

Aš pavydžiu dr. Jurgiui Matulaičiui: kur jis ėjo, kur žengė, ką tik dirbo, visur ir visi gaubė jį teisybės ir brolybės apsiaustu, visas savo viltis krovė ant jo žemiškuose ir dangiškuose dalykuose. Jis turėjo našta pakelti ir kažin kur kažin kam Galingam nunešti, kad likusiems būtų lengviau. Jis mirė *in odore sanctitatis* („pakvėpęs šventumu“). <...>

Dr. Jurgis, doktoratą darydamas, įgarsėjo savo mokslo veikalų. Per sociologijos kursus Kaune įgarsėjo kaip visuomenininkas. Kiti dėjo jį labai žymiu mokslaviriu, kiti

talentingu veikėju, gal net reformatoriumi. O jis pats? Nei mokslo, nei socialiniu keliu jis nežengė. Jis pasirinko doros sritį, vidaus tobulinimą ir tik tam atsidėjo. Nujau, ar tik ne didesnį žmonijai bus palikęs šį idealizmo paminklą?! Mokslas, politika – nepastovūs; krisdami jie apgriauja ir tuos, kurie jiems tarnavo. Krikščioniškos tobulybės dėsniai – pastovūs; kas juos plečia, pats nemiršta.“

(„Jurgis Matulaitis“, iš Vaižganto „Raštų“, 1925–1928 m. publicistika. *Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas*, 2001. T. 12. P. 302–304)

Gardine, 1923 m.

„Šiuo metu priimti ganytojo lazda nepiga net tikrai pašauktam dvasininkui. Visokios politikos kėsinasi pavergti sau visas sritis, siekia ir pačios dvasios. Neminint kodėl susirinkę į katedrą virpančiomis širdimis meldė Aukštėją, kad šitą išsirinktąjį apšarvotų ne tik dieviškąja išmintimi, bet ir žemiška gudrybe. <...> Visų kalbų turiniui pakartoti netenkame vietos. Visiems J. M. [Jo Mylista] vyskupas Jurgis atsakė per tris kartus: dusyk lietuviškai, gi sveikinsiu lenkiškai – lenkiškai. Jis sakė:

Numanau ir matau, į kokią sunkų darbo kelią esu nūn įstatomas. Kiek tik galėdamas stengiaus pabėgti, bet Dievas kitaip skyrė. Ne vargo ir darbo bijojau: aš esu darbo ir vargo žmogus. Tik maniau kitur žmonijai juoba patarnausias. Kiekvieno padėjimo žmogus neša sunkias pareigas; juoba kunigas, juoba vyskupas. Negi mano asmuo čia jus suvedė, tik tos idėjos, kurios pasaulį stumia pirmyn. Viena iš tokių jėgų – Bažnyčia. Ji pateko ir pateks iki galo; ilgai pateks ir tie, kurie jos laikosi, ar tai būtų atskiri žmonės, ar ištisos tautos ir valstybės, už kuriuos visus mirė mūsų Išganytojas Jėzus Kristus. Tad manau geriausiai žmonėms, tautoms ir valstijoms patarnausias, jei pats kuo daugiausia prisigerdamas Jo dvasios, kuo daugiausia jos skelbsiu, Jo dėsniais viską remsiu. Ko gi kilnesnio galima visuomenei duoti už dorybes, tą jos sveikata ir tvirtybę?“

(„Kunigo d-ro Jurgio Matulaičio-Matulevičiaus įšventimas vyskupu“, iš Vaižganto „Raštų“, 1918–1919 m. publicistika. *LLTI*, 2001. T. 10. P. 98–104)

„Šaukias mane vyskupas ir prašo nuvesti jį pas Joną Jablonskį. Daviau žinią Jablonskiui, kad mes kitą vakarą

ateisime. Jablonskis buvo nudžiugintas tokiu garbingu vizitu ir laukė. O mudu su vyskupu, kai jau gerokai sustemo, pėsti pasileidome į kalną, į Pohulianką.

Vyskupas sirgo tuberkula, jam kelis sykius skuto rankų ir kojų kaulus ir reikalavo, kad stipriai maitintų. Nuo to jis buvo gerokai pasunkėjęs. Tačiau kai pasiūliau vėžęją, nes kelio bus apie du kilometrus, griežtai atsisakė ir energingai, nors stijuliudamas dideliais savo čebatais, pasileido eiti. Nuėjom ir parėjom.

J. Jablonskį vizitavo vyskupas dviem tikslais: kaippo lietuvis ir kaip kunigas. Vyskupui lietuviui itin rūpėjo lietuvių kalba. Apie tai ir buvo pradėta šnekėtis. Vyskupas Jurgis primygtinai skatino gramatininką, kad jis pirmą galvon duotų linksnių mokslą tam tikroje sintaksės dalyje. Nurodinėjo, kaip dabartinė literatūra mūsų kalba nususus palyginant su gyvąja kalba, kokių prašmatnių, tiesiog neįtikėtinų konstrukcijų gyvojoje kalboje esama, o mes, svetimomis kalbomis išlavinti, to nebeįjuntame. Ir pabėrė keletą tikrai nugirstų, bet tikrai neįtikėtinų pavyzdžių, ko linksniai reikalauja. J. Jablonskis džiaugėsi nurodymais ir sakė pasirūpinsią tą sintaksės dalį pirmiau parengti spaudai ir lenkės vyskupui labai žemai, lyg siekdamas jam ranką pabučiuoti, tačiau vyskupas šiaip jau pasibučiavo. Paliko Jablonskį sujaudintą.

Grįžtant vyskupas vis kalbėjo, kad Jablonskis labai blogas, jo liga nepagydoma, kad už visa, ką gera jis yra lietuvių kultūrai davęs, mes, kunigai, privalome atsidėkoti jam rūpesčiu apie jo vėlės išganyką, pastangomis, kad jis amžėlį pabaigtų ištikimu kataliku, Bažnyčios sūnum.“

(„Arkivyskupas Jurgis Matulevičius“, iš Vaižganto „Raštų“, 1929–1933 m. publicistika. *LLTI*, 2001. T. 13. P. 401–472)

„Aš jį vieną kartą paklausiau, kodėl jis, turėdamas tokį aiškų protą, tokio didelio pasirėngimo būdamas, neduoda mūsų literatūrai ir mokslui daugiau <...> raštų. Atsakė, kad jis nesąs rašymo žmogus, rašyti jam esą labai sunku; tik per dvejus metus varu varomas, vargais negalais prisivertęs surašyti anas tris lekcijas, kurios tik dėl to taip vėlai spaudoje pasirodė. Nėra ko abejoti, ligūstumas jam labai kliudė raštus rašyti.“

Kas gavo klausyti jo, pirmojo akademijoje sociologijos profesoriaus, lenkiškas paskaitas arba Kaune lietuviškas, tas nenorės šiais pasiteisinimais patikėti. Kebliausius nuosavybės ir darbininkų klausimus jis sprendė iš pagrindų ir itin sistemingai dėstė, tiesiog žaisdamas, kaip paprastai meiliai šypsodamos savo kairės rankos nagams; retkarčiais tik flirtingai (atleiskite ordinariškumą!) pažiūrėdamas į klausytojus. Darėsi stebuklingai gera nuotaika, kad lektorius toks simpatingas ir dėl to, kaip taip lengva klausyti labai rimtai filosofinio turinio kalbos. <...> Dr. Matulaitis turėjo labai rimto mokslinio bagažo, buvo labai inteligentingas, daug galvojęs ir kombinavęs, tai ir praktikoje taikęs, dirbdamas mokytojo darbą ar darbininkus organizuodamas, – vis dėlto rašyti buvo sunkus. <...>

Dėl to, kad dr. Matulaitis maža parašė, žmonija, Katalikų Bažnyčia, lietuvių tauta nėra daug netekusi. Dr. Matulaitis buvo gyvas tarp gyvųjų, savo talentų, savo žinijos neužkasęs. Kalbėjo daug, bet kam skyrium, kuo tik domėjais. Jo vedamąjį noviciatą išėję broliai ir tėvai turėjo progos visa patirti, ko tik turtingas jų vadas generolas. <...>

Savo širdyje vyskupas Jurgis buvo tikras ir atviras lietuvis, kuo palankiausias lietuvių tautai, kuo rūpestingiausias dabotojas jos kultūros, gerovės, moralybės. Tačiau jis nebuvo tautininkas, specifiskai tą žodį suprantant. Jis buvo visos žmonijos darbininkas, nes katalikiškosios, vadinas visuotinės Bažnyčios tarnas. Jam prikaišiojama, jog jis per uoliai tarnavo Romai. O kam gi jis turėjo tarnauti? Jis, būdamas Romos katalikas? Varšuvai, Maskvai, Kaunui? Tada jis būtų buvęs ministeris, ne vyskupas. Čia joks priekaištas. Reikia juk žmonių, kurie būtų nenusidažę politika; juk baigiamo užtrokšti tos politikos glėbyje. <...>

Būkime a. a. arkivyskupui Jurgiui Matulaičiui-Matulevičiui teisingi: jis buvo toks, koks turi būti geras dvasininkas.“

(„Arkivyskupas Jurgis Matulaitis-Matulevičius“, iš Vaižganto „Raštų“, 1925–1928 m. publicistika, *LLTI*, 2001. T. 12. P. 304–308)

Parengė Vanda IBLANSKA

KONKURSAS „Palaimintasis Jurgis Matulaitis – šventasis mūsų laikais“

Gailestingojo Jėzaus broliai ir Jėzaus Eucharistijoje tarnaitės seserys kviečia visus **ne vyresnius nei 30 metų** dalyvauti konkurse ir **laimėti kelionę į Medžiugorę**.

Iki **2012 m. spalio 30 d.** siųskite rašinius viena iš šių temų:

- Bažnyčia – mano tėvynė;
- Privalome būti sutarimo, meilės ir ramybės apaštalai;
- Turime mokėti pakilti virš tautinių ginčų ir įsitikinimų, kad galėtume visiems vienodai tarnauti eidami pirmiausia ten, kur mus šaukia didesnė Dievo garbė;
- Pagrindinis šventumo požymis yra atsisraukimas nuo kūrinų ir priartėjimas prie Dievo.

Rašinius siųskite adresu gjbroliai@gmail.com

Išsamias konkurso taisykles rasite www.vajc.lt ir www.gailestingojojezausbroliai.com

Daugiau informacijos telefonu (8 5) 250 59 79 arba el. paštu gjbroliai@gmail.com, grigiskessje@gmail.com

Stebuklai tikrai vyksta!

Ses. Viktorija PLEČKAITYTĖ MVS

Pal. Jurgio Matulaičio minėjimo (atlaidų) aštuondienis liepos 7–15 d. Marijampolėje šiemet jubiliejinis. Švenčiame paskelbimo palaimintuoju 25 metų sukaktį. Lietuvos vyskupai, 2012-uosius skelbdami Palaimintojo Jurgio Matulaičio metais, šią atlaidų Marijampolėje savaitę ragino išgyventi visų pirma kaip padėkos Dievui už palaimintąjį Jurgį bei jo užtarimu patirtas malones laiką. Todėl simbolinių padėkos ženklų – votų – sudėjimas pirmąjį atlaidų sekmadienį (liepos 8 d., po 12 val. šv. Mišių), jau tapęs tradicija, šį kartą tam tikra prasme turėtų išreikšti ir teikti pradžią visos savaitės nuotakai – dėkoti ir šlovinti, šlovinti ir dėkoti.

O dėkoti ir šlovinti tikrai yra už ką. Tėvų marijonų Marijampolės vienuolyno archyve į segtuvą vis įsegamas tai vienas, tai kitas liudijimas apie pal. Jurgio užtarimu patirtą malonę. O kiek jų nutylėtų, širdyse nešiojamų? Kiek tokių, kurių niekas ir nepastebėjo, kurių žavesiu amžinybėje nustebsim? Tikrai, tariant paties pal. Jurgio žodžiais, *Tu vis gaivinai mane ir linksminai didžiūsiomis malonėmis* (*Užrašai*, 1911 08 17).

Garbė Viešpačiui, jog kaskart atsiranda išdrįstančių savo džiaugsmu pasidalyti su visa Bažnyčia, kad taip būtų stiprinamas visų mūsų tikėjimas, kad visi būtume Viešpaties atgaivinti ir nudžiuginti.

N. N. iš Marijampolės savo liudijimą užrašė 2011 08 21. Jame sakoma, jog jos sūnus prieš dvejus metus, krisdamas nuo dviračio, patyrė sunkią kairio kelio sąnario traumą. Buvo atlikta sudėtinga operacija. Mama kasdien meldė pal. Jurgio Matulaičio užtarimo, prašydama, kad sūnus pasveiktų (pagal pirminę diagnozę galėjo likti neįgalus), ir pažadėjo pakabinti votą prie palaimintojo altoriaus, jei jos malda būtų išklausyta. Sūnus pasveiko. Neliko jokių traumos pasekmių, o koja visiškai sveika. Jis dirba darbą, kuriame tenka daug stovėti ir vaikščioti, be jokio sunkumo.

N. N. iš Vokietijos, Oberkottzau vietovės, liudijimas įteiktas 2010 07 13. Liudytojos anūkas Svenas pakliuvo į eismo įvykį. Svenas nebuvo prisisegęs saugos diržo, tad automobiliui verčiantis išlėkė per langą. Greitosios pagalbos automobilis Sveną nugabeno į ligoninę Plaueno mieste. Sužeis-

tojo būklė buvo labai sunki: kraujavo plaučiai, galvoje – penkios gilios žaizdos. Apžiūrėjęs gydytojas pasakė, kad tik po 24 valandų bus galima pasakyti ką nors tikresnio apie prognozę. Sveną prijungė prie aparatų, kurie už jį atliko gyvybines funkcijas.

Kitą rytą močiutė apie anūko nelaimę pranešė Jėzaus Eucharistijoje tarnaičių seserims (pal. Jurgio Matu-

laičio įsteigta vienuolija) ir paprašė maldos. Seserys pradėjo melsti išgijimo malonės, o vėliau, kai situacija atrodė beviltiška, pradėjo noveną pal. Jurgiui Matulaičiui. Prie šios maldos prisijungė ir visa Sveno šeima.

Savaitę ligonio būklė nesikeitė. Gydytojai turėjo daug sunkumų su galvos žaizdomis. Tiesa, plaučių darbą pavyko normalizuoti. Savaitės pabaigoje Sveno motinai pranešama, kad ligonio būklė labai sunki ir jam bus atliekama galvos operacija. Tos pačios dienos vakarą šeima vėl sulaukė skambučio iš ligoninės – pranešta, kad operacijos neberekės, nes žaizdų būklė staiga labai pagerėjo.

Kitą rytą Svenas nelauktai pramerkė akis. Kalbėti jis dar negalėjo, nes jam buvo atlikta tracheostoma (chirurgiškai suformuota anga priekinėje kaklo dalyje, per kurią įkvepiamas oras patenka tiesiai į trachėją ir plaučius. Į tracheostomą įstatomas tracheostominis vamzdelis), bet sąmoningai reagavo į klausimus. Po poros dienų atlikti papildomi tyrimai ir galutinai patvirtinta, kad operacija nereikalinga. Dar po keleto dienų ligonis jau vaikščiojo.

Gydytojas, apžiūrėjęs Sveną ir pirmąjį vakarą, pasakė: „Tai, kad Svenas vaikščioja, mums yra beveik stebuklas. Tokio atvejo dar nesu turėjęs per visą netrumpą darbo praktiką. Ligoniniai, kuriems nustatoma tokia diagnozė, dažniausiai miršta. Mums ši situacija yra priminimas, kad net ir tokiais atvejais negalima prarasti vilties.“

Palaimintasis arkivyskupas Jurgis, melski už mus! O mes meldžiame kuo greitesnės kanonizacijos – Tavo garbės pripažinimo Visuotinėje Bažnyčioje...

Vido Vensloničio nuotrauka

Kas tas gerumas?

Vysk. Arūnas PONIŠKAITIS

Pal. Jurgio Matulaičio asmuo, jo žodžiai ir pavyzdys, kvietimas nugalėti blogį gerumu yra vienas iš Bažnyčios oficialiai pripažintų vaisių, kuriuos Evangelija subrandino mūsų žemėje. Norime, kad jų būtų daugiau – kad gyvybės pilnas Evangelijos grūdas neštų gausų derlių.

Pal. Jurgio asmenį apibūdinantys jo ganytojiško šūkio žodžiai yra seni kaip Evangelija, tačiau jo gyvenimu suaktualinti, priartinti prie mūsų dienų. Palaimintasis savo šūkį pasirinko iš apaštalo Pauliaus žodžių Naujajame Testamente: „Nesiduok pikto nugalimas, bet nugalėk pikta gerumu“ (*Rom 12, 21*). Tiesioginis kontekstas čia kalba apie priešų meilę: „Niekam neatmokėkite pikto už pikta. <...> Jei tavo priešininkas alksta, pavalgydink jį, jei trokšta, pagirdyk jį“ (*Rom 12, 17. 20*). Tokios meilės iš savo mokinių tikisi Jėzus. Tikisi kaip to, kas yra daugiau, nei prigimta ir kas nurodo į atgamtę – Dievą, „kuris savo jėga, veikiančia mumyse, gali padaryti nepalyginti daugiau, negu mes prašome ar išmanome“ (*Ef 3, 20*). Mylėdami tik tuos, kurie mus myli, užsidarome siaurame savanaudiškumo rate ir mumyse nebelieka ženklo dangaus karalystę kuriančios dieviškos meilės, kuriai vienas paklydęs žmogus nemažiau svarbus, nei 99 teisieji.

Kas yra blogis, su kuriuo esame kviečiami kovoti? Galėtume vardyti daug dalykų, keliančių nerimą, skausmą, tai ir ligos, stichinės nelaimės, tačiau labiausiai neramu dėl blogio, ateinančio per žmogų, jo nuodėmę. Neabejotina – su šiuo blogiu turime kovoti. Pirmiausia – savyje pačiuose, atgaila ir atsivertimu. Turime kovoti ir su nuodėme visuomenėje: negalime likti abejingi, kai paminamas žmogaus orumas, griauinama moralė, pažeidžiamas teisingumas ar pamiršamas gailėstingumas. Tačiau svarbu šioje kovoje visada prisiminti Dievo troškimą: „nenoriu, kad nedorėlis mirtų, bet noriu, kad nedorėlis sugrįžtų iš savo kelio ir gyventų“ (*Ez 33, 11*). Blogis sunaikinamas ne nusikaltėlio mirtimi, bet jo atsivertimu, o tam prielaidas sudarytume tik mylėdami ir palikdami erdvės, būtinos laisvai atsisgręžti į Dievą.

Ir pal. Jurgis primena, kad visur pasirodydami aiškiais katalikais turime būti „priešais ne žmonių ar asmenų, o tik klaidingo mokslo ar nuomonių“. Jis rašo: „Svarbus daktas mokėti gerai kovoti dėl tiesos. Taip reikia mokėti ginti tiesą, kad net jos priešai <...> išeitų įsitikinę, kad ginantis tiesą yra jiems pilnas meilės ir pagarbos. Reikia saugotis, kad nepasakius ko nors, kas priešą įžeistų, užgautų, jam širdį užduotų, nes tada jį atgrasintume nuo Bažnyčios. Net ir apie klaidas kalbant, reikia saugotis, kad nekalbėjus su panieka, kad nepašiepus“ (*Užrašai*, 1911 02 06).

Pagaliau, kas gi yra tas gerumas, nugalintis blogį? Ši sąvoka mūsų dėmesį kreipia ne į igimtus ar išsiugdytus charakterio bruožus, net ne į priešų meilę

kaip dorybę, bet į svarbiausią viso gėrio Šaltinį – Dievą. Kai Evangelijoje turtingas jaunuolis kreipiasi į Jėzų kaip į žmogų, pavadindamas jį *geruoju* mokytoju, šis atsako, kad „niekas nėra geras, tik vienas Dievas“ (*Mk 10, 18*). Visa, kas mumyse yra gero ir gražaus, kyla iš Dievo. Kai susitaikome, esame taikoje su Dievu – tai gražiausia dieviškojo gerumo pergalė prieš blogį.

Tokio sutaukinimo ieškome Jėzuje Kristuje – meile jam degė ir pal. Jurgis, troškęs „visur Kristų įnešti, viską Kristuje atnaujinti ir atgaivinti, viską dėl Kristaus apimti, viską prie Kristaus patraukti“ (*Užrašai*, 1910 10 15). Mes vis sutinkame prisikėlusį Kristų, nugalėjusį nuodėmę ir mirtį, įeinantį per mūsų baimes ir užrakintas duris bei sveikinantį žodžiais: „Ramybė jums!“ Jei atsiveriame Jėzui, iš tiesų gauname šią ramybę, hebrajiškai *shalom*, apimančią taiką ir ramybę, džiaugsmą ir gerovę, vienybę ir susitaikinimą.

Shalom Jėzaus lūpose nusako ne kokią nors situaciją, sielos būseną, o patį Jėzų, kuris yra Emanuelis – Dievas su mumis. Apaštalas Paulius skelbia, kad Jėzus Kristus, „yra mūsų sutaukinimas. <...> Atėjęs jis skelbė taiką jums, kurie buvote toli, ir tiems, kurie buvo arti, nes per jį vieni ir kiti galime prieiti prie Tėvo vienoje Dvasioje“ (*Ef 2, 14. 17–18*).

Šie žodžiai tinka kiekvienoje gyvenimo situacijoje, kai išgyvename nesantaiką, susiskaldymą, susipriešinimą, kai, atrodo, jau nebėra išeities, galimybės susitaikyti. Nesiduokime pikto nugalimi, bet siekime nugalėti blogį per Jėzų, kuris „yra mūsų sutaukinimas“, savo kūne kryžiumi griauantis priešiškumą ir sutaukantis su Dievu (plg. *Ef 2, 16*).

Prasminga įsiklausyti į Jėzaus klausimą ir apmąstyti jį kaip užduotą asmeniškai kiekvienam iš mūsų: „Ko taip išsigandote, kodėl jūsų širdyse gimsta dvejonės?“ (*Lk 24, 38*). Jėzus kviečia pažvelgti į jo rankas ir kojas. Jose liko nukryžavimo žaizdos, tačiau jau perkeistos: jos liudija ne vien mirtį, bet ir už ją stipresnę dievišką galią, kuri galutinai įveikė tai, kas žmogiškai žvelgiant yra neįveikiama.

Nors ir skaudžios, nerimą keliančios šiandienos žaizdos mūsų visuomenėje, Bažnyčioje, patikėkime, kad jos „ne mirčiai, bet Dievo garbei“ (*Jn 11, 4*). Tačiau joms sugyti reikia ir mūsų misijos, kad atgailaudami dėl savo nuodėmių bei atsiversdami ir kitus vestume prie Jėzaus, kuris yra mūsų sutaukinimas.

Pagal š. m. balandžio 22 d. Atsinaujinimo dienoje Kaune sakytą homiliją

Kai žodžiai moko, tai ir pavyzdžiai traukia

Mokinių išsiuntimas. Miniatiūros detalė iš Henriko II perikopijų knygos. Vokietija, apie 1010 m.

Kun. Danielius DIKEVIČIUS

Sena lotyniška patarlė sako: *verba docent, exempla trahunt* („Žodžiai moko, pavyzdžiai patraukia“). Labai gražus ir išmintingas posakis. Kodėl gražus? Kadangi skambus. Kodėl išmintingas? Nes išreiškia didžią pedagoginę mintį, kurią mes dažniausiai suprantame šitaip: ugdymui nepakanka žodžių, ugdymui reikia pavyzdžių.

Šventa tiesa! Tačiau toks šios patarlės aiškinimas turi vieną neigiamą aspektą. Jis skatina tam tikrą mokymo ir pavyzdžio konkurenciją ar netgi jų priešpriešą. Patar-

le tarsi sakoma: mokymas be pavyzdžių – tuščia ir neveiksminga šneka. Kitaip tariant, šiuo atveju tarp posakių „žodžiai moko“ ir „pavyzdžiai patraukia“ yra įterpiamas priešpriešinys jungtukas *bet vis dėlto*. Panašią idėją, nors šiek tiek švelnesnę, išreiškia ir *laiko, priežasties* bei *sąlygos* jungtukų įterpimas: žodžiai moko, *kada/nes/jeigu* pavyzdžiai patraukia. Bet, mano manymu, yra dar viena galimybė. Kokia? Aiškinamasis jungtukas: žodžiai moko, *tai ir* pavyzdžiai traukia. Kodėl šis variantas būtų geresnis? Dėl dviejų priežasčių – lingvistinės ir biblinės.

Lingvistinė priežastis

Aiškinamasis jungtukas ne tik nesukuria mokymo ir pavyzdžio priešpriešos, dialektikos, bet ir primena gerokai pamirštą dar vieną žodžio *informuoti* reikšmę: lotynų kalbos veiksmazodis *informare*, lietuviškai *informuoti*, šalia prasmės *perduoti tam tikrą žinią* reiškia taip pat ir *kurti*. Kitaip tariant, informuoti – tai kurti. Ką gi? Nuomonę ir elgesį. O kurti nuomonę ir elgseną yra lygiai tas pats, kaip kurti žmogaus asmenybę. Štai du istoriniai pavyzdžiai: 1) Olimpiada – Aleksandro Makedoniečio motina – norėdama, kad jos sūnus taptų įžymiu žmogumi, pradėjo nuo paprasčiausio informavimo, t. y. mažojo Aleksandro mąstysenos kūrimo: „Sūnau, tu esi dievų palikuonis. Tavęs laukia dideli žygdarbiai.“ Ir tai padėjo. Aleksandras ilgainiui tapo Didžiuoju tikrąja šio žodžio prasme; 2) Adolfas Hitleris, prieš įsakyda-

mas nužudyti žydus, informuodavo, t. y. kurdavo savo tautos nuomonę žodžiais: „Žydas nėra žmogus.“ Buvo netgi pradėtos vartoti trečdalis, ketvirtadalis ir aštuntadalis žydo sąvokos. Hitleriui irgi pavyko. Antrajame pasauliniame kare žuvo milijonai žydų. O viskas prasidėjo nuo informavimo.

Biblinė priežastis

Aiškinamojo jungtuko *tai ir* įterpimas tarp posakių „žodžiai moko“ ir „pavyzdžiai patraukia“ turi ir solidų biblinį pagrindą. Šventraštyje, kaip žinome, yra tokių sąvokų, kurios išreiškia glaudžios žodžio ir veiksmo vienybės mintį. Čia turiu omenyje hebrajiškąją *dabar* ir graikiškąją *rēma*. Šios dvi sąvokos reiškia ir *žodį*, ir *veiksmą*. Pagal biblinę logiką, pasakytas žodis yra tolygus veiksmui, bet, kita vertus, kiekvienam veiksmui būtinai reikia pasaky-

to arba užrašyto žodžio. Štai labai paprastas pavyzdys. Jeigu žmonėms išganyti pakaktų tikrai išganomojo veiksmo, tai užtektų tik Jėzaus Kristaus mirties ir prisikėlimo. O žinome, kad šito nepakako. Pasirodo, Jėzaus Kristaus mirčiai ir prisikėlimui paaiškinti bei suprasti prirėkė aiškinamojo žodžio. Pirmiausia jo paties, o paskui

jo mirties ir prisikėlimo liudytojų – apaštalų ir mokinių, be kurių mirtis ant kryžiaus liktų tikrai istoriniu faktu, o prisikėlimas – tik įspūdingu stebuklu, *cūdu*.

Kitaip tariant, mielas skaitytojai, šitie mano samprotavimai skatina pamokomojo žodžio nenuvertinti pavyzdžio atžvilgiu. Nes jeigu mes, krikščionys, norime būti aktyvūs šio pasaulio veikėjai, mums reikia ir žodžio, t. y. skelbimo/mokymo, ir pavyzdžių/liudijimų. Bet pirmenybė atitenka žodžiui, nes tik jo tinkamas ištartimas gali paskatinti tinkamų pavyzdžių atsiradimą. Mat jeigu žodžiai moko, tai ir pavyzdžiai patraukia...

Dalytis Geraja Naujiena

Antanas SAULAITIS SJ

Senais studentiškais laikais užsienyje norėjosi panaudoti lietuviškų šaltinių kalbant apie pasauliečių atsakomybę ir veiklą Bažnyčioje. Nebuvo daug knygų, tačiau iki 1940-ųjų Kaune leistas „Tiesos kelias“ dviejuose numeriuose labai šiuolaikiškai įžvelgė tikinčiųjų vaidmenį ir galimybes. Visai įmanoma, kad Jurgio Matulaičio MIC paskaitos, pokalbiai ir veikla socialinėje, šiandien sakytume – taikos ir teisingumo, – srityje padėjo nemenką pagrindą XX a. pradžioje. Ketvirtis šimtmečio anksčiau negu Vatikano II Susirinkimas, o visai suprantamai ir nuosaikiai dėstoma. Buvo malonu bent širdyje didžiulius į nuorodas tarp kitų šaltinių įtraukus lietuviškus.

Vyresni žmonės iš vadovėlių pagal pokarinį aiškinimą prisimintų, kad „pasauliečių apaštalavimas yra dalyvavimas vyskupų misijoje (uždaviniję, tarnystėje)“. Labai tinkamas ryšys su vyskupais, tačiau bažnytinė sąranga atrodo tarsi piramidė: popiežius viršūnėje, žemiau kardinolai, tada arkivyskupai, vyskupai, kunigai, tikintieji ir visai apačioje „vaikai“. Kažkaip mieliau būtų įsivaizduoti apibrėžtus apskritimais su Kristumi ašyje. Bet taip buvo dar prieš 2500 vyskupų paskelbtus Vatikano II Susirinkimo nuosprendžius – šie labiau atspindi Dievo tautos bendrystę negu įsakymų laiptinę.

Šiandien daugiau rašoma ir kalbama apie „pasauliečių tarnystę“, pagrįstą esminiu ir svarbiausiu Krikšto pašaukimu ir misija. Tikėjimu apdovanotas žmogus turi prigimtine krikščionio teisę bei galimybę veikliai skirti savo įgūdžius, supratimą, išteklį, laiką bendram labui. Savo aplinkoje ir už jos liudydamas Kristaus vertybes, jis dalijasi Evangelijos žinia, talkina Dievo karalystės vyksmui tomis sąlygomis, tais laikais. Štai keli sąmoningų ir tokių tampančių krikščionių pavyzdžiai.

Velyknaktį Vilniaus Šv. Jonų bažnyčioje krikštijami keli suaugusieji, jiems teikiami Eucharistijos ir Sutvirtinimo sakramentai. Devyniolikmetė Marija po savaitės į bažnyčią atsiveda savo draugę, įtraukia ją į bendruomenę, palydi bičiulyste. Po kelerių metų kita studentė Šeškinėje susitinka draugę, klausia, kur ši einanti. Atsako: „Į Mišias.“ Jokio regimo tikėjimui pagrindo šeimoje ar aplinkoje neturinti klausiančioji prasitaria: „Taip, nes ten viskas vyksta.“ Pati nebūtų galėjusi paaiškinti, kaip ir kodėl, bet viskas nušvinta ir sukrenta į savo vietas, sakytume, atsiverčia. Iš tikrųjų – nebuvo „iš ko“ atsiversti. Galima tikėti, kad Dievas savo paslaptingu būdu ją pakalbino ir subrandino viešai įsipareigoti bažnytinei bendruomenei.

Kristinos Smulčiūnaitės nuotrauka

Ši jauna moteris ir kokių dvylikos metų berniukas rašančiajam paliudijo, koks savaime krikščioniškas, neįkalbėtas yra Krikšto pagrindas ir siuntimas. Paprašiusi kunigą išklausyti išpažinties ir šalia prisėdusi studentė sako: „Bet pirma noriu paskaityti iš Šventojo Rašto.“ Tai buvo Evan-

gelijos vaizdelis apie moterį, kuriai Jėzus taria: „Nė aš tavęs nepasmerksiu. Eik ir daugiau nebenusidėk“ (*Jn 8, 11*). Moksleiviukas taip pat atliko išpažintį (dar nežinodamas, kad išpažintis reiškia labiau išpažinti Dievo gailėstingumą, negu išvardyti savo klaidas bei nuodėmingą elgseną). Ir pradėjo beveik pažodžiui pasakoti kelis Jėzaus sakinius apie Dievo rūpinimąsi savo vaikais. Paskui vaikas peržvelgė savo sąžinę: „Labai myliu savo mamą, bet kartais neklausau. Stengiuosi gerai mokytis, tačiau kartais pritingiu. Myliu savo sesę, kartais pasipešame...“

Šie žmonės, net nežinodami to, vykdo Sutaikinimo sakramento eigos nuostatus, prie kurių priskirtina ir Šventojo Rašto ištrauka, galima spėti, ne taip dažnai klausykoje girdima. Vidinis įkvėpimas ar malonė ugdo jautrų žvilgsnį į Dievo veikimą kasdienybėje žmonių rankomis bei širdimis. Šitokį suvokimą liudija, pavyzdžiui, kanadietis Jeanas Vanier, „Arkos“ bendruomenės (*L'Arche*) pradininkas. Apsižvalges paieškojo, kaip būtų galima silpnesnį, kitokį palaikyti, ugdyti – labai jautriai priėmė protiškaitei neįgalius suaugusiuosius; tai ir yra krikščionims derama laikysena skirtingų, pažeidžiamų, savotiškų, savitų žmonių atžvilgiu, požiūris kaip į brolius ir seses, to paties Tėvo vaikus, Dievui labai brangius.

Arba brolis Roger – jis subūrė labai patrauklią Taizė bendruomenę ir sielovadą šiai kartai – amžiaus sluoksniui, kurį oficialioji krikščionija sunkiau pasiekia ir paveikia. Brolis Roger išplėtojo tuo pačiu Krikštu grįstą būdą, kaip bendrauti, įtraukti, ištiesti ranką ir praplėsti širdį. Gan savotiška Dorothy Day savo giliu, netradiciškai atrodančiu, tačiau labai evangelišku supratimu pravėrė Gerajai Naujienai duris nelengvomis kasdienėmis pastangomis labiau, negu raštais ar sudėtinga strategine organizacija.

Dorothy Day minima kaip mūsų socialinių uždavinių pranašė.

Naujausi JAV parapijų tyrimai teigia, kad 82 proc. parapijų dalyvauja ir pačios palaiko socialines tarnybas, pvz.: 50 proc. aprūpina maisto sandėlius vargdieniams, 25 proc. rūpinasi būstu (padeda taisyti, tvarkyti, parūpinti), 20 proc. remia draubūžiais stokojančius, 14 proc. patarnauja benamiams. Iš visų 300000 parapijų (iš jų 19000 katalikų) nuolatinį lankytojų 90 proc. nuolat remia socialinę, artimo meilės tarnysčių veiklą. Nuošimtis nekinta, kad ir kokie būtų ekonomikos posūkiai. 15 proc. parapijų samdo darbuotoją bent puse etato vadovauti socialinei sričiai. 93 proc. nuolat pamaldas lankančių tikinčiųjų savanoriškai talkina kaip tik tokiose socialinėse, sielovadinėse ar panašiose tarnystėse. Politinėje srityje labiausiai ryškios pastangos skatinti balsuoti vietiniuose ir visuotiniuose rinkimuose. Beveik pusė (48 proc.) parapijų pastaruoju metu tyrinėjo savo vietovės, apylinkės reikmes, ieškodami, kur vietos krikščionys galėtų kuo taikliau prisidėti prie taikos bei teisingumo.

Misijinė dvasia ir uždavinys neatkiriama nuo Krikšto esmės. Koks yra tikinčiųjų vaidmuo visuomenėje, kultūroje, būna skirtingų nuomonių. Vieni yra labiau įsitikinę, kad Jėzaus Evangelija liudija dvasią, o jis pats nebuvo „revoliucionierius“. Kiti labiau linksta į įsikūnijimo slėpinį – jis visą žmogaus gyvenimą persmelkia nauja – Kristaus vizija. Gražiai su ja dera sunkiausiu metu susibūręs Tikinčiųjų teisėms ginti katalikų komitetas, Atgimimui atėjus viešai atgijęs, vis plačiau veikiantis *Caritas*, pasaulinė Katalikų pagalbos tarnyba (*Catholic Relief Services*), Jėzuitų tarnyba pabėgėliams (*Jesuit Refugee Service*) ir daugybė kitų tarnysčių, kurios remiasi savanorišku darbu ir geranoriška finansine parama. Pagrindiniai veikėjai yra žmonės, įvairaus amžiaus vyrai ir moterys, atskleidžiantys, įgyvendinantys savo Krikšto pašaukimą apčiuopiamai dalytis Gerąja naujiena.

Darbu visiems užteks

Šventasis Raštas šeimoms

Būdamas nuo nieko nepriklausomas, aš pasidariau visų vergas, kad tik daugiau jų laimėčiau. Žydams buvau kaip žydas, kad laimėčiau žydus. Tiems, kurie laikosi įstatymo, tapau įstatymo tarnu, kad laimėčiau besilaukančius įstatymo, nors pats nesu įstatymui pavaldus. Tiems, kurie neturi įstatymo, buvau kaip neturintis įstatymo, kad laimėčiau tuos, kurie neturi įstatymo, nors pats esu ne be Dievo įstatymo, bet surištas Kristaus įstatymu. Silpniesiems pasidariau silpnas, kad laimėčiau silpnuosius. Visiems tapau viskuo, kad vienaip ar kitaip bent kai kuriuos išgelbėčiau. Visa tai darau dėl Evangelijos, kad būčiau jos dalininkas (1 Kor 9, 19–23).

Pažiūrėjus į futbolo stadionus, pramogautojų festivalius, koncertų aikštėse užiančias minias, nekyla abejonių dėl susibūrusių žmonių energijos, veiklumo. Visuomenėje labai daug visokiausių poveikio sistemų, gebančių valdyti žmonių norus, saviraišką. Tokių manipuliacijų – kitų valdymo reiškinių – matome nuolatos. Viskas vykdoma greitai, sustiprintai, neatidėliotinai. Nepaprastos skubos, išpūdingumo, naujumo įtaiga užgožia žmogaus poreikį pagalvoti, suvokti iki galo, atsakingai apsispręsti.

Minios susodinamos ant stebėtojų suolų, žiūrovų fotelių prieš ekranus. Jautrinama vaizduotė, kaitinamos emocijos, o standartizuotais „vertybių pasirinkimais“ vartotojams sukuriamas laisvės iliuzija, kurioje nelieta vietos principams ir objektyviai moralei. Jų reiškiamos „nuomonės“, surinktos mygtukų paspaudimais, elektroniniais balsavimais ar paprasčiausiu rėksmingu stadioniniu ar gatviniu minios teismu bei keiksnojimais elektroninėje erdvėje, sukuria neįveikiamą visažinio „teisingo veikėjo“ įspūdį. Pasitelkdamas informacines technologijas, „veikėjas“ įsiteisina visuomenėje, kultūroje, net perima moralės principų, sąžinės sritį ir ima reikalauti savo pirmenybės prieš įstatymą, teisingumą bei Dievo duotus moralės principus ir įsakymus.

Neatsilikdama, o palaikydama ir tapdama visuotine ideologija sklinda dabartinio liberalizmo doktrina, pilna „išlaisvinimų“ nuo visko, kas bent kiek įpareigoja, reikalauja apsispręsti, būti atsakingiems. Joje tarpsta keisti nuolatiniai visuomenės supriešinimai bei nesiderinančios su objektyvia morale tolerancijos reikalavimai. Bręsta kultūra, kurioje nuolat reikia kaltinti, kelti revoliucijas, terorizuoti, maištauti, užuot kūrus, puoselėjus, pasiaukojus, susivienijus.

Benediktas XVI enciklikoje *Caritas in veritate* („Meilė tiesoje“) rašė, kad „perteklinis išsivystymas“, jei yra lydimas „nepakankamo moralinio išsivystymo“, skatina „per kultūrinius, komercinius ir politinius santykius tokį žeminantį požiūrį į žmogų bei jo paskirtį eksportuoti į neturtingąsias šalis“ (29). Tačiau toks požiūris į žmogų gali būti primetamas ne tik valstybių, bet ir tarpusavio santykiuose. Į skurdo, prievartos, priklausomybių vergiją įsuktas, pažemintas žmogus be savojo prigimtinio orumo nepajėgia pats pakilti iš vargo

gniauztų. Tėn pat popiežius rašo: „Mokydama praktinio ateizmo, jį skatindama ar įgyvendindama, valstybė iš savo piliečių atima moralinę ir dvasinę jėgą, būtiną visapusiškam žmogaus vystymuisi, ir trukdo jiems žengti pirmyn nauju dinamišku įsipareigojimu dosniau atsiliepiant į dieviškąją meilę.“

Kiekvieno krikščionio savęs dovanojimas pasauliui prasideda nuo asmeninio šventumo, dorybių ugdymo ir dalijimosi jomis su kitais, pasiaukojamos tarnystės, kūrybiško Tiesos, Meilės, Gailestingumo liudijimo. Nors pagal psalmės žodžius „Juk uolumas tavo Namams dega manyje lyg ugnis ir tau metami užgauliojimai krinta ant manęs“ (*Ps 69, 10*) ir nebūsimė minių pagirti, vis tiek seksime Kristumi, kuris davė krikščioniškojo aktyvumo visuomenėje pavyzdį: „Jo mokiniai prisiminė, kad yra parašyta: ‘Uolumas dėl tavo namų sugrauš mane’“ (*Jn 2, 17*).

Triesto arkivyskupas Giampaolo Crepaldi ataskaitoje (kurį pristatė ir interneto dienraštis *bernardinai.lt*) dėl Bažnyčios socialinės doktrinos padėties pasaulyje kalbėjo, kad „šiandien tiek išorinės, tiek vidinės grandinės bando supančioti Bažnyčios socialinę doktriną. Iš vienos pusės, išorinės grandinės – tai agresyvi laicistinė kultūra, kuri siekia visuomenę atskirti nuo religijos, etikos ir net nuo sveiko proto. Šios jėgos tarptautinėje plotmėje organizuoja brutalius ir nuolatinis išpuolius prieš gyvybę ir šeimą, palaiko tokių įstatymų priėmimą, kuriais būtų skatinami abortai ir griauinama šeima“.

Nors mūsų Lietuvėlė prie Baltijos ir labai maža pasaulio jūroje, bet ją pasiekia tie patys vandenys, kaip ir kitas šalis. Ir idealizmo, ir altruizmo netrūksta nei Bažnyčios darbuotojams, nei savanoriams. Tačiau dar reikia ir išminties. Ne visi jos tiek daug turime, kad kiekvienas galėtų kurti strategijas Lietuvai gelbėti. Todėl tenka pasitikėti ganytojais, Lietuvos Vyskupų Konferencijos sprendimais bei įžvalgomis ir kantriai dirbti savose srityse.

Bažnyčia Lietuvoje yra išsiskleidusi jau tikrai pakankama daugybe organizacijų, brolių, susivienijimų ir užėjusių visas „karštas“ visuomenės vietas ar einanti į jas, teikianti išmintingų spren-

dimų sudėtingiausiose šeimos, visuomenės situacijose. Bažnyčios atsakymų į klausimus *kur? ką? kaip?* netrūksta. Stokojame atsiliepiančiųjų: *darom, einam, kartu, išvien*.

Mes nedarbame ugniagesiais, kad nuolat puldinėtume į ugnį, o šeimų statyboje – stengiamės iš visų jėgų padėti žmonėms kurti katalikiškas šeimas, jose dorai gyventi, gerbti ir puoselėti gyvybę, išmintingai auklėti vaikus. Kiek tai pavyksta, kiek kas išgirsta, kiek paklauso ir pagal Bažnyčios mokymą gyvena – parodys ateitis. Juk gėrio daigai sunkiai dygsta. Blogio revoliucijos gali milijonus nušluoti, o gėris tarpsta pamažu – kantrybe pasėjamas, pasiaukojimu laistomas.

Vyskupijų šeimos centruose vykdoma puiki programa jaunimui „Pažink save“. Vyksta Jaunimo dienos. Tūkstančiai jose dalyvauja. Tai puikios progos paskelbti doros, skaistumo idėjas. Dauguma pritarė, bet imtis žygių nepanoro. Iš kažkur lyg pagavo komandą „ramiai“ ir nusiramino.

Suprantu, tai nėra paprasta. Daug lengviau kitus raginti, lozungais kalbėti, akimirksniui sužavėti, patraukti ir nebesusitikti, neįsipareigoti ilgam ir nuolat. Reikia brandžių savanorių šeimų, kurios rengtų sužadėtinius santuokai, reikia brandžių krikščionių, kurie nuolat eitų pas nuteistuosius į pataisos namus, dalytųsi krikščioniškojo gyvenimo išmintimi mokyklose. Reikia ir „Pažink save“ koordinatorių, kad ši nuostabi jaunimui skirta programa kuo labiau plėstųsi ir skatintų doros, blai-vumo pakilimą Lietuvoje.

Dar daug yra neartų visuomenės dirvonų. Sielvartauti dėl to tiesiog nėra kada. Manau, visi turėsime atsiskaityti už tai, ką darėme ar ko nepadėme savo artimoje aplinkoje, o ne globalinėje erdvėje. Darbu visiems užteks. Kažkodėl labai norima į visa įkinkyti kunigus, vienuoles, ir vis pavarant, pamokant, pateikiant, ko dar kam nors reikia. Taip, žinoma, patogiau. Dauguma jų ir taip jau eina, dirba už kelis. Vertėtų pasidomėti Bažnyčios siūlymais pasauliečiams įsitraukti į apaštalavimo darbus šeimose ir visuomenėje.

Iki šiol kaip ryškus švyturys, sužibęs praeito amžiaus pradžioje, pasiryžęs ir mokęs blogį nugalėti gerumu,

mums yra palaimintasis Jurgis Matulaitis. „Įgijęs puikų išsilavinimą, savo jėgas jis skyrė Bažnyčios atgimimui, rūpindamasis svarbiausiais savo epochos reikalais: dvasininkijos rengimu, darbininkų organizavimu, vaikų ir jaunimo auklėjimu, pasauliečių ugdymu, krikščionių vienybe, vienuolių gyvenimo tobulinimu. Jis atgaivino merdėjančią Marijonų ordiną ir įsteigė dvi moterų vienuolijas: Švč. Mergelės Marijos Nekaltojo Prasidėjimo vargdienių seserų ir Jėzaus Eucharistijoje tarnaičių seserų kongregacijas“, – rašo lenkų istorikas Tadeusz Górkis MIC savo knygoje „Palaimintasis Jurgis Matulaitis“ (*Marijonų talkininkų centras*, 2009; p. 11).

Apaštalo Pauliaus principą „Visiems tapau viskuo, kad vienaip ar kitaip bent kai kuriuos išgelbėčiau“ (1 Kor 9, 22) pal. Jurgis Matulaitis įgyvendino savuoju metu parodydamas kūrybišką ir pasiaukojamą aktyvumą. Savo pavyzdžiu ir mūsų dienų krikščioniui jisai perduoda raginimą: „Aš esu tos nuomonės, kad bevely mažiau žmonių tegu būna, bet tikrų, išsižadėjusių savęs, pilnų dvasios, kuriais galima būtų pasitikėti, kurie nesibijotų Dievo garbei ir sielų išganymui ne tik savo ištaigas, bet ir sveikatą ir gyvastį palydėti prireikus. Mūsų amžiuje ir tame Bažnyčios judėjime, kurį matome, neužtenka paprastų darbininkų, samdinių, bet reikia tikrų apaštalų. Reikia saugotis žmonių žemos dvasios: ne tik jie patys nekyla ir nedarba, bet paskui dar ir kitiems trukdo“ (*Iš laiško kun. P. Būčiui*, 1912 08 24).

Kun. Kęstutis K. BRILIUS MIC

Vilties ir meilės kalnas

„Ką padarėt vienam iš mažiausiųjų brolių, tą padarėte man“ – pagal Jėzaus žodžius sudėta giesmė nuolat skamba galvoje po susitikimo su labdaros ir paramos fondo „Vilties kalnas“ steigėjomis Edita GULBINIENE bei Regina ZABIELIENE. Jos tyliai ir kasdien tiesiog gyvena taip.

Rūpintis vaikais padedant šeimai

„Vilties kalno“ idėja – globoti jaunų žmonių, išeinančių iš valstybinių globos įstaigų, šeimas. Prieš septynerius metus pradėjęs rūpintis 5 šeimomis, dabar fondas globoja 24. Regina pasakoja apie pradžią: buvę Šiaulių Ringuvos specialiosios mokyklos, kurioje ji dirbo tikybos mokytoja, auklėtiniai laukėsi vaikelio. Jiems suteiktas socialinis būstas. Pasipylė skambučiai: „Mokytoja, neturim, kur miegoti!“, „Mokytoja, neturim, ką valgyti“ ir t. t. „Žiūrėjau į juodu ir neturėjau vilties, kad užaugins nešiojamą vaikelį“, – prisimena Regina. Ji atvirai sako: prireikė kelerių metų Ringuvos mokyklai pradėti suprasti, „jog jie atėjo

Asmens orumas – ginklas prieš asocialumą

Išėję iš globos įstaigų jaunuoliai dažniausiai pasuka tėvų pėdomis, nes neturi gebėjimų, reikalingų savarankiškai ir atsakingai gyventi visuomenėje. „Sunkiai pritampa, neranda darbo, nežino elementarių taisyklių, pavyzdžiui, kad suaugusiam už viską privalu mokėti; jei teoriškai tai žino – neturi įpročio“, – tvirtino pašnekovės. Pvz., buvęs globotinis net neįsivaizduoja, kad namų jaukumas, grožis, šiluma – dalykai, kuriuos gali ir turi susikurti pats. Jie turi tik dvi – asocialaus gyvenimo bei globos įstaigų – patirtis. Vargu ar įmanoma sukurti namus, niekada juose negyvenus. „Mūsų fondas padeda keisti, gražinti aplinką. Esame dėkingi dovanojantiems fondui baldų, buitinės technikos, statybinių medžiagų. Svarbu, kad vaikas augtų gražioje, jaukioje aplinkoje. Pakeitus aplinką, ją sutvarkius, žmogus atgauna orumą“, – sako savanorės. „Svarbiausia, jie pradeda norėti, kad aplinka būtų gražesnė“, – džiaugėsi nelengvais pasiekimais Regina. „Dabar šeima, nuo kurios viskas prasidėjo, augina tris vaikus, laukiasi ketvirto, gyvena dviejų

Norėdami pagalbos ar kitam padėti, kreipkitės:

Labdaros ir paramos fondas „Vilties kalnas“
Žemaitės g. 71, Šiauliai,
tel. 8 650 26 956, el. p. zabieliene@yahoo.com
J. k. 300024837, a. s. LT667300010084418453

į pasaulį dėl mūsų. Tai mums kaip dirva, kad gailėstingumas plistų“.

Šeimų socialinės problemos dažniausiai sprendžiamos atimant vaikus ir apgyvendinant juos globos įstaigoje. „Iš tiesų, tai kuria, o ne naikina problemas, – neabejoja Edita. – Fondo tikslas – ne atimti vaikus, bet suteikti galimybę jiems augti šalia tėvų.“

kambarių bute“, – didžiuojasi Edita. „Tik padėdami kitam, – sako ji, – galime išlaikyti visuomenės orumą.“

Net ir turint nemažai patirties, nenustoja stebinti gyvenimo akibrokštai. Regina pasakoja, kaip jaunas tėvelis, daug dienų šeimai tiesiog badmiriavus, pirmąjį atlyginimą išleidžia šokoladukams... Pagalvojus, tai natūralu – „tie-

siog mokykloje neturėjo jokio pinigėlio, tad gavę skuba pirkti tai, apie ką ilgus metus svajojo“. Jie supranta, kad yra tėvai, bet jiems sunku pereiti iš ugdytinio į ugdytojo vaidmenį. Vesti už rankos iki pilnametystės, turi būti vedami bene visą gyvenimą. „Nedaug galime padėti iš globos namų išėjusiems jaunuoliams, nes keistis, pakeisti įpročius bet kam yra labai sunku. Tačiau stengiamės dėl jų vaikų, kad jų gyvenimas pasisuktų kita linkme. Padedame vaikui, padėdami tėvams“, – teigia Edita.

„Vilties kalno“ lūkesčiai

Šeimos kiekvieną ketvirtadienį renkasi į „Atsakingos tėvystės ugdymo mokyklėlę“ ir mokosi lietuvių kalbos, kompiuterinio raštingumo, rankdarbių, ugdo muzikinius gebėjimus; čia organizuojamos konsultacijos su vaikų ir suaugusiųjų gydytojais, psichologais, pedagogais, tėvų ir vaikų bei šeimos santykių specialistais.

„Dirbam trimis etapais, – vardijo Regina. – Rudenį ir pavasarį mokomės, vasarą poilsiaujame: rūpinamės krikštynomis, vestuvėmis, organizuojam ekskursijas.“

Daug metų buvo puoselėjama viltis Šiauliuose įsteigti labai reikalingus tėvystės, ypač – krizinės motinystės namus. Pagaliau šiais metais Šiaulių miesto taryba nutarė skirti pastatą pačiame miesto centre tokių namų įkūrimui. Šiuo metu rūpinamasi pastato renovacija, pritaikymu naujoms reikmėms. Edita su Regina neslepia džiaugsmo, kad Amerikoje gyvenantys lietuviai sutiko prisidėti lėšomis, kurios bus skirtos vandentiekio sistemai atnaujinti. Savo eilės laukia stogas, langai, patalpų pritaikymas apgyvendinimui. Taigi, rūpesčių nemažėja, nuolat ieškoma pagalbos ir rėmėjų minėtiems darbams ir pastato išlaikymui.

Moterys neslepia, kad būna ir labai sunkių akimirkų, tačiau jas palaiko Evangelijos žinia: „Kiek kartų tai padarėte vienam iš šitų mažiausiųjų mano brolių, man padarėte“ (Mt 25, 40). „Būtinai parašykite, kad mūsų viltis – didžiulė, visada ją turim“, – tikino Regina.

Parengė Inesė RATNIKAITĖ

Artuma kviečia į didžiuosius atlaידus!

PAL. JURGIO MATULAIČIO ATLAIDAI MARIJAMPOLĖJE MININT PASKELBIMO PALAIMINTUOJU 25-METĮ

Liepos 7–15 d.

**nugalėk
blogi
gerumu**
Pal. Jurgio Matulaičio metai
2012

Išsamesnė informacija
4-ajame „Artumos“ viršelio puslapyje ir
www.marijampolesbazilika.lt

ŽEMAIČIŲ KALVARIJOS DIDIEJI ATLAIDAI Liepos 1–12 d.

Liepos 1 d., sekmadienis

Atlaידų išvakarės

Liepos 2 d., pirmadienis

Vyskupijos Šeimų centrų diena

Liepos 3 d., antradienis

**Tikybės mokytojų, katechetų
ir visų švietimo darbuotojų diena**

Liepos 4 d., trečiadienis

Kunigų ir vienuolių diena

Liepos 5 d., ketvirtadienis

Policijos ir teisėsaugos darbuotojų diena

Liepos 6 d., penktadienis

Brolių latvių diena

Liepos 7 d., šeštadienis

Jaunimo ir jaunų šeimų diena

Liepos 8 d., sekmadienis

**DIDŽIOJI KALVARIJA.
Valstybės, savivaldybių vadovų
bei darbuotojų diena**

Liepos 9 d., pirmadienis

Žemdirbių diena

Liepos 10 d., antradienis

**Verslininkų, transporto
bei kelių priežiūros darbuotojų diena**

Liepos 11 d., trečiadienis

Caritas darbuotojų diena

Liepos 12 d., ketvirtadienis

**Žemaičių Kalvarijos parapijos
ir jos kaimynių parapijų diena**

PAMALDOS ATLAIDŲ METU

7 val. – Telšių vyskupas Jonas Boruta SJ Kęstai-
čiuose išlydi piligrimus į Žemaičių Kalvariją

7.30 val. – Rytmetinė liturginė valanda
Žemaičių Kalvarijos bazilikoje

8 val. – šv. Mišios

10 val. – šv. Mišios, po jų Švč. Sakramento adora-
cija ir Dievo Gailestingumo vainikėlis

12 val. – Šuma, po jos – iškilminga pagrindinė
procesija į Kryžiaus kelio kalnus

19 val. – vakarinės šv. Mišios
(Paskutinę atlaידų dieną 19 val.
šv. Mišių bazilikoje **nebus**)

Išsamesnė informacija
www.zemaiciukalvarija.lt

KRYŽIŲ KALNO ATLAIDAI liepos 29 d.

Liepos 28 d., šeštadienis

19 val. – Vakarinė vigilija.
Kryžiaus kelias Kryžių kalne

Liepos 29 d., sekmadienis

11 val. – piligriminis žygis
iš Šiaulių katedros į Kryžių kalną

14 val. – klausomos išpažintys

15 val. – šv. Mišios Kryžių kalne

*Autobusai
„Šiauliai–Kryžių kalnas–Šiauliai“ kursuos
nuo 12 iki 18 val.
(Išvykimas iš Šiaulių autobusų stoties
ir iš stotelės, esančios prie Šiaulių katedros)*

Išsamesnė informacija www.kryziukalnas.lt

Artuma

Katalikiškas mėnraštis šeimai

*Apie tai, kas svarbu
trokštantiems
Dievo ir žmogaus
artumos...*

„Artumą“ užsisakyti galima
nuo kiekvieno numerio savo parapijoje,
bet kuriame „Lietuvos pašto“ skyriuje,
internetu (www.post.lt, indeksas 5010)
arba redakcijoje
(Rotušės a. 23, Kaunas, tel. 8 37 20 96 83).

Prenumeratos kaina metams

Lietuvoje: 49 Lt (pašte, indeksas 5010),
36 Lt (atsiimant redakcijoje).

Europos Sąjungoje: siunčiant
pirmenybiniu paštu 35 EUR (45 USD),
nepirmenybiniu paštu 30 EUR (40 USD)

Kitose šalyse: siunčiant
pirmenybiniu paštu 55 EUR (70 USD),
nepirmenybiniu paštu 40 EUR (55 USD)

Iš užsienio užsakyti Lietuvos gyventojams
tekainuos 18 EUR (25 USD)

Čekius siųskite: VšĮ Caritas leidyklai „Artuma“,
Rotušės a. 23, LT-44279 Kaunas, Lietuva;
atsiskaityti galima ir banko pavedimu,
nurodant prenumeratoriaus adresą;
sąskaitos nr. žr. www.artuma.lt

Prenumeruojant daugiau nei vieną žurnalą
kainuos gerokai pigiau;
išsamiau el. paštu: redakcija@artuma.lt

www.artuma.lt

ŠVČ. MERGELĖS MARIJOS ĖMIMO Į DANGŲ (ŽOLINĖS) ATLAIDAI

PIVAŠIŪNUOSE rugpjūčio 15–22 d.

Rugpjūčio 14 d., antradienis

18 val. atlaidų išvakarių pamaldos

Rugpjūčio 15 d., trečiadienis

**ŠVČ. MERGELĖS MARIJOS
ĖMIMO Į DANGŲ IŠKILMĖ (ŽOLINĖ)
Pagrindinė atlaidų diena**

Melsimės už Lietuvos žemdirbius

Rugpjūčio 16 d., ketvirtadienis

Dvasininkų ir vienuolių diena

*Melsimės už dvasininkus ir vienuolius
bei melsime pašaukimų į dvasinį luomą*

Rugpjūčio 17 d., penktadienis

Tikybės mokytojų bei pedagogų diena

*Melsimės už tikybės mokytojus
ir visus pedagogus,
Katechetikos centrų darbuotojus*

Rugpjūčio 18 d., šeštadienis

Šeimų diena

*Melsimės už šeimas,
Šeimos centrų darbuotojus*

Rugpjūčio 19 d., sekmadienis

Parapijų ir bendruomenių diena

Melsimės už parapijas ir bendruomenes

Rugpjūčio 20 d., pirmadienis

Vaikų ir jaunimo diena

*Melsimės už vaikus ir jaunimą,
Jaunimo centrų darbuotojus.
Taip pat melsime, kad Dievo Tarnas
arkivyskupas Teofilius Matulionis
būtų paskelbtas šventuoju*

Rugpjūčio 21 d., antradienis

Caritas darbuotojų ir ligonių diena

*Melsimės už ligonius
ir Caritas darbuotojus*

Rugpjūčio 22 d., trečiadienis

**ŠVČ. M. MARIJOS KARALIENĖS
MINĖJIMAS**

**Rožinio maldos mylėtojų
ir „Marijos legiono“ narių diena**

12 val. atlaidų užbaigos pamaldos

PAMALDOS ATLAIDŲ METU

Šv. Mišios – 10, 12 ir 18 val.

Švč. Sakramento adoracija,
kalbamas rožinis – nuo 11 iki 12 val.

Išsamesnė informacija www.pivasiunai.lt

KREKENAVOJE rugpjūčio 14–21 d.

*Palaimintojo Jurgio Matulaičio metams
ir Maironio 150 gimimo metinėms paminėti*

Rugpjūčio 14 d., antradienis

**Bazilikos konsekravimo metinių
paminėjimas**

18 val. – atlaidų pradžia

Rugpjūčio 15 d., trečiadienis

**ŽOLINĖ,
DIDŽIOJI KREKENAVOS ATLAIDŲ DIENA,
bazilikos paskelbimo metinių diena**

13.30 val. – knygos albumo
„Panevėžio vyskupija“ pristatymas

Rugpjūčio 16 d., ketvirtadienis

**Kunigų, pašvęstojo gyvenimo,
ministrantų ir procesijos dalyvių diena**

13.30 val. – atidengiama Maironio atminimui
skirta lenta (prie senosios klebonijos)

Rugpjūčio 17 d., penktadienis

Katechetų diena

Rugpjūčio 18 d., šeštadienis

Pranciškonų pasauliečių diena

Rugpjūčio 19 d., sekmadienis

Šeimų diena

Rugpjūčio 20 d., pirmadienis

Ligonių diena

Rugpjūčio 21 d., antradienis

Jaunimo diena

12 val. – atlaidų užbaigos pamaldos

PAMALDOS ATLAIDŲ METU

Šv. Mišios – 10, 12 ir 18 val.

(rugpjūčio 19 ir 21 d. 18 val. Mišių nebus)

Švenčiausiojo Sakramento adoracija –
rugpjūčio 15, 16 ir 19 d. po 10 val. šv. Mišių

Marijos valandos –
rugpjūčio 15 ir 16 d. **11.30 val.**

Užtarimo pamaldos – rugpjūčio 20 d. **13.30 val.**

Artuma kviečia į didžiuosius atlaidus!

Jeigu katalikai nieko neveiks, tai jų niekas neatpažins

Vaikai apie krikščionių veiklumą

Vasarė, 10 metų

– Kaip manai, ar šiandien tikintys žmonės turėtų būti aktyvūs, ar tik pasyviai stebėti pasaulį, ramiai sau gyventi ir nieko per daug neveikti?

– Manau, reikia kažką veikti. Nieko nedaro tik tie, kas labai tingi. O tikintys žmonės turėtų savo darbais rodyti kitiems, kad jie yra tikri krikščionys. Aš visada stengiuosi daryti kiek tik įmanoma daugiau gerų darbų. Močiutė pasakojo vienoje knygoje skaičiusi, jog Dievas visiems žmonėms yra pasakęs, kad tikrus krikščionis žmonės atpažins iš jų darbų. Todėl, jeigu tikintys žmonės nieko neveiks, tik žiūrės, kaip kiti dirba, jų gali niekas ir neatpažinti.

– O iš kokių darbų galima atpažinti tikintį žmogų?

– Iš visokių. Jų labai daug. Galima išgelbėti katiną arba šuniuką, padėti pereiti gatvę senai močiutei, padėti mamai sutvarkyti namus ir dar nueiti į parduotuvę ir parnešti pieno ar to, ko ji paprašo. Aš kartą padėjau surengti šeimų šventę savo parapijoje. Paskui už tai man net kunigas padėkojo ir sakė, kad atlikau didelį ir labai gerą darbą. Buvo labai smagu, kai mane pagyrė. O kitiems labai patiko ta šventė. Mes joje ir meldėmės, ir arbata su pyragu vaišinomės, ir visokiausių žaidimų žaidėme. Buvome labai aktyvūs ir net labai krikščioniški. Kai žmonės sugalvoja surengti tokias šventes, pasidaro kaip viena didelė šeima. Paskui draugauja vieni su kitais, eina į svečius ir net kai kas nors negero nutinka, ateina pas tą žmogų ir padeda arba bent jau paskambina telefonu, paguodžia. Taip atsiranda visokiausios bendruomenės, būreliai ir net patys geriausi draugai.

Rokas, 12 metų

– Kai kurie aktyvūs krikščionys net labai daug dirba. Pavyzdžiui, mano brolis (jis jau didelis) buvo išvažiavęs į Afri-

ką ir ten pusę metų dirbo tokiose misijose su neturtingų šeimų vaikais. Jis ten statė mokyklą Afrikos vaikams. Rūpinosi maistu, knygomis, pieštukais ir viskuo, ko tik jiems reikėjo. Tas darbas broliui labai patiko, nors per dieną labai pavargdavo. Kai jo misija baigėsi ir jau ruošėsi grįžti į Lietuvą, kai kurie vaikai net verkė, nes nenorėjo, kad jis išvažiuotų.

– O kodėl tavo brolis sumanė vykti į Afriką? Gal kas nors jo labai prašė, kad jis ten vyktų? O gal jam liepė ten važiuoti?

– Ne. Jis pats sugalvojo ten važiuoti. Mano brolis – tikintis žmogus, todėl mano, kad krikščionys turi padėti vieni kitiems. O tokioje šalyje kaip Afrika vaikams tikrai labai sunku. Ten ne tik karšta, bet ir trūksta maisto, nėra mokyklų, jie neturi pieštukų. Ten net vandens trūksta. Labai daug vaikų Afrikoje serga nepagydomomis ligomis. Iš Afrikos brolis atsivežė daugybę nuotraukų. Jose vaikučiai labai liesi, kaip pagaliukai. Aš irgi norėčiau jiems padėti. Manau, kai užaugsiu ir mokysiuosi universitete, irgi važiuosiu gal į Afriką, o gal į kurią nors kitą šalį gerų darbų daryti.

– O kodėl manai, kad tų gerų darbų negalima daryti čia, Lietuvoje?

– Galima. Bet man atrodo, kad yra šalių, kur krikščioniška pagalba reikalingesnė nei čia, pas mus. Juk žmonės, krikščionys visur vienodi ir nesvarbu, kad jie gyvena Afrikoje. Dabar jiems pagalbos labiau reikia nei mums Lietuvoje.

– Ar krikščioniški tikinčių žmonių darbai skiriasi nuo tų, kuriuos daro netikintys?

– Skiriasi. Nes tikintys žmonės beveik prieš kiekvieną darbą meldžiasi ir prašo Dievo, kad jiems padėtų labai gerai jį atlikti. Netikintys juk nesimeldžia. Įdomiausia, jog Dievas jiems ir padeda tuos darbus daryti. Be to, tikintys žmonės viską dirba savanoriškai ir su meile. Mano brolio į Afriką juk irgi niekas ne-

vijo, pats išvažiavo ir dar labai meldėsi, kad gautų bilietus ir kelionė pasisektų. Ir viskas pasisekė labai gerai.

Eidvilė, 14 metų

– Manau, krikščionys gerus darbus kartais atlieka savaime, net per daug dėl to negalvodami ir neplanuodami. Aš pamenu tokį atsitikimą. Vieną dieną labai lijo lietus. Mano močiutė išsiruošė į miestą ir nepasiėmė skėčio. Kai ji jau važiavo namo ir išlipo iš troleibuso, lietus pylė kaip iš kibiro. Tada prie jos priėjo vienas vaikinys, kuris turėjo skėtį, priėmė po juo ir atlydėjo iki pat laiptinės. Grįžusi į namus, močiutė džiaugėsi, kad troleibuse sutiko tikrą kataliką ir visiems dabar pasakoja, kaip tas vaikinys ją nuo lietaus išgelbėjo. Gaila, jam negalėjome net padėkoti, kad išgelbėjo mūsų močiutę, nes mes jo visai nepažįstame ir net nežinome, kur gyvena.

– Ar manai, kad tavo močiutei pagelbėjo tikintis žmogus?

– Aš nežinau, ar jis tikrai tikintis, bet močiutė iki šiol pamena tą įvykį. Visuoimet pabrėžia kaip įrodymą, jog Lietuvoje yra tikrų katalikų.

– O kodėl manai, kad gerus darbus tikintys žmonės daro neplanuodami jų?

– Nes nematau, kad tas vaikinys važinėjosi per dieną troleibusu ir laukė, kol galės pagelbėti močiutei. Be to, tokie darbai labai užkrečia. Kartą važiuovome į kaimą. Tą dieną taip pat labai lijo. Kartu su mumis važiavo ir mūsų močiutė. Kaime pamatėme keliu einančią moteriškę, tėtis sustojo ir pavežė ją iki namų. Tą kartą močiutė tėčiui priminė, kad ir ją kažkada nuo lietaus išgelbėjo doras katalikas. Bet tėtis tam darbui irgi specialiai nesiruošė. Pamatė einančią moteriškę ir pavėžėjo. Jis to net nepavadino geru darbu. Tiesiog sustojo ir tiek.

Vaikus kalbino Aldona ATKOČIŪNAITĖ

Vido Venslovičio nuotrauka

Socialinė tinginystė, arba Niekio nedarymo psichologija

Zita VASILIAUSKAITĖ

Vargu ar daug atsirastų žmonių, nerimaujančių dėl pernelyg didelio socialinio lietuvių aktyvumo. Net jei ir susiburiama kovai už teisybę, idėją, tai greičiau yra nebūdingas, iš nusistovėjusio lietuviško gyvenimo iškrentantis reiškinys. Todėl daugelis į tokius „išsišokėlius“ žiūri įtariai, o neretai net smerkia, nors protu suvokia, kad kova už teisybę ne visada yra patraukli, joje dalyvauja labai marga publika, kad tai kraštutinių priemonių taikymas tada, kai buvo viskas išbandyta ir t. t. Todėl jei reikėtų mums save apibūdinti socialinio aktyvumo aspektu, neabejotinai pavadintume save greičiau pasyviais, o ne aktyviais piliečiais. Socialinis aktyvumas mums tebėra nemaža problema.

Kodėl žmonės būna pasyvūs?

Nepaisant bendros tendencijos būti pasyviems, žmonės dažniausiai kaltina vieni kitus dėl neveiklaus santykio su socialine aplinka bei savo gyvenimu apskritai. Juk dažnai girdime, pvz.: „Na kaip galima nieko nedaryti – arba tu nutrauki santykius su ja, arba ją vedi!“; „Reikėjo viršininkui tiesiai į akis ir pasakyti, o per tokius kaip tu dabar jis su mumis visais elgiasi kaip nori!“; „Dėl tokios pasyvios pozicijos tau dar ilgai teks laukti paaugstinimo.“ ir pan. Tačiau ar tokie dažni priekaištai vieni kitiems tikrai reikšia, kad priekaištaujantis yra pakankamai aktyvus savo gyvenime? Juk pasyvumu kaltinamas žmogus vis dėlto pats priima sprendimus. Todėl kyla klausimas, ar būti pasyviui naudinga? Atrodytų, tikrai nenaudinga, tad kodėl dauguma žmonių yra būtent tokie? Tikroji problema yra ne žmogaus neveiklumas, o tai, kad jis nesijaučia atsakingas už savo elgesio rezultatus.

Užmaskuotas pasyvumas

Jei praleidote progą susipažinti su patraukliu priešingos lyties asmeniu, jūs pasielgėte akivaizdžiai pasyviai. Tačiau jei išdrįsote atsiliepti į jo prašymą susipažinti ir išgerti puodelį kavos, bet ta pažintis neturėjo, jūsų apgailėstavimui, jokio tęsinio, dažniausiai sau sakote: „Štai

dar vienas žmogus neįvertino mano gilaus vidinio pasaulio!“ Tai juk irgi pasyvumas, tačiau užmaskuotas, nelabai matomas. Tas pats būtų, jei viršininko paprašytumėte padidinti atlyginimą, tačiau tai padarytumėte taip, kad jo ne tik nepadidintų, bet netgi sumažintų. Tuomet kaltu juk laikytume viršininką, o ne save. Bet jei pasistengtume sąžiningai pažvelgti į situaciją, tai labai dar didelis klausimas, kas lėmė tokį viršininko elgesį – ar jo charakterio bjaurumas, ar mano nesugebėjimas prašymo suformuluoti taip, kad viršininkas ne tik jį išgirstų, bet ir priimtų norimą sprendimą. Aišku, dažnam žmogui būna labai sunku pripažinti savo ribotumus, todėl jis, „gindamas“ savo orumą, neretai atsiduria tokioje padėtyje, kaip lapė pasakėčioje. Mat ši, ilgai šokinėjusi apie vynuogienoją ir nepasiekusi uogų, galiausiai numojo į jas ranka guosdamasi, kad jos vis tiek dar žalios.

Pasyvumo „nauda“

Kokių tik saviapgaulės būdų kartais nesigriebia žmogus, kad pateisintų savo neveiklumą. Štai viena klientė gavo labai viliojančią pasiūlymą dalyvauti tarptautinio projekto veikloje. Tam reikėtų pusmečiui išvažiuoti į kitą šalį ir prisisemti patirties. Aišku, tai sukeltų šiokių tokių nepatogumų: reikėtų paprašyti draugų pasaugoti šunį (ji nebuvo sukūrusi šeimos), kaimynų – palaistyti kambarinės gėles ir t. t. Tačiau ji nesivargino pasinaudoti puikia proga ir patobulinti savo profesinę kompetenciją stažuotėje, o paprasčiausiai ėmė ir „supasavo“ – visų bendradarbių nuostabai atsisakė viliojančio pasiūlymo ir liko saugioje savo gyvenimo rutinoje. Vietoj jos išvažiavusi kolegė turėjo puikią progą ne tik prisisemti reikalingos patirties,

bet ir užsirekomendavo užsienio partneriams kaip veikli ir perspektyvi darbuotoja, todėl gavo puikų pasiūlymą pakilti keliais karjeros laiptais tarptautinėje erdvėje ir kaipmat juo pasinaudojo. O kaip ta klientė, kuri dėl visai nereikšmingų argumentų atsisakė pasiūlymo (neva šuo patirtų stiprų stresą ir pan.)? Ji, šiek tiek padūsavusi psichologinės pagalbos kabinete, galiausiai nusiramino: „Ai, tikriausia taip reikėjo, toks jau mano likimas!“

Taigi, kai kuriems žmonėms iš pirmo žvilgsnio „naujinga“ būti pasyviems. Jie gyvena savo įprastame kasdienio gyvenimo kiaučiune, kur viskas aišku, „saugu“. Juk išeiti iš to kiaučiuno, kaip minėtame pavyzdyje, rizikinga, nes gali būti, kad nepateisinsi į tavo dedamų vilčių, kad tau nepasiseks stažuotė ir susvyruos pasitikėjimas savimi bei savo profesine kompetencija ir t. t.

Pasyvumas gyvenimą daro beskonį

Tiek profesinis, tiek žmogaus asmenybės brendimas yra neatsiejamas nuo rizikos. Kiekvieną kartą atsidurdami naujoje erdvėje, mes rizikuojame: vaikas rizikuoja pradėdamas lankyti darželį, vėliau mokyklą, suaugęs – pradėdamas mokytis aukštojoje mokykloje, vėliau pradėdamas dirbti profesinėje srityje (dažnas žinome, kaip nejauku buvo pirmąsias darbo dienas, kai dar neturėjome darbo patirties ir teko remtis įgytomis teorinėmis žiniomis); vėliau žmogus rizikuoja sukurti šeimą, net matydamas, kiek aplinkui yra nelaimingų sutuoktinių, rizikuoja tapti tėvais ir pan. Be mūsų aktyvumo ir rizikos gyventume netikrą, „užkonservuotą“ gyvenimą, kuris nebūtų

Žmogus yra linkęs prisidengti bendru rezultatu, pataupydamas savo indėlį į jį.

vaisingas kitiems žmonėms, o mums patiems neteiktų džiaugsmo. Savo pasyvumu apsisaugodami nuo rizikos ir nesėkmių, mes apsisaugome ir nuo tikro gyvenimo skonio, tikro būties džiaugsmo išgyvenimo. Be abejo, kiekvieno žmogaus gyvenime būna tokių laikotarpių, kai būtinas atokvėpis, pauzė, ypač tose situacijose, kai reikia susigrąžinti jėgas ar priimti svarbų sprendimą gyvenimo kryžkelėje. Tik vėl, kaip patvirtina gyvenimo patirtis, inercija yra didžiulė jėga: užsibuvę pauzėje, rizikuojame pernelyg prisirišti prie neveiklumo ir melagingo saugumo.

Socialinė tinginystė

Psichologijoje žmonių pasyvumu susidomėta kone prieš šimtą metų. Tada paaiškėjo, kad nepakankamas veiklumas gali kilti ne tik iš paties žmogaus pasirenkamos laikysenos savo gyvenimo atžvilgiu (tai aptarėme anksčiau), bet ir iš aplinkos. 1927 m. buvo atliktas eksperimentas, kurio rezultatus šiandien retai prisimename. Paprastiems žmonėms buvo pasiūlyta pakelti tokį svorį, kokį tik kiekvienas pajėgia. Tarkime, žmogus pakėlė 100 kg. Paskui žmonės buvo sujungti į poras ir jiems reikėjo kelti svorį kartu. Jei vienas žmogus pakėlė 100 kg,

logiška, kad du žmonės turėtų pakelti 200 kg, o gal ir daugiau. Jau tais laikais buvo gajus mitas, kad susibūrimas į grupes labiau nei pavienio asmens pastangos padeda pasiekti geresnių rezultatų. Beje, šis mitas sovietinio kolektyvizmo laikais buvo aktyviai palaikomas, o neretai gajus ir šiandien („kuo daugiau darbuotojų organizacijoje, tuo daugiau joje nuveikiama“ arba „kuo daugiau galvų, tuo geresni sprendimai surandami“ ir t. t.). Tačiau minėto eksperimento rezultatai tyrėjus nustebino. Paašėkėjo, kad jei du žmonės kelia svorį, šis sudaro 93 proc. individualių gebėjimų sumos, o jei svorį kelia 8 žmonės, jis sudaro tik 49 proc. šios sumos. Toks reiškinys buvo pavadintas *socialine tinginyste*. Taip atsitinka todėl, kad rezultatą skaičiuojant bendrai kiekvienas žmogus yra linkęs pataupyti jėgas ir sumažinti savo indėlį į jį. Čia kaip toje pasakoje, kai į kaimo šventę žmonės susitarė atsiųsti nuo kiekvienos šeimos po ašotį vyno ir jį supilti į tą pačią statinaitę. Paragavus paaiškėjo, kad statinaitėje tik nudažytas uogiene vanduo – mat kiekvienas manė, kad jo ašotis vandens nebus pastebėtas vyno statinaitėje. Taigi, žmogus yra linkęs prisidengti bendru rezultatu, taip pataupydamas savo indėlį į jį.

Prisiimti atsakomybę

Kad ir kaip socialinė tinginystė yra nepageidaujamas reiškinys, kovoti su juo nelengva. Kai kurie vadovai jau žino, kad darbas bus atliekamas tuo geriau, kuo tiksliau bus išmatuojamas kiekvieno žmogaus asmeninis indėlis. Todėl jie paprastai stengiasi darbą suskaidyti į atskiras grandis, kad būtų akivaizdūs toje grandyje atlikto konkretaus žmogaus darbo rezultatai. Sveikas individualizmas yra ne tik efektyvesnio darbo sąlyga, bet ir galimybė žmogui prisiimti atsakomybę už savo veiklos rezultatus. Šiandien net komandiniame sporte yra sugalvota, kaip apskaičiuoti kiekvieno žaidėjo asmeninį indėlį į rungtynių rezultatą, net jei jis neįmušė įvarčio ar neįmetė daug taškų; pvz., apskaičiuojama, kiek perimta ar perduota kamuolių, kiek padaryta klaidų ir pan.

Taigi, žmogaus pasyvumas, iš esmės negatyvus reiškinys, turi savo „logiką“. Mums svarbu nepatekti į jos pinkles ir netapti jos įkaitais. Kad ir kaip banaliai skambėtų, tikrasis žmogaus gyvenimas yra neatsiejamas nuo aktyvių pastangų bei rizikos. ■

Katalikai veikėjai: nuo pasyviųjų iki aktyvistų

Mindaugas RADUŠIS

Tam tikras aktyvumo lygis siejamas tiek su fizine, tiek su psichologine sveikata. Tarkime, vos pakrutantis, rišlaus sakinio nebesugebantis suregzti žmogus bus laikomas sunkiai pasiligojusi, tačiau maniakiškai energijos perviršiu besiskleidantis asmuo taip pat nebus vadinamas sveikatingumo etalonu. Mums visiems gyvybiškai reikia tinkamiausios aktyvumo raiškos. Šio aukso vidurio ieškoti yra pašaukti ir krikščionys, trokštantys savo gyvenimu liudyti Gerąją naujieną.

Aktyviau = geriau?

Aktyvumas kaip viena pagrindinių asmenybės savybių atsiskleidžia garsaus šveicarų mąstytojo Carlo Gustavo Jungo aprašytuose psichologiniuose tipuose, kurių pavadinimai netruko įsilieti į mūsų kasdieninę kalbą. Pavadinami kėlė nors ekstravertu, pabrėžiamas tokias šio asmens savybes kaip atvirumą, polinkį bendrauti, orientaciją į išorinį pasaulį. Toks žmogus yra linksmas, daug kalba, lengvai tampa kiekvienos draugijos siela. Ką nors pavadinami introvertu, pripažįstame žmogaus uždarytumą, polinkį į vienatvę, ryškų domėjimąsi vidiniu pasauliu. Introvertas yra dažniau nuliūdęs nei džiugus, mažai kalba, nemėgsta žmonių susibūrimų.

Nors psichologinių tipų gyventojų nėra daug (dauguma žmonių turi ir ekstravertiškų, ir introvertiškų asmenybės bruožų), kraštutiniai pavyzdžiai balansuoja ties patologinio sutrikimo riba. Vis dėlto psichologiniu požiūriu geriau būti labiau linkusiam į aktyvumą nei į pasyvumą, nes radikalus užsidarymas savyje daug pavojingesnis už visišką atsivėrimą pasauliui. Žiūrėk, kokiam ekstravertiškam išsišokėliui pati aplinka aplaužo ragus, o į gilią depresiją panirusio introverto gali ir nebepavykti išgelbėti nuo savižudybės. Panašia kryptimi žengia ir visuomenė, reklamuodama energingą, išorę orientuotą gyvenimo būdą. Tačiau pakeliui dažnai pametama vidinė tyla – susitikimo su Dievu ir savimi erdvė.

Žemės druska ir pasaulio šviesa

Krikščionys pašaukti būti žemės druska (plg. *Mt 5, 13*). Vadinasi, gyvendami tarp kitų žmonių, jie turi išryškinti žemiškųjų dalykų „skonį“. Gyvenimas pasidaro beskonis, kai netenka prasmės, kai prarandame ryšį su Kūrėju. Atsidūrus tokioje beviltiškoje situacijoje, itin svarbu šalia savęs jausti tuos, kurie savo gyvenimo pavyzdžiu liudija gyvą viltį.

Taip pat krikščionys vadinami pasaulio šviesa (plg. *Mt 5, 14*), kurios neįmanoma paslėpti. Nevalia jos kišti ir po „puodu“, kurio vaizdinį galime suprasti ir kaip tam tikrą pasyvumo, savo krikščioniškosios misijos atsižadėjimo metaforą.

Kita vertus, krikščionys turi gyventi taip, lyg nepriklausytų žemiškajai realybei, bet nuo pat savo gimimo iki mirties tapatintųsi su Dangaus karalyste.

Tad krikščionims iškyla nelengva užduotis, nes jie privalo suderinti ir aktyvų reiškimąsi pasaulyje, ir mokėjimą būti su savimi (tai viena pagrindinių susitikimo su Dievu prielaidų).

Laimei, šiame sudėtingame kelyje turime nemažai mokytojų – galime pasiremti ištisa šventųjų tikėjimo brolių ir seserų plejada. Tarkime, daugelio mylimas šv. Pranciškus ne tik klajojo tarp žmonių skelbdamas

Dievo žodį bei atstatydamas bažnyčias, bet ir atrasdavo nuošalių vietų kurį laiką pabūti vienatvėje (būtent joje ir buvo išgyventos ryškiausios šio šventojo mistinės patirtys). Šių laikų pavyzdys – palaimintasis Jonas Paulius II, dėl savo charizmos dažnai lygintas su ekstravertiškomis pop-

kultūros žvaigždėmis, pasižymėjo intensyviu kasdienės maldos gyvenimu.

Pasauliečio Bažnyčioje įvaizdis

O kokį krikščionio paveikslą matome artimiausioje savo aplinkoje?

Nekalbėsime apie tuos, kurie nepelnytai prisiskiria šį vardą, bet nesistengia krikščioniškųjų principų paversti savo gyvenimo pagrindu. Pamėginkime iš arčiau pažvelgti į papilijose aktyviai besireiškiančius pasauliečius, kurie sykiu su dvasininkais ryškiausiai atspindi Bažnyčios veidą.

Pirmiausia, dauguma jų darbuojasi savanoriškais pagrindais, Bažnyčiai aukodami savo laiką. Kadangi „darbininkų į vynuogyną“ pašaukta nedaug, tų darbų jiems tikrai užtenka. Tarp jų vyrauja ekstravertai, tačiau yra ir žmonių, kurie tyliai atlieka jiems pavestas užduotis, vengdami bendrauti su kitais tikinčiaisiais. Esama ir to-

kių radikalių tylenių, kuriems atėjimas į bažnyčią yra vos ne vienintelė galimybė išeiti į viešumą.

Neretai „aktyvieji“ ant savo pečių susikrauna per didelės naštas, tačiau nėra linkę jomis pasidalyti, paprašyti pagalbos. Vieni nuo intensyvios veiklos jau yra šiek tiek perdegti – „Na, ir kas čia toks man jau puls padėti?“, o kiti įsivaizduoja, kad su viskuo visuomet privalo susitvarkyti patys. Priešingu atveju gali kilti klausimas: „Kam aš čia iš viso reikalingas, jei mane lengvai gali pakeisti kas

Bažnyčios veikloje. Vidinio atsivertimo tikrumą įvertinti nėra lengva, bet kai tenka susidurti su vos ne tuo pačiu komjaunuolišku užsidegimu ir darbo metodais, tai daugiau atstumia, nei patraukia.

Blogiausia, kai Bažnyčioje besireiškiantys žmonės būna labai nesavikritiški bei vengia konstruktyvios kritikos iš šalies. Galima įtarti, kad prie to prisideda žema savivertė, kurią nesąmoningai norisi ginti tiek nuo išorinių, tiek vidinių priekaištų. Taip atsiranda aklumas tiesai ir įtikėjimas savo „tiesa“, kurios pasiskelbimas „dieviškąja“ nepadedą išvengti klystkelių. Bažnyčios istorijoje būta daug tokių juodų puslapių, dėl kurių mums iki šiol tenka atsiprašinėti.

Lyg Kristus tarp mūsų

Tačiau neabejotinai matome šalia savęs ir tokių žmonių, kurie vien savo buvimu liudija – Jėzus Kristus yra tarp mūsų. Jų dėka ir laikosi mūsų Motina Bažnyčia. Per tokius žmones veikia Šventoji Dvasia. Kuo ypatingas jų buvimas?

Paprasciausia būtų pasakyti, kad jie savo gyvenimo pavyzdžiu liudija meilę Dievui ir artimui.

Tačiau ta meilė nėra užkelta ant kokio nors aukšto pjedestalo, bet atspindi kiekvieno iš mūsų ilgesį būtent tokio santykio su savimi ir pasauliu. Galbūt todėl ji mums tokia artima ir lengvai atpažįstama.

Kartais užtenka vieno žodžio, žvilgsnio ar gesto, kad netikėtai suvoktume – tai ji, toji meilė. Ne veltui šventieji arba artėjantys į šventumą žmonės vadinami nuskaidrėjusiais, pro juos tarsi prasiskverbia svarbiausi dalykai. Tuomet atrodo, kad viskuo, ką toks asmuo daro, garbina Kūrėją ir jo kūriniją. Ir nebe tiek svarbu, ar tas žmogus liūdi, ar juokiasi, ar kalba, ar tyli, susitelkęs maldai ar pasidavęs žaidimo įkarščiui. Lyg druska jis viskam suteikia skonį, lyg šviesa jis niekada nenustoja šviesti.

Vido Venslovaitis nuotrauka

kitas?“ Kai kur jaučiama ir tam tikra konkurencija, nes į visas pareigas Bažnyčioje žvelgiama kaip į privilegiją (vis arčiau klebono ar šv. Petro vartų danguje). O jeigu dar pavyksta patekti į nedidelį ratą pasauliečių, kurie už savo triušą šventovėje gauna šiek tiek atlygi...

Žmonėms iš šalies tokie Bažnyčios pagalbininkai gali atrodyti pernelyg siaurų interesų (nes jų veikla paprastai susijusi tik su tikėjimo reikalais), kartais net „davatkiški“. O ir jie patys apsiriboja bendravimu „savųjų“ grupelėse, prie kurių „svetimiesiems“ būna sunku pritapti.

Aktyvumo spąstuose

Kitas į akis krintantis Bažnyčioje dirbančių pasauliečių bruožas – teisuoliškumas. Jis nebūtinai reiškiasi tiesmuku noru paauglėti „nusidėjėlius“. Kartais užtenka tik pamatyti fariziejiško žmogaus veidą, kad šalia jo pasijustum esąs daug prastesnio raugo. Kitų akivaizdoje teisuoliai būna pasitempę, nusiteikę „dvasiškai“. Pabendravus susidaro įspūdis, kad jie niekada neklęsta. Ir šiaip, visa, kas žmogiška, jiems atrodo visiškai svetima. Tad susitikus su tokiu žmogumi neapleidžia jausmas, kad jis slepiasi po kauke ir nieko neprisileidžia artyn.

Daliai jų koją pakiša ir praeitis. Žinia, kad aktyvus žmogus paprastai toks yra visose savo gyvenimo situacijose. Tad, žiūrėk, koks nors buvęs sovietinių laikų komjaunimo ar kompartijos aktyvo narys yra atradęs nišą ir

Jei tylėsiu, akmenys ims ŠAUKT

Erlendo Bartūlio nuotrauka

Vaida SPANGELEVIČIŪTĖ-KNEIŽIENĖ

Kiekvienas turime misiją žemėje, o krikščionims tos misijos dalis yra pasakoti kitiems apie Kristų. Tikriausiai kiekvienas iš mūsų atradome Dievą, nes kažkas išdrįso įveikti savo baimę, nepatogumą, savanaudiškumą, abejingumą ir paliudyti, kad Jėzus buvo gyvas ne tik prieš du tūkstančius metų, bet ir šiandien yra realiai veikiantis, mylintis ir laukiantis.

Būti ar veikti?

Pasaulį sukūręs Dievas nesustojo, bet pakvietė mus toliau dalyvauti šiame kūrybos procese. Skaitydami Šventąjį Raštą, galime suprasti, kad nesame sukurti vien tik vartoti. Stebėdami šventųjų gyvenimo pavyzdžius matome, kad jie buvo pašaukti atlikti tam tikrą misiją, tęsti Dievo kūrybą, net ir čia būti Viešpaties rankomis, lūpomis, širdimi. Daugelis reklamų siūlo mums *gauti* pigiau, greičiau, daugiau, o mes, krikščionys, esame kviečiami *duoti*. Bet kaip galiu duoti tai, ko pats neturiu? Tad kalbant apie krikščionių aktyvumą norėtusi nepamiršti šaltinio, iš kurio turėtume semtis, idant kitiems atiduotume.

Chrestomatinis pavyzdys, priverčiantis stabtelėti ne vieną aktyvų krikščionį, – tai Morta ir Marija. Atrasti sveiką pusiausvyrą tarp buvimo ir davimo, tarp maldos ir tarnavimo tikriausiai mokysimės iki pat mirties. Manau, daugeliui bendruomenių, grupelių yra pavojus tapti nuostabiomis pačioms sau, negalvojant, kad daug žmonių dar neatrado Kristaus. Jei tikėjimas yra malonė ir dovana, tai ar aš galiu ramiai „įsipatoginti“ ir būti, matydamas, kad yra žmonių, kurie šios dovanos vis dar neturi? Visi galime nesunkiai patikrinti – jei nemyliu kitų, net ir netikinčių, jei neturiu troškimo jiems pasitarnauti, jei mano širdis nedega dėl Evangelijos, ar tikrai Kristus gyvena mano širdyje?

Prisidengti Dievu

Net ir aktyvių krikščionių polinkis pamiršti save, deja, nėra toks dažnas, kaip kartais sakoma. Nuostabus, bet gal ne visada labai uždegantis yra pal. Jurgio Matulaičio troškimas, „kad sudegčiau kaip žvakė ant altoriaus nuo

darbo kaitros ir meilės ugnies dėl Tavęs ir Tavo Bažnyčios“. Kas iš mūsų, save laikantys aktyviais, sąmoningais katalikais, išdrįstume tai nuoširdžiai pasakyti? Taip, norime tarnauti, save dovanoti, bet... Net ir tai kai kada būna savanaudiška, prasideda derybos:

„tiek Dieve, kiek aš norėčiau“, „Dieve, aš taip norėčiau“, „viską dėl Tavęs galėčiau padaryti, bet tik ne šitai“ ir daug kitokių *gal, tik, bet, norėčiau*, o už viso to slypi savanaudiškasis *aš, mano, man*. Kaip reaguojame, kai mūsų patarnavimas priimamas kaip savaime suprantamas, kai Dievo valia nesutampa su mano valia, kai pasitarnavus niekas nepastebi ir nepadėkoja?

Esame kviečiami skelbti Jo Evangeliją, būti Jo tarnai. Tikri tarnai nenori pasinaudoti Viešpačiu siekdami savų tikslų, tapti populiarūs ar susikrauti turtų. Jie leidžia, kad Dievas jais naudotųsi siekdamas savo dieviškų tikslų. Prisimenu, katalikiškame darželyje kažką švenčiant ant kukliai paruošto agapės stalo gale, šalia sausainių, atsirado užrašas: „Imkite po vieną, nes Dievas viską mato.“ Vienas nuoširdus berniukas, suradęs lapelį popieriaus, prie kitame gale esančio indo su obuoliais užrašė: „Imkite, kiek norite, nes Dievas stebi sausainius.“ Ši istorija man primena, kaip dažnai lengvabūdiškai bandome „pritempti“ Dievo valią prie savo asmeninių norų ir kartais sąmoningai ar nesąmoningai išdrįstame juo manipuliuoti. Ką tai atskleidžia? Ogi mūsų esminę žmogiškosios prigimties problemą – daugiausia vis dėlto galvoti apie save. Atrasti sveiką nuolankumą reiškia kasdien kovoti, nes kasdien mums pasitaiko *n* galimybių pasitarnauti ir kasdien tenka rinktis: patenkinti savo ar kito poreikius.

Skelbti laiku ir nelaiku

Viena iš priežasčių, kodėl nesidalijame su kitais Dievo patirtimi, greičiausiai yra ta, kad per daug galvojame apie save – o jei liksiu nesuprastas, atstumtas, nepriimtas,

jei pasirodysiu keistuolis ar prisiėmęs kokią nors atsakomybę liksiu nepastebėtas, neįvertintas?

Kita priežastis, kodėl krikščionys mažai liudija, atrodo, yra ta, kad jie nežino, kaip bendrauti su žmonėmis. Daug metų buvo įprasta kalbėti apie kitus – kaimynus, politikus, bendradarbius, kunigus, bet kalbėti apie savo patirtį, asmeninius išgyvenimus ir ypač apie tikėjimą atrodė tabu. Žmonės, kurie neturi krikščioniškosios bendruomenės patirties, niekada nesidalijo savo tikėjimo patirtimi mažoje grupelėje, galbūt net ir neturi tam reikiamų įgūdžių. Galbūt „įsipatoginome“ taip, kad nemokame bendrauti su netikinčiais, tačiau kartais atrodo, kad nelabai norime dalytis savo patirtimi net ir su tikinčiaisiais. Galbūt evangelizacija turėtų prasidėti nuo tarpusavio santykių puoselėjimo?

Jei pažvelgtume, kas evangelizacijoje yra svarbiausia, vis tik turėtume kalbėti apie santykius. Ar gali skelbti tą, kurio nepažinai, ar gali kalbėti apie draugą, kurio nepažįsti? Tad krikščioniškasis aktyvumas turėtų kilti ne iš to, kad privalome skelbti, bet iš to, kad negalime tylėti. Evangelizacija prasideda nuo santykio su Dievu, nuo jo meilės, gailestingumo ir išgelbėjimo patyrimo, nuo begalinio noro, kad kiti būtų laimingi. Vadinasi, prasideda nuo meilės. Jei naujai atsivertusių žmonių paklaustume, kodėl jie apsisprendė už Jėzų, retai kuris pasakytų, jog patiko Bažnyčios dogmos, pastatai, įstatymai; dauguma tikriausiai kalbėtų apie meilę, kurią patyrė iš Dievo ar žmonių, o dažniausiai – Dievo meilę per žmones. Baptistų pastorius, knygų autorius Rickas Warrenas, kalbėdamas apie tikslo vedamą Bažnyčią, tvirtina, kad meilė patraukia žmones kaip galingas magnetas, o jos stoka atstumia. Augalams augti reikia tinkamo klimato, Bažnyčioms – taip pat. Šis klimatas Bažnyčiai augti – tai priėmimo ir meilės atmosfera. Augančios bendruomenės myli, mylinčios – auga.

Neišpakuotos dovanos vertė

Kiekvienas esame apdovanotas, tačiau kas būtų iš tokios dovanos, jei gavę ją apžiūrėtume įpakavimą, pasidžiaugtume ir supakuotą padėtume į lentyną? Tikriausiai dovanotojas ne itin apsidžiaugtų, po keleto dienų, mėnesių ar metų matydamas ją vis dar supakuotą. Kartais pagalvoju, kaip jaučiasi mus šitaip apdovanojęs Dievas, matydamas, kad vis dar neišdrįstame išpakuoti jo dovanų; atrodo, kad žavimės tik jų įpakavimu, nematydami

tikrosios dovanos, jos esmės. Kiekvienas per Krikštą ir Sutvirtinimą esame gavę dovanų pilnatvę, kurios dėka galime tarnauti, skelbti nuostabius Dievo darbus, bet vis neišdrįstame arba manome esą dar nesubrendę, ne tokie šventi ar ne tokie tobuli.

Bet ištikimybė ir kalbant apie mažus dalykus didina pasitikėjimą, tada Dievas mums paveda ir vis didesnių. Štai keletas gan neįprastų tarnavimo būdų, o gal mažų smulkmenų, nuo ko galima pradėti.

Kas iš mūsų pastebi, kad bažnyčios, į kurias ateiname, yra švarios? O kas pastebime tuos žmones, kurių dėka jos yra tokios? Galbūt per ateinantį mėnesį galime tiesiog surasti tą žmogų ir padėkoti jam už tarnystę? Daug kas manome, kad evangelizacija – tai pamokslavimas, bet ją galime pradėti nuo mažų darbų: pagalbos senam žmogui, šypsenos ar paguodos žodžio liūdinčiam, su meile paduotos rankos ar duonos alkstančiam. Vis dar manau, kad reikia ir veikia evangelizacija gatvėse, vaikščiojant po namus, liudijant žmonėms savo patirtį, *skelbiant laiku ir nelaiku* (plg. 2 Tim 4, 2). Tačiau galbūt laikas pažiūrėti į tai dar kūrybingiau. Štai, pavyzdžiui, Anglijoje įsikūrusi *Siono* bendruomenė kaip vieną iš evangelizacijos būdų yra pasirinkusi tarnystę Londono parke – vasarą plauna praeiviams kojas, daro manikiūrus, o tada pats geriausias laikas pakalbinti žmogų, jam paliudyti savo gyvenimo nuotykių su Dievu. Škotijoje vis populiariaresni tampa „miesto ganytojai“, kiekvieną penktadienio naktį išeinantys į gatves sutikti išgėrusių, nusivylusių žmonių, kurie pary-

čiui bando rasti savo namus, – tai galimybė ne tik padėti žmogui juos surasti, bet ir labai apčiuopiamai paliudyti Dievo gailestingumą, meilę ir rūpestį. Tai tik keli pavyzdžiai. Manau, kiekvienas esame kviečiamas surasti savo būdą ir išdrįsti išpakuoti Dievo dovaną.

Drąsiai apsidairę aplinkui – savo parapijoje, kieme, darbe – tikrai rasime, kur galėtume būti aktyvūs krikščionys, o tuomet išdrįsime išpakuoti ir tai, ką Dievas kiekvienam yra padovanojęs. Naudodamiesi šiomis dovanomis galėsime tarnauti, skelbti, būti – ne tik dėl savęs, bet ir dėl kitų. Baisu, sunku? Pabandykim... ir nebegalėsime sustoti!

Algirdo Kazlos nuotrauka

Evangelizacija prasideda nuo santykio su Dievu, nuo jo meilės, gailestingumo ir išgelbėjimo patyrimo, nuo begalinio noro, kad kiti būtų laimingi. Vadinasi, prasideda nuo meilės.

Šeima gaivina visuomenę*

Jūs esate girdėję, jog buvo pasakyta: *Mylėk savo artimą* ir nekėsk priešo. O aš jums sakau: mylėkite savo priešus ir melskitės už savo persekiotojus, kad būtumėte savo dangiškojo Tėvo vaikai; jis juk leidžia savo saulei tekėti blogiesiems ir geriesiems, siunčia lietų ant teisiųjų ir neteisiųjų. Jei mylite tik tuos, kurie jus myli, tai kokį atlygį gausite? Argi taip nesielgia ir muitininkai?! Ir jeigu sveikinate tikrai savo brolius, kuo gi viršijate kitus? Argi to nedaro ir pagonys?! Taigi būkite tokie tobuli, kaip jūsų dangiškasis Tėvas yra tobulas. Venkite daryti savo teisumo darbus žmonių akyse, kad būtumėte jų matomi, antraip negausite užmokesčio iš savo Tėvo danguje. Todėl, dalydamas išmaldą, netrimtuok sinagogose ir gatvėse, kaip daro veidmainiai, kad būtų žmonių giriami. Iš tiesų sakau jums: jie jau atsiėmė užmokestį. Kai tu daliji išmaldą, tenezino tavo kairė, ką daro dešinė, kad tavo išmalda liktų slaptoje, o tavo Tėvas, regintis slaptoje, tau atlygins (Mt 5, 43–46, 4).

Jūs esate girdėję... O aš jums sakau

Kodėl svarbu auklėti vaikus siekti dosnumo, švetingumo, dėkingumo, tarnavimo, solidarumo, taikingumo ir visų visuomeninių dorybių, tokių svarbių jų gyvenimo žmogiškai kokybei? Kokią naudą jie gauna iš to? Veikiausiai jų turtas, prestižas ar saugumas nuo to nepadidės. Vis dėlto tik kultivuodami šias dorybes žmonės žemėje turi ateitį. Jos auga dėl ištvermės tų, kurie, kaip jų tėvai, auklėja naujas kartas gėriui. Krikščioniškoji žinia drąsina mus patirti kažką didingesnio, gražesnio, rizikingesnio ir daugiau žadančio: *šeimos žmogiškumas* dėl joje esančios dieviškosios kibirkšties, kurios neužgesino net nuodėmė, gali *atnaujinti visuomenę pagal jos Kūrėjo planą*. Dieviškoji meilė ragina mus mylėti priešus, tarnauti nepažįstamiems ir rodyti didžiadvasiškumą, pranokstant tai, kas privalu. Šeima dalyvauja visa viršijančiame Dievo dosnume: taip ji gali žvelgti toliau, patirti didesnę džiaugsmą, stipresnę viltį ir išgyventi daugiau drąsos pasirinkdama.

Dauguma Evangelijose perteikiamų Jėzaus žodžių nušviečia šeimos gyvenimą. Nėgana to, jo išmintis pažįstant žmogiškąjį gyvenimą augo dėl šeimos, kurioje jis praleido didelę savo gyvenimo dalį, atmosferos. Ten Jėzus patyrė jausmų įvairovę, švelnumą, atlaidumą, didžiadvasiškumą ir atsidavimą. Savo šeimoje jis pastebėjo, jog geriau duoti, negu imti, atleisti, negu kerštauti, dovanoti, negu pasilaikyti, pasiaukoti netausojant savo gyvybės.

Jėzaus skelbimas apie Dangaus karalystę tiesiogiai kyla iš jo šeimos patirties ir paveikia visus santykius, pradedant šeimos santykiais, kuriuos jis nušviečia nauja šviesa, išplėtodamas juos anapus senojo Įstatymo ribų. Jėzus ragina mus pranokti savanaudišką požiūrį į šeimyninius

bei visuomeninius ryšius, išplėsti savo meilės jausmus anapus šeimos rato, idant tai taptų teisingumo raugu visuomeniniam gyvenimui.

Šeima yra *pirmoji meilės jausmų mokykla*, žmogiškosios gyvybės lopšys, kur galima pasipriešinti blogiui ir jį įveikti. Šeima yra vertingas gėrio išteklis visuomenėje. Tai sėkla, iš kurios auga kitos šeimos, pašauktos pagerinti pasaulį. Tačiau gali atsitikti taip, kad šeimos ryšiai trukdo plėtoti socialinį meilės jausmų vaidmenį.

Taip atsitinka, kai šeima energiją ir išteklius pasilaiko sau ir užsisklendžia siekdama vien savo naudos, nepalieka jokio palikimo visuomenės ateičiai. Jėzus nori išlaisvinti porą ir šeimą nuo pagundos užsisklęsti: „Jei mylite tuos, kurie jus myli... jeigu sveikinate tikrai savo brolius“, – šiais revoliucingais žodžiais Jėzus primena savo klausytojams apie „senąjį“ panašumą į Dievą ir kviečia juos *dieviškuoju stiliumi* atsiduoti kitiems, nepaisant baimės, nuogąstavimo, išskaičiavimo ir savo naudos garantijų.

Jėzus stebina savo klausytojus mokydamas, jog įmanoma būti vaikais, panašiais į Tėvą. Jis atitraukia mus nuo rezignacijos bei savanaudiškumo sąstingio ir stipriais žodžiais skelbia, jog galime mylėti savo priešus ir melstis už savo persekiotojus; jis sako, kad galime ištrinti prievartą iš savo širdžių, atleisdami už įskaudinimus, kad mūsų didžiadvasiškumas gali įveikti ekonominę mainų logiką.

Būkite dangiškojo Tėvo vaikai

Jėzus kviečia gyventi šiuo unikaliu gyvenimo stiliumi ir apreiškia, kad žmonės yra pašaukti į tokias aukštumas. Jis pasitiki mokymu, kurį šeimos pagal Dievo planą gali pateikti eidamos jo meilės keliu.

Šeimoje esame mokomi sakyti „ačiū“ ir „prašau“, būti dosnūs ir pasirengę padėti, skolinti savo daiktus, kreipti dėmesį į kitų poreikius bei emocijas, atsižvelgti į mūsų artimųjų nuovargį ir sunkumus. Kasdienio gyvenimo mažais veiksmais vaikas išmoksta užmegzti gerus santykius su kitais ir dalytis gyvenimu. *Asmeninių dorybių ugdymas yra pirmutinis žingsnis ugdant visuomenines dorybes*. Šeimoje vaikai mokomi skolinti savo žaislus, padėti savo bendramoksliams, mandagiai paprašyti, neskaudinti silpnųjų ir dosniai būti paslaugiams. Todėl suaugusieji stengiasi rodyti dėmesingumą, pasiaukojimo, didžiadvasi-

siškumo ir altruizmo pavyzdį. Taip šeima tampa pirmutine vieta, kur išmokstama tikrosios teisingumo, solidarumo, santūrumo, paprastumo, nuoširdumo, tiesumo ir teisingumo prasmės, – drauge su aistringumu domėjimusi žmogaus bei visuomenės istorija.

Tėvai, panašiai kaip Juozapas ir Marija, nustemba matydami, kaip pasitikinčiai jų vaikai stoja suaugusiųjų pasaulio akivaizdon. Vaikai kartais pasirodo esą nuostabūs mokytojai netgi suaugusiems: „Pagaliau po trijų dienų rado jį šventykloje, sėdintį tarp mokytojų, besiklausantį jų ir juos beklausinėjantį. Visi, kurie jį girdėjo, stebėjosi jo išmanymu ir atsakymais“ (Lk 2, 46–47). Panašiai kaip Nazareto šeima, kiekviena šeima visuomenei per savo vaikus perduoda savo patirtus žmogiškuosius turtus, tarp jų gebėjimą mylėti priešą, atleisti nekerštauja, gėrėtis kitų pasisekimais, duoti daugiau negu reikalaujama.

Net pačioje šeimoje yra susiskaldymų ir atotrūkių, joje taip pat atsiranda priešų: sutuoktinis, vienas iš tėvų, vaikas, brolis ar sesuo gali tapti priešu. Tačiau šeimos nariai myli vienas kitą, nuoširdžiai trokšta kitam gėrio, kenčia, jei kam nors nesiseka, net jei tas narys elgėsi kaip „priešas“, meldžiasi už tą, kuris įskaudino, atsisako savo daiktų, idant kitus padarytų laimingus; supranta, kad gyvenimas yra gražus, kai gyvenama siekiant gėrio kitiems.

Šeima yra *pirmutinė gyvoji visuomenės ląstelė* (Apaštalinis paraginimas *Familiaris consortio*, 42), nes šeimoje išmokstama, koks svarbus yra ryšys su kitais. Šeimoje suvokiama, kad meilės jausmai neturi užsisklęsti tik „tarp mūsų“, bet yra skirti platesniam visuomeninio gyvenimo horizontui. Kai meilės jausmai išgyvenami tik mažame šeimos ratelyje, jie išsikvepia ir, užuot atvėrę šeimos alsavimą, ją uždusina. Šeimą gaivina jos ryšių atvirumas ir meilės jausmų skleidimas, antraip jie liktų užsklęsti pragaištinguose narvuose.

Tavo Tėvas regi slaptoje

Rūpinimasis šeimos ryšiais ir meilės jausmais labiau užtikrinamas, kai kitoms šeimoms rodomas gerumas ir didžiadvasiškumas, dėmesys jų sužeidimams bei vaikų problemoms, nors jos ir labai skiriasi nuo jų problemų. Tėvų ir vaikų, vyro ir žmonos santykiuose gėris didėja tiek, kiek šeima yra atvira visuomenei, skiria dėmesio ir pagalbos kitų poreikiams. Taip šeima įgyja svarbią motyvaciją atlikti savo socialinį vaidmenį ir tampa visuomenės pamatas bei pagrindinis išteklis. Įgytas gebėjimas mylėti dažnai pranoksta vien savo šeimos poreikius. Sutuoktinių pora yra pasirengusi tarnauti ir auklėti kitų vaikus, ne tik savo: taip jie daugeliui tampa tėvais ir motinomis.

„Būkite tokie tobuli kaip jūsų dangiškasis Tėvas yra tobulas.“ Tobulumas, kuris priartina šeimas prie dangiškojo Tėvo, yra tai, kas mūsų gyvenime „papildomai“ dovanojama pranokstant šeimos ratą – tai visa viršijančios, visiems kūriniams išliejamos Dievo meilės atspindys.

Daugelis šeimų švetingai atveria savo namų duris rūpindamosi kitų sunkumais ar skurdu; tiesiog pasibeldžia į kaimynų duris ir paklausia, ar nereikia pagalbos, pasiūlo dar tinkamų drabužių, pasikviečia savo vaikų bendramokslius ruošti drauge pamokų, priima į svečius šeimos neturintį vaiką, padeda išlaikyti šeimos šilumą ten, kur likęs tik vienas iš tėvų; šeimos susiburia paremti kitas šeimas, susiduriančias su begale kasdienių problemų, ir moko savo vaikus palaikyti tuos, kurie priklauso skirtingai rasei, kalbai, kultūrai ar religijai. Taip pasaulis visiems *tampa gražesnis ir švetingesnis gyventi*, o visos visuomenės gyvenimo kokybė gerėja.

Neatsitiktinai Evangelijoje po teksto, kviečiančio į tobulumą, kalbama apie išmaldą, kuri senovės natūrinio ūkio sąlygomis buvo išteklį persikirstymo būdas, socialinio teisingumo praktika. Jėzus ragina mus, kad nesiektume būti pripažinti kitų, įgydami sau prestižą per vargšus, bet veiktume slaptoje. Širdies slaptoje susitikimas su Dievu patvirtina Dievo vaiko tapatybę ir panašumą į Tėvą. Tai yra aukštas ir iš pažiūros nepasiekiamas tikslas, bet šeimos gyvenimas artina prie jo.

Klausimai sutuoktinių porai:

- Kokių vertybių mūsų vaikai išmoksta iš mūsų gyvenimo būdo?
- Kokį dėmesį mūsų šeima skiria visuomeniniam gyvenimui?
- Kaip padedame vargšams ir reikalingiems pagalbos?

Klausimai šeimų grupei ir bendruomenei:

- Kokie neatidėliotiniai mūsų bendruomenės poreikiai?
- Kaip galime padėti reikalingiems pagalbos?
- Kokioms šeimoms galime padėti ir kaip?

* Tęsiame 2012 m. kovo „Artumoje“ pradėtą spausdinti Popiežiškosios šeimos tarybos parengtų katechezų ciklą š. m. gegužės 30–birželio 3 d. Milane vykusiam VII Pasauliniam šeimų susitikimui, kurio tema „Šeima: darbas ir šventė“.

Bausmė ir atlygis

Ugdymo menas įsiklausant į vaiką

Paul LEMOINE

Kaip vertinti įvairias sankcijas, kai jos kai kuriems tėvams atrodo būtinos? Nesakau, kad jos negali būti naudingos: pavojojgoje sankryžoje budintis policininkas daug labiau veikia vairuotojus, nei visi apie pavojų įspėjantys ženklai ir stendai! Tačiau man asmeniškai tokios poveikio priemonės auklėjant vaikus atrodo nelabai veiksmingos, o dažnai ir kenksmingos.

Esama dviejų rūšių poveikio priemonių: tai bausmės ir atlygis.

Veiksminga ir nekenksminga bausmė

Kad bausmės būtų paveikios, būtina laikytis daugelio sąlygų.

Bausmės turi būti teisingos: bausti tik už tai, kas visuomenės ar moralės atžvilgiu tikrai yra nusižengimas. Man atrodo mažų mažiausiai keista, kai parduotuvėje pasimetęs vaikas paskui už tai gauna motinos antausį (tai esu matęs ne kartą). Taip pat – ir dėl netyčia sudaužyto daikto. Be to, labai abejoju, ar reikia taip sureikšminti rašybos klaidas. Sutinku, kad siekiant pažangos tinka paprašyti vaiko vieną ar du kartus perrašyti žodį, kuriame buvo klaida. Tačiau visai neprasminga bausti ir versiti perrašyti penkiasdešimt kartų: kaip tik galite sulaukti priešingo rezultato, nei tikėjotės. Be to, neretai perrašydamas antrą ar trečią eilutę vaikas iškraipo savo rašyseną, ir kokia iš tokio darbo nauda?

Bausmės turi būti proporcingos nusižengimo sunkumui ir pozityvios, kad skatintų vaiko pažangą ir padėtų suprasti poelgio prasmę bei pasekmes. Bausmės negali būti priemonė tėvams ramybei susigrąžinti. Vaikas neturi jaustis pažemintas.

Bausmės turi būti pagrįstos. Todėl venkite skirti bausmes, kai esate labai supykę, įsiaudrinę ar paprasčiausiai susierzinę (o tai nėra lengva!).

Pamenu, tokią klaidą padariau, kai Šantalė buvo maždaug trejų. Tuo metu savo kabinete konsultavau pacientę. Staiga išgirdau svetainėje dūžtančius indus ir kad vienas iš vaikų vėl mėgina kažką paimti. Nusprendžiau pažiūrėti, kas vyksta. Pamačiau, kaip Šantalė, užsilipusi ant kėdės, mėgina pastatyti skulptūrėlę, kuri krisdama buvo sudaužiusi nedidelę lėkštelę, menkavertę, bet mano mamai labai brangią, laikytą šeimos relikviją. Susijaudinęs ir skubėdamas, nes kabinete manęs laukė moteris su vaiku, pliaukštelėjau dukrai ir šiurkščiai išvedžiau ją iš kambario. Grįžęs į kabinę girdėjau, kaip mažoji iširdusi lipa laiptais aukštyn, šaukdama mamą. Vėliau žmona man papasakojo, jog ne Šantalė sudaužė lėkštelę: kaltininkas jau buvo pasprukęs, o ji tik mėgino atitaisyti padarytą žalą. Taigi,

mano įsikišimas ir reakcija auklėjimo požiūriu buvo labai ydingi, ir toji, kuri labai mylėjo tėtį, keletą dienų visiškai pelnytai širdo ant jo.

Štai kiek būtinų sąlygų, kad bausmė būtų veiksminga ir nepakenktų. Be to, svarbu gerai suprasti vaiką, jo poelgio motyvus ir puikiai gebėti susivaldyti. Ar tai lengva? Ar iš viso įmanoma? Nemanau, man pačiam dažniausiai atrodydavo, jog vėčiau susilaikyti nuo bausmės.

Vienintelė, mano nuomone, tinkama poveikio priemonė – tiesiog leisti vaikui (bent iš dalies) pajusti savo nusižengimu sukeltus nepatogumus; šitaip jis pats save nubaudžia ir suvokia savo poelgio pasekmes.

Arba, jei vaikas nepanoro atlikti kokios nors paslaugos, iš savo pusės irgi ką nors jam atsakyti ar kuriam laikui atimti nuo seno besivoliojantį žaislą...

Atlygis

Iš esmės tai pozityvesnis dalykas. Bet ar visada? Aš pats retai, o gal ir nepakankamai naudoju atlygio priemonę. Labiau vertinu neatlygintinai daromus gerus darbus. Nenorėjau, kad vaikai įprastų už kiekvieną pastangą ar padarytą paslaugą sulaukti naudos ir išsiugdėtų savi-meilę ar puikybę.

Tai nereiškia, kad netinka rodyti pasitenkinimo vaiko elgesiu. Mažylis, tebeišgyvenantis mainais grįstos meilės etapą, veikia siekdamas tik naudos sau, nori išsikovoti visą mamos ar tėčio meilę, ir tai jo amžiuje normalu. Jis turėtų jausti, kad mes pastebime tuos pirmuosius meilės daigus, net jei jie mus trikdo ir kyla noras vaiką subarti, net jei akivaizdžiai jais siekiama vienintelio tikslo – savintis mus; žvilgsnis, šypsena ar žodelis bus tas atlygis, kurio jis laukia.

Paskui, kai jau turėtų būti išaugęs šį etapą, tegul vaikas ir toliau aiškiai jaučia mūsų meilę, tačiau man neatrodo, jog tinka pernelyg dažnai ją versti materialiu atlygiu – toks elgesys keltų pavojų jam užsibūti žemesnėje meilės pakopoje. Man siaubą kelia, kai kiekvienas vaiko veiksmas ar mokymosi rezultatai įkainojami tam tikru tarifu (ar vaiką į mokyklą leidžiame dėl savo garbės, ar tam, kad jis kuo labiau skleistųsi ir bręstų?).

Pyktis ir kaprizai

Kartais vaiko laisvė ir tėvų autoritetas ima prieštarauti vienas kitam ir kelti konflikto pavojų: tai pykčio ir

kaprizų situacijos. Jos ypač nuspalvina neišvengiamus krizinius raidos laikotarpius. Tėvams tai būna puiki proga parodyti švelnų ir ramų, kartu tvirtą autoritetą, kuriam būdingas susitvardymas, sveikas protas ir meilė.

Iš pradžių pamėginkime suprasti, kas vyksta vaiko galvoje, kokios yra pykčio ir kaprizų priežastys ir ko vaikas jais siekia.

Pyktis ir kaprizai visuomet turi priežastį. Svarbiausia ją atpažinti, nes visų pirma reikia naikinti priežastį, o ji gali labai priklausyti nuo mūsų. Minėtų sunkumų visuomet kyla kriziniais raidos etapais arba gimus kitam vaikui, taip pat esant kokiam nors emociniam sukrėtimui, kuris gali būti nelabai akivaizdus. Kita vertus, tai gali būti gynybinė reakcija į pernelyg griežtą auklėjimą ar į menkas jo klaidėles, kurių mes patys net nepastebime. Taigi, reikia stengtis suprasti, koks naujas vaiko poreikis atsirado arba ko vaikas jaučiasi netekęs... Tiesiogiai jis to neišreiškia, tačiau kai kurios atsitiktinės, netikėtos užuominos būna labai tikslios, jei tik mokame jas išsiaiškinti. Kad ir kaip būtų, tokiais atvejais galime nedvejoti, jog kažkas vyksta vaiko galvoje, ypač emocijų srityje: labai svarbu tai suprasti, kad būtų galima reikiamu laiku patenkinti teisėtą vaiko poreikį ar švelniai padėti jam susitaikyti su praradimu.

Reagavimo būdas, kurį dera gerai suprasti. Taip pat svarbu gerai suvokti vaiko reagavimo būdą, ko jis siekia savo pykčiu ir dažniausiai – tiesiog atkreipti dėmesį į save (norėdamas gauti daugiau meilės arba pareikšti aiškų protestą prieš pernelyg griežtą suvaržymą). Jei pamiršime šį svarbų dalyką, mūsų reakcija tik dar labiau apsunkins situaciją: mėginsime numalšinti pyktį ar kaprizus dar tvirtiau laikydamiesi savo pozicijos, bardami, bausdami ar maldaudami arba dėl šventos ramybės nusileisime. Taip vaikas gaus, ko troško, – sulauks mūsų reakcijos, atsidurs dėmesio centre ir galiausiai pamėgs tokį kovos būdą, nes jausis nugalėtojas.

Nuostata, kurios reikėtų laikytis. Jei gerai supratome, kas buvo minėta anksčiau, tuomet gana lengvai ir greitai pasieksime gerų rezultatų, svarbu sugebėti tinkamai save tvardyti. Turime reaguoti atsižvelgdami į du dalykus.

Visų pirma tada, kai vaikas nerodo pykčio, *patenkinti natūralius jo poreikius*, kad paskui negalėtų visai teisėtai priešintis ar stengtis patraukti į save dėmesį nenormaliu būdu (tai jau ne kartą esu pabrėžęs).

Tačiau išiplieskus vaiko pykčiui ar jam aiškštijantis, *visiškai į tai nereaguoti* (nei tramdyti, nei maldauti), tiesiog nematyti rodomų kaprizų, negirdėti verksmo, lyg tai mūsų visai nedomintų. O kai vaikas nurimsta, net neužsiminti, negirti už tai, kad liovėsi pykti: akivaizdu, kad užtenka vieno žodelio ar žvilgsnio pykčio akimirka ar po jos, idant vaikas pastebėtų, kad mes vis dėlto viduje nerimaujame dėl tokio jo elgesio, ir jam pasidarytų įdomu viską pradėti iš naujo.

Trumpai tariant, vaikas turi suprasti, jog patraukti į save dėmesį gali švelniai, gražiai elgdamasis, o jo krečiamos kvailystės mūsų visai nedomina ir jų nepastebime.

Man dažnai priekaištaudavo, esą aš nusileidžiu vaikų pykčiui. Iš tiesų yra priešingai. Būtent taip elgdamiesi nenusileidžiame, nes vaikas tik ir siekia, kad kaip nors į tokį jo elgesį reaguotume. Nenorėdami nusileisti, turime sugebėti visiškai susivaldyti, nerodyti jokios reakcijos, nė menkiausio nekantraus gesto, žvilgsnio ar žodžio, būti tarsi akli ir kurti, net jei vaiko pyktis trunka pusvalandį ir ilgiau. Tuomet vaikas netikėtai liausis, suvokęs, kad buvo kvaila tuščiai vargti visą pusvalandį, ir po kelių dienų tai nebesikartos.

Drauge tas kelias dienas dera elgtis diplomatiškai ir kiek įmanoma vengti kiekvienos pyktį keliančios progos. Deja, to ne visada pakanka, nes tam tikrais kriziniais laikotarpiais mažylis dėl bet kokios priežasties valingai demonstuos savo pyktį.

Kartais geriau nustoti ką nors daryti

Kai duodavau tokių patarimų, man dažnai atsakydavo: „Na taip, tai gana paprasta padaryti jūsų šeimoje, nes jūsų vaikai tokie sukalbami! Tačiau mūsų šeimoje yra labai choleriškų žmonių, ir tai paveldėta, todėl nenuostabu, kad ir vaikai tokie!“

Iš tiesų kiekvienoje šeimoje būna labai choleriškų asmenų, galiu patvirtinti, kad ir mano šeima – toli gražu ne išimtis! Ko gero, norėčiau, kad visi mano vaikai būtų lengvai sukalbami. Leisiu sau kaip pavyzdį papasakoti apie Luką, kuris jau seniai yra turbūt pats ramiausias, santūriausias, niekuomet nesikarščiuoja, su visais sutinka nekeldamas balso, šypsodamasis. Taigi, šis rimtuolis, ypač būdamas trejų–ketverių, buvo pats baisiausias vaikas – pykčio priepuoliai trukdavo po pusvalandį 10 kartų per dieną dėl menkiausios, o dažnai ir be jokios priežasties. Mudu su žmona išmėginome

viską – švelnumą ir jėgą, bet galiausiai pasijautėme visai bejėgiai. Jei netyčia kokį kartą pavykdavo jį suvaldyti, ir jau apsidžiaugdavome atradę gerą būdą, rytojaus dieną jis leisdavosi būti greičiau pribaižiamas, negu mums pasiduodavo.

Dešimt vaikų išauginusi jo močiutė, norėdama padėti savo dukrai, pasiūlė jį pasiimti savaitei pas save, į Montegiu. Tačiau po dviejų dienų parvežė atgal – tos dvi dienos jai pasirodė baisios. Iš pradžių jis užsispyrė ir nenorėjo lipti į traukinį, paskui naujas pykčio priepuolis keliaujant ir galiausiai išlipant – būtų taip ir likęs traukinyje, jei ne vienas kareivis, kuris išlipdamas paėmė ir iškėlė jį į stoties peroną. Močiutė pasiekė mūsų namus išsekusi, verkė ir sakė man: „Darykite su juo, ką norite, bet nenoriu daugiau matyti jo savo namuose.“

Po kelių savaičių toji pati močiutė manęs klausė: „Ką gi jūs padarėte, kad jis dabar toks malonus?“ Atsakiau jai: „Tiesiog nustojau ką nors daryti.“

Iš tiesų mudu su žmona tvirtai nusprendėme neberegaguoti į jokių pykčio proveržių ir laikėmės šio sprendimo. Iš pradžių būdavo labai sunku ištverti, nes vaikas rėkdavo, daužydavo į sieną, trypdavo kojomis pusvalandį ir ilgiau, o mes tuo metu mėgindavome tęsti įprastus užsiėmimus arba

apsimesdavome, kad skaitome ir jo nematome. Ilgainiui pyktis staiga liaudavosi, ir akies krašteliai žvilgtelėję (kad tik nepastebėtų, nes kitaip viskas būtų nuėję perniek) pamatydavome, kaip vaikas suglumsta ir susigėsta, jog tiek laiko tuščiai vargo, atsipeikėja ir atsistoja.

Gana greitai pykčio priepuoliai sutrumpėjo, nes jie pasirodė jam visiškai neveiksmingi. Per kelias dienas ištikdavo vis rečiau, o po kelių savaičių močiutė nebegalėjo suprasti, iš kur berniukas toks meilus!

Ir vėliau galėdavom visko jo paprašyti tik pasitikėjimu, jokių būdų ne jėga. Lukas tapo tokiu paaugliu, jaunuoliu, sutuoktiniu (tikiuosi, jog jo žmona man neprieštaraus!), kuris visus žavi savo romumu. Jei būtų siekę bet kokia kaina jį sutramdyti, esu tikras, būtų atsitikę kitaip, ir mes, teisindamiesi dėl susiformavusio nepakenčiamo charakterio, būtume kaltinę genus!

Tiesa, pirmaisiais mokymosi metais jo būdas kėlė šiek tiek problemų. Jei mokytojas netaktiškai įžeisdavo ar neteisingai nubausdavo, nieko nesakęs Lukas visiškai

kai liaudavosi ką nors daryti. Bet užteko kelis kartus nueiti pas mokytoją ir paaiškinti jam, ką žinau apie sūnų, kad jis nedelsdamas atitaisytų situaciją, o Lukas netrukus atsidurtų tarp klasės pirmūnų. Tik kartą susidūriau su mokytoju, kuris nenorėjo nieko girdėti ir visus metus labai spaudė jį dėl rašybos. Akivaizdu, tai nebuvo Luko, kaip ir daugelio jo brolių ir sesių, stiprioji pusė, tačiau iki tol mokytojai šito taip nesureikšmindavo ir jis tikrai šioje srityje nebuvo silpniausias mūsų šeimoje. Tačiau baigiantis metams rašė prasčiausiai ir jau niekad visiškai nebeapsitaisė. Vis dėlto – nors tai nepatiktų šiam mokytojui – ar ne svarbiau būti tvirtu, protaujančiu ir kitus mylinčiu žmogumi, nei rašybos asu?!

Pabaigoje

Žinoma, būna ir sudėtingų situacijų: pavyzdžiui, mama grįžta po darbo pavargusi, susierzynusi ir trokšta tik ramybės, poilsio, o namie jos laukia darbai. Vaikas tuo metu būtinai norės patraukti mamos dėmesį, nes jaus, jog ji turi kitų užsiėmimų, nei būti su juo. Visai žmogiška būtų jį apibarti, nubausti, tikintis šitaip pasiekti ramybę, bet tada dažniausiai sulaukiama priešingo rezultato.

Vis dėlto sprendimas tuomet būtų vienintelis – mama turėtų pasistengti rasti kelias minutes iš pradžių pabūti su vaiku, pasidomėti, ką jis daro, idant vaikas aiškiai pajustų, jog ir mama, ir jis džiaugiasi vėl susitikdami, o jei kyla pykčio priepuolis, tegul

ji kiek įmanoma stengiasi suvaldyti savo susierzinimą.

Beje, būna ir pavojingų pykčio protrūkių ar kaprizų, kai esame priversti griebtis jėgos. Taip pat, kai tai vyksta viešumoje, aplinkiniams komentuojant ir patarinėjant... geriau visa tai kuo greičiau nutraukti ir nieko neaiškinti.

Tęsinys. Pradžia 2011 m. sausio „Artumoje“. Iš knygos „PERDUOTI MEILĘ. Ugdymo menas“ (Transmettre l'amour. L'art de bien éduquer, © Nouvelle cité, 2007). Vertė Ilona VALUJEVIČIENĖ

Pamėginkime suprasti, kas vyksta vaiko galvoje, kokios yra pykčio ir kaprizų priežastys ir ko vaikas jais siekia.

Bičiuliai – duoti ar gauti?

Dr. Gedas MALINAUSKAS

Eglė prieina ir įdėmiai žvelgdama į akis sako:

– O, mano draugelis Gedulis atėjo.

Kas paskutinį kartą man sakė, kad aš geras, reikalingas, net angelas? Aišku, namuose iš žmonos ir vaikų išgirstu nuoširdžių žodžių, bet kitur tokių mielių dalykų nesulaukiu. O čia girdžiu kaskart. Ir ne tik aš – visi savanoriai.

Būčiau drunijęs savo apmąstymuose, tačiau bičiuliai vienas po kito eina ir sveikina. Vieni paduoda ranką, ir tai, kalbant, pavyzdžiui, apie Vytautą, kuris pirmą kartą atėjęs tik sėdėdavo ant kėdės ir netardavo nė žodžio, yra labai daug. Kitus, kaip Petrą ir Marytę, norinčius iš džiaugsmo kilnoti, tenka raminti, kad nesulaužytų šonkaulių. Stabarėjančią širdį šildo fizinis kontaktas, kurio nūdien dirbant su žmonėmis taip bijoma. Jaučiu, kad proto apsnūdimą, pasidavimą rūpesčiams keičia džiaugsmas ir atvirumas. Mane persmelkia mintis: ar aš ateinu jiems padėti, ar jie, šildydami mano širdį, man padeda?

Praėjus pirmajam džiaugsmo šurmuliui, susėdam prie arbatos. Kai kuriuos bičiulius atlydėjo mamos, nes jie keliaujant nesiorientuoja painioje troleibusų ir autobusų maršrutų raizgalynėje. Pasisveikinu ir su jomis, kai kurias pabučiuoju kaip savo močiutes. Iš vieno veidų matau, kad turi bėdų dėl sveikatos, kitos – kitų rūpesčių. Tačiau jos susirenka irgi savanoriauti – verda visiems sriubą. Be to, ir kalbasi. Lyg ir neoficiali savitarpio pagalbos grupė, erdvė, kur kiekviena mama sulaukia paramos.

Mirga kompiuterio ekranas. Taukšt, taukšt, taukšt... pirštai laksto juodais klaviatūros klavišais. Taisau ataskaitą, galvoj sukasi dar keli nepadaryti darbai. Pirštai pakimba ore – prisiminiau, jog vėluoju į susirinkimą. Atleikiu, prisėdu prie kolegų, kurie rimtai diskutuoja, planuoja, lukštena studijų kokybės problemas. Bandau prisijungti, sakyti savo nuomonę ir taip trokštu, kad mano širdis degtų, kaip jiems. Nors labai noriu – neišeina. Pečiai linksta nuo rūpesčių lavinos, vis naujų darbų, projektų. O labiausiai vargina kolegų įsiskaudinimai dėl seniau vienas kitam pasakytų žodžių, kurie dabar pasireiškia asmenine kritika, įsijautrinimu. Bandau atsiriboti, pradedu net svajoti, kas būtų, jei turėčiau bent kiek daugiau išminties ir visus darbus, kuriuos darau labai lėtai, įveikčiau greitai. Tačiau kaip priešprieša suskamba žodžiai: „Jei pažinčiau visą mokslą, tačiau neturėčiau meilės, aš būčiau niekas“ (plg. 1 Kor 13, 2). Sėdžiu ir mąstau, ką savo universitete galėčiau mylėti?

Meilė prasideda ryšyje

Po pusvalandžio pakilęs lekiu į „Šviesos dirbtuves“, pas savo bičiulius. Tai žmonės, turintys įgimtą proto negalią, susirenkantys du kartus per savaitę dirbti prasmingų darbėlių. Įeinu ir pirmas pasitinka Tadas. Jam, turinčiam autizmo bruožų, sunku kalbėti su kiekvienu žmogumi, tad saugiai jaučiasi tik sukdamas savo pasidirbdintą kamuoliuką. Tadas klausia:

– Kur tavo mašina? Gerai važiuoja?

– Prie seminarijos palikau, – atsiliepiu ir jaučiu, kad man širdyje norisi pajuokauti, tad kalbu jaunimo slengą. – Žinai, taip lėkiau, kad turėjau *driftinti*.

– Anee..., – nudžiunga, bet dar greičiau įsuka savo kamuoliuką. Susirūpinęs klausia:

– Bet juk galėjai avariją padaryti?

Matau, kad nebegaliu juokauti, – juk manim taip pasitikti ir rūpinasi.

– Ne, *nedriftinau*, juokauju, – ir žinodamas, kiek jam tai kainuos pastangų, vis tiek prašau: – Apkabinsi mane?

Minutėlę tenka palaukti, kol jis, nudžiugęs ir pranokęs save, atsargiai apkabina.

Antras mane pamato bičiulis Artūras. Jis kalba neaiškiai, tęsdamas žodžius.

– Oooo, kažš atėjooo, – Artūras stipriai mane apkabina ir padeda galvą ant krūtinės.

Aš jį irgi apkabinu. Mus pamato kiti bičiuliai, puola sveikintis. Paulius atskuba ir net pabučiuoja. Jis tai daro taip nuoširdžiai, kad jaučiuosi jam artimiausias brolis. Sunku suprasti jo žodžius, išskyrus „du gaideliai“ ir „mama“, tad jis savo pasakymus sudeda į apkabinimus ir bučinius. Visa virpėdama atleikia ir Monika. Ji labai džiaugiasi, apkabina ir paslaptinai ištaria:

– Gedai, tu mano angelas. Aš tau siurprizą padariau, bet tik vėliau parodysiu.

Palaiminti tyraširdžiai

Poilsio minutė neilga. Pradedame bendrą maldą. Sėdžiu šalia bičiulės Marytės. Iš pradžių trukdo jos giedojimas, nes ji traukia tik vieną, neatkartojamą garsą *hrmmm*. Norėtusi ją stabdyti ar užsikimšti ausis, bet prisimenu, kad ir man ne vienas yra sakęs: „Tau turbūt meška ausį numynė?“ Nudžiungu, kad mes kažkuo panašūs, ir „pro šoną“ irgi užtraukiu giesmę apie bendruomenę. Vėliau – maldavimai; keli bičiuliai, nedrįsdami kalbėti prie visų, tik persiunčia žvakę, o kiti su ašaromis meldžia:

– Meldžiu Dievulį, kad Aldonai ranka sugytų ir daugiau nebeskaudėtų, meldžiuos už mamą ir kad manęs mama klausytų, – padariusi pauzę, tęsia Eglė.

– Meldžiu už savo amžiną atilsį mamą, seseris, – vardija Petras savo artimiausius, mirusius ir gyvus, – linkiu sveikatos savo tėveliui...

– Prašau, kad mano mama pasveiktų, – pradeda Augustas, – o aš turėčiau žmonių suvokimą ir miręs pamatyčiau Dievo veidą.

Jaučiu, kad mano maldos, sužalotos intelektualinių vingrybių, dažnai būna sudėtingos ir jau nebe nuoširdžios. O bičiulių įsijautimas prilygsta tiesioginiam pokalbiui su Dievu. Tvenkiasi ašaros ir neapleidžia mintis: „Palaiminti tyraširdžiai, nes jie regės Dievą“ (*Mt 5, 8*). Moko mane bičiuliai maldoje tiesiogiai, prie visų žmonių, kreiptis į Jėzų, prašyti jo malonės, išsakyti rūpesčius ir abejones. Girdžiu prabylant kitą savanorį:

– O Jėzau, tirpdyk mano širdį...

Belieka ir man to paties melsti.

Tiesiog būti meilėje

Maldai pasibaigus, bičiuliai sulekia prie lentos pasižymėti, pasirenka darbus. Aš einu su Vytautu ir Artūru šlifuoti medžio plokštelių, iš kurių vėliau kiti darys ikonas. Artūras, truputį pašlifavęs, kas sekundę klausia: „O jau gerai?“, tad tenka raginti daryti dar geriau, tūkstanti kartų priminti, kad kraštas dar neapvalus ir reikia šlifuoti. Tačiau ne užimtumas čia svarbiausia, o tiesiog buvimas. Pakalbinu Vytautą, kaip praleido šventes. Jis, apsidairęs, ar niekas negirdi, pradeda pasakoti:

– Visa šeima *baliavojom*, – ir pro lūpą nusišypsojęs pridėda, – gėriau šampano...

– Tikrai gėrei? – netikiu aš. – Juk tau negalima!

Žinau, kalba nerimtai, šypsosi, ir mes šnekučiuojamės toliau. Pasakoja, kokias laidas žiūrėjo, kaip saugojo pusbrolio automobilį. O man širdis netveria džiaugsmu, nes kalba asmuo, apie kurį gimusių gydytojai buvo pasakę: „Jis bus ...“ (neapsiverčia liežuvis to ištarti). Išskyrus tėvus, dažnas matė Vytautą kaip nesugebantį, negalintį, nemokantį. O jis su manim kalba ištisais sakiniiais ir trina švitrinu popieriumi taip gražiai, jog suprantu, kad dar neatsiskleidė iki galo.

Apsidairau. Bičiuliai, kurių daugumai jau per trisdešimt metų, džiaugiasi tokiais paprastais dalykais, kaip nubrėžta linija, priklijuotas popieriaus lapelis, džiūstančių dažų atspalvis. Vis dėlto didžiausią džiaugsmą jiems kelia savanoriai, ateinantys su jais pabūti. Girdžiu, kaip Petras sako savanorei: „Tu būsi mano sesuo, gerai?...“ O ji atsako: „Mes jau esam broliai ir sesės Kristuje!“

Martynas klausinėja visų naujų savanorių, kada jie švęs gimtadienį. O paskui iškilmingai palinks prie kiekvieno ir pasakys: „O žinai, kitą savaitę ir mano gimtadienis.“

Netikėtai iš kažkur išdygsta Monika. Nutraukusi mano mintis įteikia mažą ikonėlę, kurią padarė namuose, ir atsisuka į savanorius. „Aš jus visus labai myliu!“ – sušunka ir, lyg išsigandusi savo žodžių, prisidengia burną, palenkusi galvą lekia toliau dirbti.

Smagu stebėti meilės apraiškas, nors ir ne visada būti kartu labai paprasta. Pamenu, praeitą sykį Monika susipyko su Egle, kad ši nenorinti su ja draugauti. Pusvalandį kalbėjomės, kol susitaikė. Tačiau mums, savanoriams, buvo aišku, kaip reaguoti ir padėti, nes visą, ką išgyveno, – draugystės ir meilės poreikį, kartu – nusivylimą ir įsiskaudinimą – buvo atvira. Čia kitaip, negu mano „tikrame“ darbe, kur įprasta prisidengiant darbais nuslėpti arba „užkasti“ emocijas, o tada jau nebežinai, kaip ar kuo padėti.

Prisiminus kolegų įsiskaudinimus, darbo rūpesčiai vėl pradėjo kalenti tarsi kulkosvaidis. Jau graužė mintis, kad reikia šokti, grįžti į darbą, prie tų nelemtųjų kompiuterio klavišų. Tačiau mintys tik plevėno šalia, atrodė, tarsi būčiau po apdangalu. Matydamas šios dienos meilės apraiškas ir bičiulių džiaugsmą paprastais dalykais, supratau, kad vakare ramiai atliksiu tuos susikaupusius darbus. O širdyje vis daugėjo noro mylėti ir džiaugtis, grįžus apkabinti savo vaikus ir su jais dūkti, kalbėtis su žmona, juokauti ir, svarbiausia, džiūgauti dėl paprastų dalykų. Labiausiai guodė mintis – už visa svarbiau gyvenime yra meilė.

„Šviesos dirbtuvėse“ neapleido mintis: kas čia kam padeda? Ar aš savanoriaudamas padedu bičiuliams augti ir tobulėti, ar jie man – paprastai gyventi ir mylėti?.. Jei nori sužinoti atsakymą bei tikruosius bičiulių vardus (čia jie pakeisti), užsuk antradienį arba trečiadienį į „Šviesos dirbtuves“ (Jono Pauliaus II piligrimų centras, Kaunas, M. Valančiaus g. 4).

Vaikas-paukštis, arba Neapčiuopiamas neįgalumo pasaulis

Dar neseniai kino teatruose buvo galima pamatyti 2010 metais pastatytą Nyderlandų režisierės Ritos Horst fantastinę dramą „Yp!“ (*lep!*). Filmą prasideda pavarario rytą. Ornitologas, stebėdamas paukščius, po medžių tarp šakų atranda gulintį moteriškos lyties būtybę, vietoj rankų turinčią sparnus. Vyras parneša ją namo ir abu su žmona augina, mėgindami auklėti kaip įprastą vaiką, tačiau mergaitė netelpa į tokius auklėjimo rėmus.

Ji kitokia. Auga nepaprastai sparčiai, o rudenį, artėjant žiemai ir paukščių virtinėms traukiant į pietus, suplasnoja ir išskrenda su jais.

Mergaitę paukščio sparnais vardu Yp nuo pirmųjų filmo kadru atpažinau kaip neįgalų vaiką: jos veido bruožai, mimika, nelaisvi judesiai, išleidžiami garsai... Nors nė viename filmo pristatyme apie tai neužsimenama, man tai buvo neįgalios mergaitės, puikiai kurianti romantišką neįgalaus vaiko paveikslą. Ne pirmąsyk susiduriu su vidine neįgalaus žmogaus ir paukščio sąsaja. Pamenu, lankydamas ligoninėje dešimtmetį Andrių cerebrinio paralyžiaus sukaustytom kojom. Jis niekaip nenorėdavo manęs paleisti namo, tad mudu labai mėgdavome piešti svajones. Jo piešiniuose žmonės būdavo tarsi su sparnais – vietoj rankų nupiešdavo plačius rankšluosčius su kutais – ir visad pakilę tarp plonos žalios juostos apačioje ir mėlynos viršuje. Turbūt jam, nejudančiam, vaikščiojantieji buvo kaip skriejanti svajonė. Mano draugas Kazimieras, turintis Dauno sindromą negalią, kai prailgdavo laukti troleibuso stotelėje, mėgdavo ištiesti abi rankas, užsimerkdavo ir rusiškai paragindavo: *Nu, poleteli!* („Na, skrendam!“). Mes kvatodavomės (aplinkiniams pagarbiai atsitraukus) išskėdami rankas ir plasnodami.

Filmo „Yp!“ pirmuosiuose kadruose labai daug dangaus, jame – paukščių ir jų klegesio. Ornitologas, stebėdamas dangaus gyvenimą, po medžių brūzgynuose išgirsta cypėjimą ir pamato mažą sparnelį, ištraukia, o ten – telpantis į delną su sparneliais embrionas. Neįgalūs vaikai man visada atrodo kaip ateiviai iš kažkur, tarsi jie būtų ne mūsų, žmonių, pagimdyti, tarsi nukritę mums iš aukščiau. Kai jie gimsta, tėvai visada išgyvena didžiulę sumaištį, tarsi tai būtų nesupratimas, tarsi būtų gimęs ne jų vaikas, o kažkieno jiems primestas ar sukeistas, kaip pasakose, kur senoji karalienė sukeičia marčią vaiką, padėdama katinėlį ar šuniuką. Filme vaiką-paukščiuoką primanti šeima irgi ne pati pagimdo, bet suranda, gauna ją kaip pamestą dovaną ir priima į savo namus. Jis nėra jų, bet labai jų mylimas – atėjus tai mažai būtybei, vienišos poros gyvenimas pasikeičia, įgauna polėkio, prasmės. Pagyvenusiems tėvams nesvarbu, kad ši mergaitė kitokia,

Inesa VAITKŪNAITĖ

kad išėjus į miestelį reikia apgaubti ją skraiste: neduok Dieve, kas nors pastebės, jog kažkas jai ne taip; į jų gyvenimą šis vaikas atneša naujo, prasmingo rūpesčio ir meilės.

Negalios paliesti žmonės savo mąstymu, elgesiu, negebėjimu tilpti į visuomenės normas ir jose

gyventi yra tarsi saviti kūriniai. Jie tikrai gali būti lyginami su paukščiais, nes gimsta turėdami tik jiems būdingą laisvės polėkį. Jie visai nenulaukomi ir nesugaujami, ir juos tėvai arba prijaukina, įtupdydami namuose tarsi narveliuose, arba, nesuvaržę jų polėkio, bėga iš paskos ir sunkiai pagauna įspainiojusius visuomenės ir gamtos labirintuose. Jie trapūs, tarsi galintys sudužti, subyrėti, pasimesti, jei pasilieka vieni, bet vis tiek nuolat kelia sparnus ir kyla skristi, nes jų prigimtinis polėkis yra stipresnis už juos pačius. Jų negali pasilikti sau ir pasakyti: dabar tu būsi mano ir gyvensi čia – jie išsprūsta iš rankų, iš tavo sumanymų ir planų ir... išskrenda.

Vido Vainio nuotrauka

Pernai minėtasis filmas buvo pristatytas Vilniaus tarptautiniame vaikų ir jaunimo filmų festivalyje; greta šios juostos jo programoje aptikau dar net tris naujus pastatymus, kalbančius apie kitokius vaikus! Džiaugiasi širdis, kad jau pradedamas formuoti netgi mažų vaikų teigiamas ir net poetiškas požiūris į neįgalumą, arba kitoniškumą.

Apie gyvenimą sergant

Rūta LAZAUSKAITĖ

„Puodukas kefyro ant palangės“ nėra paprasta knyga. Skaitytojai, kuriems tai pirmą kartą su autoriumi, nežino, jog pati pirmoji Gendručio Morkūno knyga vaikams buvo įvertinta kaip reikšmingiausias metų vaikų literatūros debiutas. O tie, kuriems vėlyvajame savo gyvenimo etape pradėjęs rašyti fizikas radiologas jau spėjo tapti *savų* rašytoju, skaitydami patirs, jog tos pirmosios knygos („Vasara su Katšuniu“. *Tyto alba*, 2005), – jei ne liga, – nebūtų nė atsiradę. Konstatavęs, jog „būti reikalinga nori net surūdijusi ir net penkerius metus plyšyje tarp šaligatvio plytelių gulinti saga“ (p. 80), Gendrutis prisipažįsta, jog rašymas jam ir buvo viena tokių veiklų, padėjusių susirasti patį save bei – ligos akivaizdoje – išsikasti iš žemės ten ramiai paslėptą talentą.

Vilniaus knygų mugėje vykusiame knygos pristatyme Regina Morkūnienė džiaugėsi, jog rankraštis pateko į *bernardinai.lt* redakcijos rankas. Analogiškai dera džiaugtis, knygą pristatant katalikiškame mėnraštyje, mat kitokiame kontekste tektų raudonuoti ir dangstyti knygos temą. Už lango būtų žiema ar vasara, – nesvarbu, sekuliariajame pasaulyje nėra tinkamo laiko kalbėti apie mirtį. Kalboms apie mirtį laiko *apskritai* nėra (o juk baroko laikais apie tai, kaip numirti, bylojo atskiras knygų žanras, *gerosios mirties* vadovėliai...).

Daug dažniau tenka nugirsti netektį išgyvenusių artimųjų komentarus, džiaugimąsi, jog ligonis *iki paskutinės minutės nesužinojo, kiek jam buvo likę*. Pavyzdžiui, rusų rašytoja Polina Daškova interviu apie savo vyro mirtį kelė klausimą, „kaip turi jaustis 49-erių metų vyras, kai jam pasako, jog gyventi teliko trys mėnesiai? Aš ašįsprendžiau niekam, net vaikams nesakyti, kad Lioša yra pasmerktas. Žinojo tik gydytojai ir aš“ („Žmonės labiausiai bijo laisvės būti savimi“ – *Kelionė su Bernardinai.lt*, 2011, Nr. 1, p. 71). Prisiminkime, jog Gendrutis šią apybraižą rašė paskuti-

niaisiais savo gyvenimo mėnesiais. Gal ši knyga galėtų duoti atsakymą?

Iš dalies taip. O svarbiausia, Gendrutis atsakymo *didžiuliškai* ieško pats, pasakodamas, su kokiais sunkumais kasdien susiduria sergantis žmogus, kaip pamažu kinta jo statusas nesergančiųjų visuomenėje. Nors ironiškas kalbėjimas išlaikomas („O kas būtų, jei paklaustum, ar reikia pagalbos <...>? Ar tai nesugadintų vakaro planų apsipirkti?“, p. 115), užra-

šai akivaizdžiai rašyti ne siekiant priekaištauti, bet atkreipti mūsų dėmesį į pačius save.

Nes yra dalykų, kuriems gali būti „per vėlu“. Nes ligoninėje gyvenama nelyg saloje, ką žodžiams jautrus autorius visų pirma ir patiria per kalbą, – čia yra

tokių „nuosavų žodžių, kuriuos kitur girdime retai. Pavyzdžiui, *kraujukas*. Tariamasi taip, kaip daugelis piliečių taria *pinigėliai*“ (p. 48). Subjektyviai regimi, tačiau taikliai užčiuopiami ir kiti paradoksaliūs sveikatos apsaugos reiškiniai: „Žinau, kad *stacionaras* ar *slaugytoja* tarp ligonių neprigis niekada. Todėl kyla pagrįstas klausimas – kam tų naujų žodžių reikia? Tikrai ne ligoniams. O gal biurokratams atrodo, jog ir visa

sveikatos apsaugos sistema skirta visai ne ligoniams“ (p. 39).

Punktyriškai nužymimi bendravimo fenomenai: ligonio su kitais ligoniais, ligonio su gydytojais. Atidus skaitytojas išskaitys čia ne vieną taiklų priekaištą dėl pacientų laikysenos („Ne vienas, bandant gydytojiui paaiškinti, kas jam yra, kas laukia ir kaip reikės gydyti, žiūri į lubas, krutina koją ar kitaip bando išsisukti nuo informacijos, kuri jį ką tik užgriuvo“, p. 31), liūdima dėl nebendravimo su artimaisiais ir buvusiais pažįstamais („Štai dabar man niekas iš senųjų pažįstamų beveik visai neskambina, na, gal kelis kartus per metus. Užuoat skambinę ir kalbėję, jie apie mane klausinėja vieni kitų“, p. 144). Nepaisant visko, Gendručiui liga – jo kelio dalis. Tokio kelio, kuriam baigiantis vyriškai ir sąžiningai reziumuojama: „Reikėjo daug jėgų ir laiko, kad suvoktum, jog sirgdamas esi arčiau to, ko siekia kiekvienas žmogus“ (p. 103).

2010 metų eseistikos rinkinyje Gendrutis Morkūnas svarstė, kas yra gera knyga. „Gal tokia, kurią perskaitytų tik du žmonės? Perskaitytų ir vienas kitam pasakytų: ši knyga – man. O antrasis su pirmuoju sutiktų. Ir visi trys būtų laimingi“ („Švęsti kosmose ir tvarte“. *VšĮ Bernardinai.lt*, 2010, p. 5). Labai gali būti, jog ši knyga būtų tokia, – *gera*. O jei su manimi sutiksime, – visi trys ir būsim laimingi.

Ten yra drakonų

Ramūnas AUŠROTAS

„Yra toks juokas: sutinki pažįstamą, o jis klausia: „Tai ar nustojai mušęs savo žmoną?“ Jei pasakysi *taip*, pripažinsi, kad tai darei. Jei pasakysi *ne*, patvirtinsi, kad tai tęsiasi... Tai ar aš nustojau miegoti su savo dukra?“

Iš filmo „Apkaltintas“

Straipsnį šia tema rašau ne iš noro komentuoti įvykius Lietuvoje, bet todėl, kad šių metų Kanų kino festivalyje Ekumeninės žiūri (ją sudaro katalikiškos (*SIGNIS*) ir protestantiškos (*InterFilm*) tarptautinės komunikacijos asociacijų atstovai) prizą gavo dano Thomo Vinterbergo juosta „Medžioklė“ (*Jagten*, 2012). Joje pasakojama apie vaikų darželio auklėtoją, apkaltintą (kaip vėliau paaiškėja – neteisingai) seksualiniu smurtu prieš vaikus. Nuo kitų šia tema sukurtų filmų, kurių Europoje pastaruoju metu užderėjo ne vienas, šis skiriasi tuo, jog režisierių domino ne pedofilijos detalės (kaip austro Marko Schleizerio fikcija „Mykolas“, *Michael*, 2011), ne teismų sistemos klaidos tiriant šiuos atvejus (kaip prancūzo Vincento Garenų o teisminė drama „Kaltas“, *Presume coupable*, 2011), o bendruomenės reakcijos į tariamą pedofilijos atvejį anatomija.

Viduramžių žemėlapiuose neištirtos teritorijos buvo ženklintos užrašais „Ten yra drakonų“, pažymint, kad jos gali būti potencialiai pavojingos žmogui. Jūrininkai šių vietų paprastai vengdavo. Dabartiniuose žemėlapiuose tokio užrašo nėra, bet juose pažymėtos visos realiai pavojingos vietos. Jei žmogaus lytiškumo pažinimą prilygintume pasaulio pažinimui, turėtume padaryti išvadą, kad šiuolaikiniame lytiškumo žemėlapyje baltų dėmių nėra. Kaip ir užrašų „Ten yra drakonų“.

Tiesa, kad gyvename visuomenėje, kurioje su lytiškumu susijusių socialinių apribojimų vis mažėja. Galima teigti, kad vieninteliai seksualinio elgesio apribojimai yra legalistiniai, o seksualinis elgesys laikomas nukrypimu ir tampa visuomenei problema tik tada, kai pažeidžia įstatymą. Kitaip buvo tradicinėje bendruomenėje, kur egzistavo griežtos, bet aiškos socialinės normos, apibrėžiančios lytiškumo raišką. Žmonės jų laikėsi, nes iš patirties žinojo, kad tai patikimas būdas kurti vaisingus tarpusavio santykius. Tai gražiai iliustruoja Ermanno Olmi filmas „Medis medinėms klumpėms“ (*L'albero degli zoccoli*, 1978), perkeltantis mus į XIX a. Italijos kaimo bendruomenės gyvenimą ir parodantis, kaip krikščioniška pasaulėžiūra paremta bendruomenės pedagogika ugdo jauno žmogaus savivoką šioje srityje.

Nenuostabu, kad nelikus bendruomeninės pedagogikos auga karta, kuri lytiškumo ribų srityje yra tikrai neišmanėlė. Prancūzų juostoje „Policija“ (*Poliss*, 2011, rež. Maïwenn Le Besco), paradokumentiniu stiliumi at-

kuriančioje, kaip dirba smurto prieš vaikus bylas tiriantis Par- yžiaus kriminalinės policijos skyrius, matome, kaip polici- jos darbuotojams tiesiogine

prasme tenka dirbti pedagoginį darbą aiškinant, kas lytiškumo srityje dera, o kas ne. Štai vienas epizodas. Į policijos skyrių atgabenama maždaug 14-metė moksleivė, užklupta netinkamai besielgianti su bendraklasiais. „Kodėl tu taip padarei?“ – klausia jos pareigūnė. „Jie paėmė mano mobilųjį, ir aš norėjau jį atgauti“, – atsako ši. „Bet juk taip nedaroma“, – sako jai pareigūnė. Mergaitė žiūri į ją nieko nesuprantančiomis akimis. Galiausiai iš- taria: „Bet juk tai išmanusis telefonas.“

Kai lytiškumo srityje nėra savireguliacijos, pagrįstos tam tikrų socialinių normų (jei norite – nuostatų) buvi- mu ir sąmoningu laikymusi, kuriama iliuzija, kad seksua- liniuose vandenyse gali plaukioti, kur nori. Teisės normos čia nepadedą, nes jos paprastai tik baudžia už netinkamą elgesį. Dėl to pedofilijos atvejis visada yra skaudi dra- ma, nes šioje situacijoje auka yra ne tik nuo seksualinės prievartos nukentėjęs vaikas, bet ir pats prievartos kalti- ninkas. Jam baudžiamoji byla paprastai būna (**jei būna**) per vėlyva moralės pamoka. Filmo „Medžioklė“ pirmta- kė buvo kita danų juosta „Apkaltintas“ (*Anklaget*, 2005,

Kadras iš filmo „Apkaltintas“

rež. Jacobas Thuesenas). Joje kuriamas žmogaus, einančio šiuo pavėluoto ir skausmingo sąmonėjimo keliu, portre- tas. Per akistatą su jo paties seksualinę prievartą patyru- sia paaugle dukra, vienoje iš filmo scenų sako: „Bet tam reikia dviejų. O tu nė karto man nepasakei *ne*.“ Be abe- jo, negalima perkelti vaikui atsakomybės už suaugusiojo moralinius veiksmus. Bet šis vyro priekaištas skirtas ne jai, o žiūrovui, t. y. visuomenei. Filmo pabaiga – scena gatvėje su vyru, suklupusiu vaikams po kojomis – yra ne kas kita, kaip aliuzija į sūnų palaidūną.

Nenorą (pa)tikėti, kad lytiškumo pasaulyje yra drakonų, liudija neapibrėžtumas aiškinant(is) ir vertinant pedofilijos prigimtį. O tam suvokti pakaktų krikščioniškosios nuodėmės sąvokos, kurios apibūdinimai pedofiliją paaiškina taip, kaip to negali paaiškinti ligos ir nusikaltimo apibrėžimai. Nuodėmei būdinga augti, plėstis, įgyti naujas formas. Kodėl? Nes tai apgaulė. Ji kaip traškučiai, sukuriantys tariamą sotumo jausmą, – suvalgius jaučiamas dar didesnis alkis. Seksualinė nuodėmė verčia asmenį ieškoti vis kitų, paprastai rafinuotesnių geismo pasotinimo formų. Pedofilija – tai ne kas kita, kaip didėjančio piktybinio auglio apraiška. Jei norite – plaukiojimo ne ten, kur reikia, rezultatas.

Užbaigiant – apie nuostatą pedofilija kaltinamo žmogaus atžvilgiu. Pedofiliją visuomenė yra greita ir vertinti, ir teisti. Taip yra iš dalies dėl to, kad mes visada gynybiškai ir stipriai reaguojame tada, kai kalbama apie mūsų vaikus. Tačiau, kaip mums byloja filmas „Medžioklė“, yra ir kita medalio pusė. Tikrasis teisingumas neužduoda klausimo: „Ar nustojai miegoti su savo dukra?“, bet kantriai ir blaiviai ieško tiesos. Kad, neduok Dieve, neįvyktų teisingumo „persileidimas“, kaip garsiojoje Prancūzijos Utro nusi-kalstamo pedofilų susivienijimo byloje. Filme „Medžioklė“ paaiškėja, kad vyras yra nekaltas, o mergaitė pamelavo. Norite žinoti kodėl? Pasirodo, ji buvo vaikiškai įsimylėjusi auklėtoją, o šis neatsakė į jos jausmus. Vyresniosios sesers telefone pamačius pusnuogių vyrų nuotraukas, jos vaikiškoje galvelėje kilo mintis...

– Tavo mokytojas serga liga, kuri vadinasi pedofilija. Tai liga, kurią turi kai kurie suaugusieji, kai suaugęs daro vaikui tai, ko neturi teisės daryti. Mes esame tam, kad juos sugautume ir nubaustume.

– Tai kodėl jis eina į kalėjimą, o ne į ligoninę?

Iš filmo „Policija“

Šventasis Ignacas Lojola – Kristaus karys

Šventasis Ignacas Lojola (Ignacio de Loyola), dažnai vadinamas tiesiog Ignacu, užima išskirtinę vietą tarp šventųjų. Atrodo, tarsi būtų gyvenęs ne XVI amžiuje, o mūsų laikais. Apie jį daug rašyta, tyrinėta. Kuriasi vienuolinės ir pasauliečių bendruomenės, gyvenančios ignaciškuoju dvasingumu. Didelę įtaką šio šventojo pavyzdys ir dvasingumas darė ir mūsų palaimintajam Jurgiui Matulaičiui.

Šis straipsnis nepretenduoja į hagiografijos gelmes. Jame stengiamasi tiesiog parodyti šventąjį – žmogų, jo atsivertimo kelią – ir suteikti žiupsnelį žinių tam katalikui, kuris nedaug nežino apie šį Kristaus karį.

Pradžioje

Baskų krašte, Lojolos pilyje, Marinos Sáenz de Licona ir Beltráno de Loyola šeimoje 1491 m. gimė tryliktas vaikas, pavadintas Īnigo Lópezu. Šeima kilminga, nors nepriklausė pačių turtingiausių Ispanijos didikų grupei. Toli gražu nebuvo ir plikbajoriai. Tėvas vos paaugusį jaunėlį atiduoda mokytis rašto, pradinių žinių. Berniukas anksti netenka gimdytojų, tačiau tėvas spėja jį išsiųsti į Arevalo dvarą, kad 16-metis sūnus gautų deramą savo kilmei išsilavinimą ir auklėjimą. Arevale jaunuolis praleidžia dešimt metų. Čia jis lavinamas ne tik intelektualiai, bet ir fiziškai, mokomas kovos meno, supažindinamas su dvaro etiketu. Īnigo Lópezas daug skaito, ypač mėgsta riterių romanus ir pats svajoja apie karinę karjerą. Jis dailiai nuaugęs, puikiai sudėtas ir patrauklus, todėl tarp damų turi didelį pasisekimą. Ak, jaunystė! Īnigo – peštukas, lošėjas ir didelis moterų mylėtojas. Į Dievą jis tiki, bet ypatingu religiniu uolumu nepasižymi.

26-erių riteris pradeda tarnybą Navaros vicekaraliaus žinioje. Jo gyvensena nesikeičia: jaunas, gražus, karštakošis plevėsa toliau žavi damas, vos tik kas – griebiasi ginklo. 1521 m. pavasarį prancūzai puola Pamplonos pilį-tvirtovę, ir čia Īnigo Lópezas pasirodo esąs ne tik labai drąsus, bet ir taurus bei principingas. Deja, sviedinys sužeidžia abi kojas, o pats riteris patenka į prancūzų nelaisvę. Sužavėti jo didvyriškumo, šie elgiasi labai pagarbiai ir pargabena Īnigo Lópezą į gimtąją Lojolos pilį. Bet koks gali būti riteris sužalotomis kojomis? Suoliuoti ant žirgo, kautis kalaviju – visa tai tampa neįmanoma. O riterio karjera taip vilioja... Ir kaip pasielgia šis jaunas vyras? Ryžtasi dviem sunkioms kojų operacijoms. Be narkozės, nes tada vienintelė nuskausminimo priemonė buvo alkoholis. Lojola tokios „anestezijos“ atsisako ir didvyriškai, be riksmų ir dejonių, iškenčia pragariškas kančias. Vis dėlto dešinė koja – trumpesnė ir iki gyve-

Šv. Ignacas Lojola. *Jacopino del Conte, XVII a.*

nimo pabaigos jis lieka raišas. Būdamas ilgai prikaustytas prie ligos patalo, I. Lojola perskaito visus pilyje esančius riterių romanus. Kai jų nebelieka, imasi keturių „Kristaus gyvenimo“ tomų ir „Knygos apie šventųjų gyvenimus“. Šias knygas perskaito po kelis kartus, daug mąsto apie tai, kas jose rašoma. Jo mintys nuo pasaulietinių dalykų šokinėja prie religinių. Vyras pastebi, kad, baigus pastarųjų apmąstymus, sieloje pasidaro skaidru ir gera. Jis panori sekti šventaisiais, be to, aplankyti Jeruzalę. Kažkur nutolsta ir galiausiai visai išsi-sklaido karinės šlovės vaizdai, lieka vien tikėjimo pagava. Jis nuoširdžiai atgailauja dėl praeities nuodėmių ir daug meldžiasi.

Atsivertimas

1522 m. pavasarį I. Lojola atkeliauja į garsią Švč. Mergelės Marijos šventovę Montserate. Čia atlieka tris dienas trukusią viso gyvenimo išpažintį, padeda ant altoriaus savo brangų kardą ir durklą su sidabrinėmis, brangakmeniais inkrustuotomis rankenomis. Tai auka Dievo Motinai. Išėjęs iš bažnyčios savo prašmatnius drabužius atiduoda elgetoms, o kadaise gražių damų dovanotus žiedus – vargšams. Pats apsivelka ašutinę ir tvirtai apsi-sprendžia keliauti į Šventąją Žemę.

Išėjo į Barseloną, bet sustojo Manresoje, kur oloje kasdien po septynias valandas meldavosi, o kitu laiku slaugydavo sunkius ligonius. Pramisdavo elgetaudamas, miegodavo kur papuola. Skaitydavo religines knygas. Tai, kas jose pasirodydavo jam itin reikšminga bei pačiam kilusias mintis užsirašydavo. Šie užrašai vėliau pasitarnauja rengiant garsiąsias *Dvasines pratybas*.

Taip gyvenantį jį daug kartų gundė demonai: tai su-keldavo norą nusižudyti, tai siųsdavo pasaulio vilionių vaizdų, tai stumdavo į abejones. Manresoje Lojola išbuvo metus, paskui per Barseloną patraukė į Romą gauti Šventojo Tėvo leidimo plaukti į Jeruzalę. Dabar Lojola jau visai kitas žmogus. Tai dvasios ir tikėjimo vyras, pasiryžęs dideliems darbams, žygiams, gyvenimui Dieve ir dėl Dievo.

Į Jeruzalę jis atvyksta 1523 m. rudenį. Čia daug mel-džiasi ir nori pasilikti visam laikui, bet to daryti neleidžia už piligrimus atsakingi pranciškonai, nes vyksta nuola-tiniai konfliktai su musulmonais. Vargais negalais grįžta

nimo pabaigos jis lieka raišas.

Būdamas ilgai prikaustytas prie ligos patalo, I. Lojola perskaito visus pilyje esančius riterių romanus. Kai jų nebelieka, imasi keturių „Kristaus gyvenimo“ tomų ir „Knygos apie šventųjų gyvenimus“. Šias knygas perskaito po kelis kartus, daug mąsto apie tai, kas jose rašoma. Jo

atgal. Gyvena iš gaunamos išmaldos, dažnai vaikšto basas, vilki palaikes drapanas.

Žinių geismas

Īnigo Lópezas supranta, kad jam reikia daugiau žinių, ir trokšta mokytis. Būdamas 33-erį sėda į mokyklos suolą su vaikais mokytis lotynų kalbos. 35-erių įstoja į Alkalos universitetą studijuoti filosofijos. Tuo pat metu katechizuoja suaugusius ir vaikus, už tai patenka inkvizicijos nemalonėn ir 42 dienoms pasodinamas į kalėjimą, nes darė tai nebaigęs atitinkamo mokslo. Toledo vyskupo patartas išvyksta studijuoti į Salamanką. Čia pasikartoja ta pati istorija, ir po 22 dienų, praleistų belangėje, jis nusprendžia tęsti mokslus Paryžiuje. Praleidžia ten septynerius metus, studijuodamas teologiją, filosofiją ir lotynų kalbą. Jį šelpia Flandrijos pirkliai, pasiturintys londoniečiai.

Studijuodamas Lojola, jau pasivadinęs Ignacu, daro didelę įtaką bendramoksliams. Susikuria bendraminčių grupelė. Ir vėl Lojola apkaltinamas! Šį kartą tuo, kad užuot mokėsis... per daug meldžiasi! Nuosprendis – viešai nuplakti. Kolegijos vyresnysis prieš egzekuciją atsi-stojęs pasako: „Štai šventasis, kurio vienintelis tikslas yra išgelbėti sielas, ir vien dėl to jis leido su savimi gėdingai pasielgti – sutiko būti nuplakamas.“ Šis atsiprašymas atnešė dar daugiau šlovės ir taip jau garsėjančiam Ignacui.

Kambarys Lojolos pilyje, kuriame gydėsi sužeistas Ignacas

1534 m. rugpjūčio 15-ąją septyni bičiuliai Monmar-tro Šv. Dioniso koplyčioje davė skaistybės ir neturto įžadus, taip pat nusprendė keliauti į Jeruzalę. Tik vienas iš šio septyneto – Petras Faberis (1872 m. paskelbtas palaimintuoju) – buvo kunigas.

Ignaco sveikata visai sumenko, todėl, gavęs magistro laipsnį, 1535 m. jis išvyksta gydytis į Ispaniją. Tačiau – ne į gimtąją Lojolos pilį, o į skurdžią Magdalenos ligoninę. Beje, jos apylinkėse elgetauja. Per tą laiką P. Faberis priima į grupelę dar tris bendraminčius iš Paryžiaus universiteto. 1537 m. visi susirenka Venecijoje, kur vyskupas Arba juos įšventina į kunigus.

Politinė padėtis susiklosto taip, kad kelionė į Jeru-zalę pasidaro neįmanoma. Bažnyčioje taip pat dedasi

negeri dalykai. Vis aukščiau kelia galvą Liuteris, plinta protestantizmas. Plečiasi ir papročių laisvėjimas, neaplenkdamas nė dvasininkijos. Todėl popiežius Paulius III su džiaugsmu priima Ignacą ir jo grupę. Jiems leidžiama Romoje pamokslauti, apaštalauti. Tačiau paaiškėja, kad dalis romiečių tuo nepatenkinti.

1539-aisiais I. Lojola pasiūlo savo draugams kurti ordiną.

Ola Manresoje. Vytauto Sadausko SJ nuotraukos

Bažnyčios ir popiežiaus tarnystė

Svarstymai truko tris savaites. Popiežius palankiai priėmė mintį kurti naują ordiną, bet tam atkakliai priešinosi kardinolas Bartolomeo Guidiccioni. Galiausiai 1540 m. rugsėjo 27 d. Paulius III bule *Regimini militantis Ecclesiae* („Kovojančios Bažnyčios valdymas“) patvirtino Jėzaus Draugijos (lot. *Societas Jesu*) įsteigimą. Bulėje įrašomos ir taisyklės, kuriomis turės vadovautis Ignaco Lojolos sukurti jėzuitai. Trumpai jos tokios. Tas, kuris panorės po kryžiaus ženklą tarnauti Kristui ir jo vietininkui žemėje – popiežiui, – turi duoti skaistybės įžadus ir darbuotis dėl žmonių tobulėjimo gyvenime bei krikščioniškajame moksle, skleisti tikėjimą iš sakyklų, klausydamas išpažinčių, per dvasines pratybas ir artimo meilės darbus, katechizuoti vaikus ir Kristaus nepažįstančius suaugusius. Kad nenukryptų nuo savo pašaukimo kelio, kiekvienas narys turi besąlygiškai paklusti ordino generolui, kurį išsirenka pati vienuolija. Šis valdo padedamas asistentų tarybos, išrinktos balsų dauguma. Vykdomoji valdžia priklauso tik generolui.

Taip gimė Kristaus ir Bažnyčios kariuomenė – Jėzuitų ordinas. Jį subūrė žmogus, pašauktas Dievo ir apdovanojtas dangaus malonėmis, tarp jų – ir ne vienu regėjimu. Karininkas, iš plevėsos tapęs asketu, dideliu eruditu, panaudojęs Visagalio jam dovanotą aštrų protą ir neeilinius gabumus bei išskirtinį charakterį.

Paulius III leido jėzuitams gyventi nebūtinai vienuolynuose, nevilkėti abitų, uždraudė saviplaką ir žiaurius apsimarinimus.

Didesnei Dievo garbei

I. Lojola jėzuitams vadovavo 15 metų, parašė ordino Konstituciją, parengė savo garsiąsias *Dvasinės pratybas*. Jėzaus Draugija sparčiai plito Europoje, už jos ribų lėčiau, bet net Kinijoje ir Indijoje įkūrė savo misijų. Tačiau įstoti į ją buvo labai sunku dėl itin aukštų reikalavimų. Reikėjo įveikti šešias stojimo pakopas. Veiklos sritys buvo aiškos: ginti katalikybę nuo reformacijos, ypač rūpintis švietimu (!), tuo pat metu nenuilstamai skelbti Dievo žodį. I. Lojola apmąstė ordino struktūrą ir veiklą taip, kad visa tarsi rėmėsi diktatūra. Jei būdavo veikama gerai, tai viskas tvarkoje, bet tuoj pat atsirasdavo kontrolė, jei imdavo dėtis kas nors blogo. Jėzuitų įtaka augo taip sparčiai, jog vos šešiais metais nuo ordino įkūrimo jie jau turėjo svarų balsą Tridento susirinkime.

O Ignacas Lojola? Jis taip ir gyveno neturte, nepaprastai daug dirbo ir labai daug sirgo. Ypač jo sveikata pablogėjo 1550 m. Jis vis dažniau atguldamas. 1556-ųjų liepos 30 dieną Ignacas pasišaukė savo sekretorių Juaną Alfonso de Polanco, kad šis kreiptųsi į Šventąjį Tėvą palaiminti paskutinei kelionei. Tačiau niekas nemanė, kad Lojola iškeliaus pas Viešpatį, visiems jis atrodė sveikstąs. Po vidurnakčio Ignacas išėjo į Tėvo Namus.

1587 m. jo palaikai perlaidoti naujai pastatytoje Švč. Jėzaus Vardo bažnyčioje Romoje.

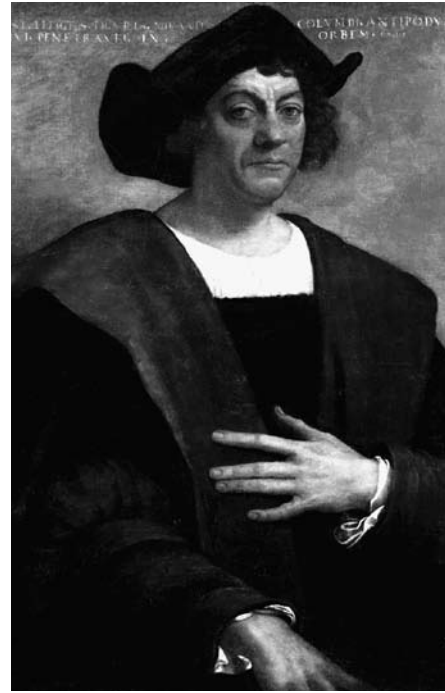
1609-aisiais Ignacas paskelbtas palaimintuoju, 1622 m. kartu su artimu bendražygiu Pranciškumi Ksaveru kanonizuotas šventuoju.

Mūsų laikais Jėzaus Draugijai priklauso apie 20 tūkst. narių. Ji kuruoja dešimtis universitetų, šimtus gimnazijų, 49 kalbomis leidžia periodinius leidinius, daugybę knygų.

Lietuvoje jėzuitai, atvykę iš Lenkijos, įsikūrė 1569 m. Būtent jie įsteigė Vilniaus universitetą (pradžioje – 1579 m. – buvo akademija) ir apie dešimt kolegijų. Garsiausi Lietuvoje dirbę jėzuitai buvo A. Vijūkas-Kojelavičius, K. Sirvydas, P. Skarga, M. K. Sarbievijus, A. Rudamina, M. Počobutas. Šie tikėjimo vyrai dalyvavo visoje mokslo ir Dievo žodžio skleidimo srityse. Jų įnašas į Lietuvos kultūrą yra milžiniškas.

Taigi, kadaise pašaukto į Dievo tarnystę ir įsteigusio Jėzaus Draugiją ispanų aristokrato, tapusio šventuoju, veikla savitu būdu tęsiasi ir mūsų dienomis (apie šią vienuoliją išsamiai rašyta „Artumos“ 2008 m. 10-ajame numeryje). Jis pats liko pavyzdys, kaip pažinus Jėzų atsisakoma šio pasaulio tuštybių ir gyvenama *AD MAIOREM DEI GLORIAM* („Didesnei Dievo garbei“).

Vanda IBLANSKA

Kristupas Kolumbas.
Dailininkas Sebastiano del Piombo, 1519 m.

Gyvenimo startas

1451 metais, rudenio, Genujos mieste Domenico Colombo ir jo žmonos Susannos Fontanarossos šeimoje gimė pirmagimis, pavadintas Cristoforo Colombo. Tėvas buvo vilnos audėjas, kuriam visai neblogai sekėsi. Jam pavyko praturtėti, tapti vidurinėsios klasės atstovu ir mieste gerbiama žmogumi. Deja, likimas (tiksliau – politinės permainos) nusiųdė jį žemyn ir penkis vaikus auginanti šeima atsidūrė skolose bei skurde. Po daugelio metų, tapęs admiralu (o ir iki to), Kolumbas gėdijosi savo žemos kilmės, ją nutylėdavo, neaiškiai kalbėjo apie vaikystę. Težinoma, kad išmoko rašto, gerokai prakuto ir paauglys pradėjo plaukioti jūromis, greičiausiai kaip junga. Yra rimtų priežasčių manyti, kad vienu metu plaukiojo ir piratų laivu. Gana anksti išmoko kartografijos, tad žemėlapių braižymas tapo ne tik papildomu pajamų šaltiniu, bet ir erdve, kurioje galėjo siausti nepažabojama Kristupo vaizduotė. Jauno Kolumbo profesijos buvo susijusios su prekyba, todėl savaime – ir su pavojingomis kelionėmis. Per vieną iš jų laivas sudužo netoli Portugalijos, tuo metu labai turtingos šalies, krantų, ir Kolumbas, tik per stebuklą likęs gyvas, atsidūrė Lisabonoje. Jaunuolio būta neeilinio, nors angelu jo ir nebūtum pavadinęs. Iškalbus, energingas, kupinas idėjų, drąsus ir net įžūlus, kai reikia, mo-

KAS ATRADO AMERIKĄ?

Sakysite: „Visi žino, kad Kolumbas“, ir būsite neteisūs, nes ne visi taip galvoja. Vargu ar yra pasaulio istorijoje asmenybė, apgaubta tiek mįslių, pramanų, fantazijų, kaip šis didis jūrininkas. Dėl jo gimimo vietos ginčijasi 14 vietovių, yra du jo kapai, miglose skendi tam tikri gyvenimo etapai, niekas tvirtai negali teigti, kokios jis buvo tautybės, kokia tikroji pavardė, pagaliau, – ar Kolumbas pirmasis atrado Naująjį pasaulį. Istorikai, biografiniai, tyrinėtojai remiasi dokumentiniais duomenimis, o ne vien spėlioja. Prie to pridurkite fantazijas, paties Kolumbo pūstą miglą, netikslią jo sūnaus parašytą tėvo biografiją, prabėgusių šimtmečių dulkes ir gausite tokį jovalą, kuriame ir nelabasis kanopą išsinarintų.

Rengiant šį straipsnelį naudotasi 7 knygomis ir 4 straipsniais. Tik tai, kas panašiausia į tiesą ir sutampa bent trijuose šaltiniuose, paimta kaip pagrindas. Bet ar ir tai yra tiesa? Ir apskritai – kas yra tiesa? Jeigu faktai, tai jie prieštaringi, tad kyla klausimas, ar autentiški. Štai kokia painiava su tuo Amerikos atradėju.

Yra duomenų, leidžiančių manyti, kad Ameriką dar XI amžiuje atrado vikingai.

Atrado ir... tuo viskas baigėsi. Po to neva dar kažkas perplaukė vandenyną, o gal tai tik paistalai? Kalbama, kad iki Kolumbo Amerikoje pabuvojo net kinai.

Pats Kolumbas ir mirdamas nežinojo atradęs Ameriką, nes ieškojo... Indijos. Štai tokios tokelės su tuo Amerikos atradimu.

kantis būti itin žavus, aštraus proto, nors dideliu išsimokslinimu ir nespindintis, gerokai suktas, kartais melagis ir... labai pamaldus. Nieko keisto, tais laikais visų būta daugiau ar mažiau pamaldžių, bet Kristupas toks buvo nuoširdžiai ir ypač daug meldėsi Dievo Motinai.

Portugalijoje jis sugeba patekti pas karalių Joną II ir pradeda įrodinėti galįs surasti tiesų kelią į Indiją, plaukiant vakarų kryptimi. Karalius sudaro komisiją šiam klausimui išnagrinėti ir Kolumbas patiria pralaimėjimą. Juo niekas nepatiki. Taigi, jokių galimybių gauti laivą, jūreivių ir pinigų tai, amžininkų įsitikinimu, beprotiškai kelionei. Tuo laikotarpiu nutinka dar vienas įdomus dalykas: Kristupas Kolumbas veda. Sakysite, anoks čia stebuklas! Gal būtų ir įprastas įvykis, jei ne tai, kad plikas kaip tilvikas, palaikius drabužius dėvintis niekam nežinomas ir neaiškus jūrininkėlis susituokia su mergina iš aukščiausių aristokratijos sluoksnių. Tiesa, nuskurdusia, bet turinčia tokių ryšių! Uošvė ir pats atėjimas į šią šeimą atveria daug kelių. Žmona vadinosi Filipa

Moniz Perestrelo. Su ja Kolumbas susilaukė sūnaus Diego. Deja, mirė jauna ir vos 30 metų perkopęs Kristupas liko našlys su vaiku ant rankų, su menkom pajamom iš žemėlapių braižymo ir be jokių perspektyvų. Karaliaus kelias į turtingą Indiją nedomino, bet Kolumbo širdyje ši ugnis degė agnia liepsna.

Ispanija

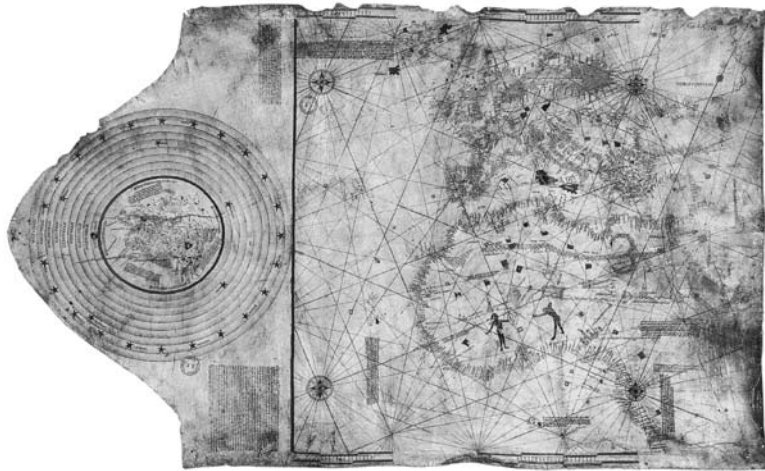
Neturintis pinigų, bet sugebantis užburti žmones iškalbingumu, oria laikysena, asmeniniu žavesiu ir dideliu pasitikėjimu savo idėjomis, Kristupas Kolumbas atsiduria Ispanijoje. Katalikų karalių pora Izabelė Kastilietė ir jos vyras Ferdinandas Aragonietis stengiasi sutriuškinti paskutines maurų tvirtoves, o karui reikia daug lėšų. Jas sunkia iš labai didelės žydų, kurie ir persikrikštiję vis vien yra persekiojami, bendruomenės. Esant tokiai situacijai, nepalankus metas rizikingoms kelionėms. Tačiau Kolumbas savo pasiūlymu įstengia sudominti Izabelę Kastilietę. Jos vyras į šią avantiūrą žiūri priešiška.

Kolumbas užmezga ryšius su įtakingais dvasininkais, aukštais valstybės dignitoriais ir mokslo vyrais; iš jų pasisemia ir daug žinių, smarkiai prakunta. Jo sūnelis auga La Rabido pranciškonų vienuolyne, o Kristupas, sunkiai versdamasis materialiais, bando įtikinti savo planų realumu Izabelę Kastilietę. Taip prabėga šešeri metai ir, netekęs vilties gauti finansavimą, Kolumbas pradeda ruoštis į Prancūziją. Gal pavyks įtikinti tenykštį dvarą? Jo brolis Bartolomeo jau blaškosi su šiais pasiūlymais po Europą, bet visur patiria fiasko.

Paskutinis bandymas įkalbėti karalienę pasitelkiant jos nuodėmklausį pavyksta. Izabelė Kastilietė sutinka finansuoti ekspediciją, bet ne taip dosniai, kaip norisi Kolumbui. Ak, kuklumas

lės: „Santa Maria“, „Pinta“ ir „Niña“ su 120 žmonių igula. Dalis vyrų – o siaube! – buvo kriminaliniai nusikaltėliai, mat nedaug profesionalių jūreivių sutiko leistis į tokią rizikingą kelionę. Taip Kristupas Kolumbas patraukė ieškoti Indijos, o atrado Ameriką...

Spalio 12 d. jūrininkas Rodrigo de Triana sušuko: „Žemė!“ Tai buvo viena iš Bahamų salų. Amerika atrasta!!! Tik Kolumbas to nežinojo, įsivaizdavo matąs Indiją. Viena po kitos atrandamos salos (įskaitant Kubą) tiesiog pakerėjo admirolą ir jūreivius savo dangišku grožiu. Plaukiant nuo vienos iki kitos salos sudužo „Santa Maria“, per audrą dingo „Pinta“. Gražiausioje iš salų – Haityje, pavadinęs ją Espanjola, Kolumbas įrengė fortą ir paliko dalį igulos iš savanorių. Pats laivu „Niña“ sugrįžo į Ispaniją, Paloso uostą. Tai buvo 1493 m. kovo 15 d. Ispanija iškilmingai sutiko savo didvyrį.

K. Kolumbo pieštas žemėlapis, grįžus iš pirmosios kelionės

nėra jo stiprioji pusė. Jis jau gavo bajo-rystę, bet nori admirolo laipsnio, naujai atrastų žemių vicekaraliaus pareigų ir didelių, labai didelių pinigų.

Ispanijoje Kolumbas užmezga romaną su nekilminga gražuole Beatriz Enríquez de Arana ir sugyvena su ja nesantuokinį sūnų Fernando. Jis myli Beatriz, bet vesti nekilmingą ir neturtingą moterį?! Tačiau palikime ramybėje moteris ir vaikus.

Išsekintai karų Ispanijai reikia aukso, naujų žemių. Karalienė Kolumbui palanki, karalius – ne, bet karališkoji pora duoda sutikimą. Kristupas ima organizuoti ekspediciją.

Pirmoji ir antroji kelionės

1492 m. rugpjūčio 3 d. ankstų rytą iš Paloso uosto išplaukė trys karave-

jant. Tai nulėmė tolesnių jo kelionių finansavimą.

Antroji kelionė prasidėjo 1493 m. rugsėjo 25 d. Apie laivus ir žmones tikslų duomenų nėra. Pirmųjų buvo 15 ar 17, antrųjų nuo 1500 iki 2500. Publika plaukė marga: misionieriai, lengvo turto ieškotojai, nuotykių mėgėjai, nusikaltėliai, idealistai, mokslo vyrai. Kolumbas šį kartą atrado Dominiką, Gvadelupę, Puerto Riką, Antigvą, Mariją Galantę, Montseratą, Redondą. Kai lapkričio pabaigoje jis parplaukė į Haitį, iš forto buvo likusi tik nuodėgulių krūva ir žmonių kaulai. Indėnai ateivių nepageidavo... Kolumbas nuplaukė tolyn ir atrado Jamaiką.

Šios kelionės metu autokratiškas ir žiaurus admirolo elgesys sukėlė maištą. Dalis ekspedicijos atsiskyrė. 1493 m.

birželio 11 d. Kolumbas grįžo į Ispaniją ir sugebėjo apsiginti nuo skundų, taip pat ir pagrįstų kaltinimų. Deja, nebuvo šventasis. Jo igulos su indėnais irgi elgėsi pasibaisėtina – žudė, plėšė, prievartavo, degino, bet admirolas tam neįteikė reikšmės.

Trečioji ir ketvirtoji kelionės

Po antrosios kelionės Kristupo širdyje įvyko lūžis. Jis daug ką apmąstė, matyt, pripažino savo savivalę, garbės troškimą, puikybės nuodėmę. Kaip kitaip paaiškinti puošnių drabužių atsisakymą, apsilvilkimą abitu, kasdieninį Šventojo Rašto skaitymą, dar ilgesnį meldimosi laiką ir t. t.? Prisidėjo ir tai, kad jo reputacija buvo jau gerojai aptepliota. Ką gi, nenuostabu, kad trečiosios kelionės teko laukti net 5 metus. Bet išplaukė, nors šį sykį tik 1498 m. gegužės 30 d. Dabar jau atrado nebe salas, o Pietų Amerikos žemyną ir įplaukė į Orinoko upės žiotis. Tiesa, neapsiėjo ir be salų. Galiausiai nuplaukė į Haitį. Ten rado liūdną vaizdą. Sūnus Diego, kuriam pavedė valdyti Santo Domingą, visus nuvylė. Itin žvėriškai buvo elgiama su indėnais, likimo valiai palikta ekonomika, ūkis. Baigėsi tuo, jog karalienė išsiuntė baudžiamąją ekspediciją, ir suimti, grandinėmis sukaustyti Kolumbas ir jo sūnus Diego parplukdyti į Ispaniją. Bet ir čia Kolumbas išsisuko! Jis sugebėjo pasiteisinti ir net atgauti malonę, o sykiu pradėti rengti ketvirtą kelionę. Mat Vasco da Gama surado kelią į Indiją apiplaukiant Afriką, tad admirolui žūtbutinai prireikė įrodyti esant trumpesnę trasą!

1502 m. gegužės 9 d. Kristupas Kolumbas keturiais laivais vėl išplaukė į Vakarus. Atrado Hondūrą, Nikaragvą, ieškojo majų gyvenviečių, jų aukso. Nerado. Du laivai nuskendo, kiti du prie Jamaikos užplaukė ant seklumos. Belaukdamas pagalbos, jau ir taip silpstančios sveikatos Kolumbas visai pasiligojo. 1504 m. jį leisgyvį pargabeno į Ispaniją. Kelionė buvo apgailėtina.

Saulėlydis

Mirė karalienė Izabelė Kastilietė, o Ferdinandas Aragonietis toliau globoti Kolumbą nesiruošė. Ispanija juo visai

nebesidomėjo. Karalius mokėjo tik dalį pažadėto atlygio už naujas kolonijas. Vis dėlto Kristupas Kolumbas yra turtingas žmogus, mat ir pats sau parsivežė ganėtinai aukso. Jis apsigyvena Sevilijoje ir tūno ten būdamas jau visai ligonis. Dabar rūpi tik sūnūs. Diego pagaliau pateisino tėvo lūkesčius: vedęs karaliaus pusseserę priklauso diduomenei, daro karjerą. Fernando tampa mokslo vyru ir tėvo biografu. Žinoma, turtai taip pat rūpi. Kolumbas ima bylinėtis dėl jam dar Izabelės Kastilietės pažadėtų procentų. Teismas vyksta Valjadolide, mieste, kurio admirolas ypač nekenė ir niekino. Kolumbas jau visai silpnas. Testamentu padalija palikimą, paveda pastatyti koplyčią, kur už jo vėlę prašo kasdien aukoti šv. Mišias.

1506 m. gegužės 20-oji. 55 metų Kristupo Kolumbo namuose nesibūriuoja vyskupai nei didžiūnai. Atvyko tik sūnūs, brolis, du artimi draugai. Jie ir pakviečia kunigą. „Į Tavo rankas, Viešpatie, atiduodu savo sielą“, – sušnabžda admirolas ir jo širdis sustoja.

Bet kelionės ir mirus nesibaigia. Palaikiai palaidojami Valjadolide. Po trejų metų jie pervežami į Sevilijos vienuolyną. Po 30 metų šeima admirolo ir jo sūnaus Diego karstus nuplukdo į Haitį ir palaidoja Santo Domingo katedroje. Praeina 250 metų, o ispanai palaikus (tik ar tikrai Kolumbo?) pergabena į Kubą. Po dar 200 metų kaulus vėl tempia per vandenyną atgal į Seviliją. Dabar ten katedroje yra didingas admirolo kapas. Ar tikrai su jo kaulais? 1877 m., restauruojant Santo Domingo katedrą, prie altoriaus rasta švininė dėžė su užrašu „Don Cristóbal Colón“. Dabar ji stovi Santo Domingo švyturyje, o prie jos budi kareivis. Yra dar vieneri palaikai... Trumpai sakant, niekas nežino, kur iš tikrųjų ilsisi Kristupas Kolumbas.

Šeima ir moterys

Diego Colónas tapo Haičio gubernatoriumi, ten ir mirė. Teisėtas jo sūnus Luisas (pavainikių paliko sočiai...), Veragvos hercogas ir Jamaikos markizas, buvo nuteistas už poligamiją, ištremtas, tad admirolo vaikaitis mirė Alžyre. Fernando, garsus mokslininkas, vaikų neturėjo.

Šiuo metu tiesioginių palikuonių yra du. Tai Veragvos hercogas Cristóbalis Colónas (jūrų karininkas) ir jo sesuo istorikė Anunciada Colón, buriuotoja mėgėja.

Apie Kristupo Kolumbo teisėtą žmoną težinoma tik jos vardas, pavardė, kilmė ir tai, kad ji mirė po 5 santuokos metų.

Kolumbas visą gyvenimą savaip mylėjo valstiečių kilmės gražuolę Beatriz, pagimdžiusią jam sūnų Fernando. Gyvenimą jai, kaip ir daugeliui kitų, sugriovė. Nevedė, paliko beveik be pragyvenimo šaltinio. Amžininkų teigimu, tai buvo ne tik ypatingo grožio, bet ir reto žavesio bei dorovės moteris, suvedžiota, o pasakui palikta rūpintis pati savimi. Tiesa, sūnų Kolumbas pripažino, davė jam savo pavardę, globojo.

Koks jis buvo?

O kas žino? Net vardas ir pavardė neaiškūs. Tai Cristóbalis, tai Cristoforas, tai Christopheris. Colónas? Kolumbas? Ispanai vadina Colón, kiti – Colombo, bet daugelyje šalių sako tiesiog Columbus.

Admirolo būta aukštaūgio, tvirto kūno sudėjimo, rausvaplaukio, bet anksti pražilusio išvaizdos vyro. Kaip minėta, elgėsi oriai. Tai buvo lyderio tipas su aiškia charizma. Tačiau ir melagis, fantazuotojas, dažnai nesąžiningas, žiaurus, egocentriškas. Nors tikėjo Dievą, uoliai meldėsi, tai nesukliudė jam gyventi visai neekriščioniškai. Skelbė, kad neša Kristaus mokslą ir tikėjimą indėnams, bet jo veiklos dominantės buvo garbė ir pinigai.

Neginčytinai Kolumbo būta talentingo jūrininko ir labai gabaus žmogaus. Negavęs išsimokslinimo, skaitė Platoną, Aristotelį, domėjosi ir išmanė keletą mokslo šakų. Kaip savamokslui tai nemažai. Gražiai ir taisyklingai kalbėjo, rašė tik ispaniškai. Itališkai mokėjo silpnai, šiek tiek suprato ir kalbėjo portugaliskai. Lotynų kalbos nemokėjo visiškai. Užsimindavo, kad mokėsi Padujos universitete, bet įrodyta, jog tai netiesa.

Jo tautybė taip pat nežinoma, nors sakėsi esąs ispanas. Nemažai autorių jį laiko Ispanijos persikrikštijusiu žydu. Dėl itališkos kilmės irgi abejojama. Ne-

abejotina tai, kad kito tokio garbėtroškos ir egocentriko tarp įžymybių nėra.

Na, vis dėlto turime Naująjį pasaulį, pomidorus, bulves. Tabaką ir sifilį taip pat.

Bet jis atrado Ameriką!

Pabaigoje

Pasaulyje stovi paminklai Kolumbui, jo vardu pavadinta valstybė (Kolumbija), kalnas (5775 m.), upė (JAV ir Kanadoje), miestas ir provincija Panamoje, aikštė Niujorke, du miestai JAV, Nacionalinis operos teatras Argentinoje, kino studija JAV, Kosta Rikos ir Salvadoro pinigai (kolonai), kosminis laivas „Kolumbija“ (JAV) ir daugybė kitų objektų. Sukurti 5 filmai apie Kristupą Kolumbą, jo garbei nuolat leidžiami pašto ženklai.

Laivo „Santa Maria“ kopija istorinių laivų parade Niujorke, 1896 m.

Tačiau...

Tačiau yra tokia šalis Venesuela ir toks Hugo Chávezas. 2004 m. jo šalininkai nugriovė pirmąjį paminklą Kolumbui, 2009 m. triukšmingai buvo nugriautas paminklas sostinėje Karakase. Šiuos griovimus lydėjo prezidento džiūgavimai, o pats Hugo Chávezas per TV paskelbė, kad Kristupas Kolumbas yra indėnų genocido pradininkas. Tai, deja, yra bemaž tiesa. Tik nemalonu, jog šitaip pasakė Hugo Chávezas, o ne koks garbingas ir išmintingas asmuo.

Vanda IBIANSKA

Gyvūnai ir mes

Manome, jog tik mes, žmonės, galime būti taikdariai, irzlūs neurotikai, aktyviai dalyvaujantys grupės gyvenime individai, kitaip tariant, asmenybės. Tačiau kuo toliau, tuo daugiau randama įrodymų, jog tokiomis pačiomis savybėmis pasižymi ir mūsų „jaunesnieji broliai“ – gyvūnai. Stebėdami juos, pradedant šimpanzėmis ir baigiant rykliais, mokslininkai nustatė, kad gyvūnai labai skiriasi, o ir tarp jų esama įvairių „asmenybių“. Labai įdomu stebėti hienas narvuose. Vienos rodys išradingumo stebuklus stengdamosi ištrūkti, o kitos bus pasyvios ir menkai nuovokios. Jau žinoma, jog kai kurie būdo bruožai yra bendri visai rūšiai. Štai vienam makakų porūšiui būdinga ne tik drąsa, bet ir tvarkingumas, kitam – agresyvumas.

Tyrinėtojai stengiasi moksliskai pagrįsti paukščių, graužikų, vandens gyvūnų charakterius, matuodami jų drąsą, bailumą, agresiją, smalsumą ir kt. Jau nustatyta tam tikrų dėsnų. Už kitus būryje agresyvesni gyvūnai drąsiai stebi aplinką, noriai ragauja naujo, jiems nepažįstamo ėdalo, greitai atsigauna po patirto sukrėtimo. Jie elgiasi panašiai kaip žmonės: energingesni iš jų būna kalbūs, o pasyvūs – tyleniai. Taip pat bendrauja ir gyvūnai: aktyvūs stengiasi užmegzti būryje kontaktus, bailesni laikosi nuošalėje.

Ekstravertiški žmonės yra draugiški, vadovaujasi teigiamomis emocijomis. Kai kurias mūsų savybes lemia genai, tačiau tokių bandymų, kurie tai patvirtintų, su žmonėmis daryti negalima. Sunku ištirti ir aplinkos poveikį. Tam reikėtų tų pačių tėvų vaikus atiduoti auklėti skirtingomis sąlygomis ir daryti kitus antihumaniškus ir nemoralius eksperimentus. O su gyvūnais kai ką galima atlikti.

Vienas iš ryškiausių bandymų tiriant genų ir aplinkos įtaką gyvūnams buvo atliktas Nyderlanduose. Dr. P. Drentas stebėjo zyles, jų tarpusavio santykius, tėvų ir vaikų ryšius bei analizavo šių paukštelių DNR. Dauguma zylių visą gyvenimą praleidžia toje pačioje vietoje. Tyrėjai daug metų stebėjo jų populiaciją, sveikatos būklę ir dauginimąsi. Kai kuriuos paukštelių perkeldavo į laboratoriją ir žiūrėdavo, kaip jie reaguos į nepažįstamus daiktus, atvirą narvelį. Drąsesnės zylės kuo puikiausiai prisitaikydavo prie naujų sąlygų, o bailesnės

prireikdavo daugiau laiko. Jų drąsa ir bailumas įsitvirtino per natūralią atranką gamtoje. Įdomu, kad blogais metais, kai stinga maisto, drąsios patelės turi daugiau tikimybės išgyventi, o patinėliai geriau prisitaiko ir lieka bailesni. Vidutinių savybių paukšteliai geriausiai pasirūpina palikuonimis, jie tai daro kur kas geriau negu drąsuoliai ir bailieji.

Kasmet zylės kovoja dėl teritorijos. Drąsios ir agresyvios nugali, tačiau jeigu tai nepavyksta, jos atsiduria pačioje hierarchijos apačioje. Tada stengiasi perkristi į kitą vietą ir vėl bando pirmauti. Jeigu populiacijoje daug bailesniųjų, kelios drąsuolės gali pirmauti, bet jei per daug drąsiųjų, prasideda tarpusavio kovos, susirėmimai ir galiausiai dalis paukštelių persikelia į kitą vietą. Tačiau nė vienas jų nepražūsta!

Harvardo universiteto ekologai tyrė, ar išskirtinės asmenybės gali būti naudingos visai rūšiai. Tam jie pasirinko strazdus. Šie paukščiai būna nevienodai agresyvūs. Tai aiškėja iš to, kaip dažnai strazdai puola į jų teritoriją atskridusius kitus plunksnuočius. Agresyvesni patinėliai labiau gina teritoriją, bet mažiau rūpinasi savo palikuonimis. Taip pralaimi, nes išaugina mažiau savo vaikelių. Tačiau kai reikia persikelti į naują vietą

vė, vėl daugiau „padaro“ agresyvieji. Tad gamtai paranku turėti abiejų tipų atstovų. Tas pat pastebėta tiriant beždžiones. Geriau funkcionuoja tos grupės, kuriose tik dalis gyvūnų turi išvystytą bendruomenės instinktą.

Teoriškai natūrali atranka turėtų palikti tik ekstravertus. Niukaslo (New Castle) universitete atliktų tyrimų duomenimis, aktyvus ekstravertiškas individas turi daugiau seksualinių partnerių. Taip yra ne tik gyvūnijos pasaulyje, bet ir tarp žmonių. Tokie asmenys dažniau suardo šeimas, jų fizinis aktyvumas ir ekstremalių aplinkybių siekimas kelia pavojingą riziką, tad jų daugiau nei intravertų patenka į ligonines, avarijas ir pan. Beje, kriminaliniais nusikaltėliais irgi tampa ekstravertai.

Kitame poliuje yra neurotiški asmenys. Jų išgyvenimai daugiausia neigiami. Neurozės, įtemptas gyvenimas sudaro sąlygas susirgti psichikos liga, ypač depresija.

Ar reikia ir šio tipo žmonių? Kuo jie „atsveria“ aktyvius ekstravertus? Gyvūnų tyrimai atsako ir į šį klausimą. Abejones, budrumas pailgina gyvenimo trukmę. Šio tipo žmonių nerimastingumas leidžia pastebėti menkiausią pavojų ir pagreitina reakciją. Be to, neurotikai dažnai esti labai inteligentiški, sąmoningi ir nuovokūs.

Jeigu jau asmenybės bruožai paveldimi, vadinasi, turi būti juos lemiančių genų. Olandų genetikai mano, kad šių genų yra mažiausiai dešimt. Jie atsakingi ir už 50 proc. paukščių elgesio. Neseniai atrastas genas DRD4, lemiantis atvirumą naujiems potyriams. Buvo

ištirtos šimpanzės, arkliai, zylės, šunys ir... žmonės. Būdinga, kad šį geną turi hiperaktyvūs ir tie, kurie sunkiai susikaučia. Panašiai ir šunys. Jų genus tiriantys Teksaso universiteto mokslininkai kuria specialius testus, pagal kuriuos būtų galima atrinkti mūsų keturkojus draugus tam tikriems darbams: tarnauti pasienyje, muitinėje, ligoninėse, gelbėjimo operacijose, taip pat tinkamus gyventi konkrečioje šeimoje.

Asmenybių skirtingumai egzistuoja visame gyvame pasaulyje. Jie būtini, kad vyktų natūrali atranka. Tyrimais įrodyta, jog vienos žmogaus ir gyvūnų savybės yra universalios, kitos būdingos tik žmonėms. Gyvūnų būdą galima apibrėžti matuojant agresyvumą, baimę, smalsumą. Bet tik žmonės turi tikslus, vertybes ir savo tapatybę. Kai kurie mokslininkai abejoja, ar vertinant gyvūnus pavyks išvengti to, kad jiems būtų priskiriamos žmogaus savybės ir jausmai. Kol kas tai niekam nepavyko. Gyvūnai panašūs į mus, bet...

V. I.

Tunkam – bėda!!!

Gydytojo Petro patarimai

Nekyla abejonių, ar vieta kūno sveikatos reikalams katalikiškame žurnale. Netgi klausimas nelogiškas. Bažnyčia juk moko: kūnas vienodai svarbus mūsų gyvenime, kaip ir siela. Tik dėl kūno, jo savybių galime priimti, pažinti tikėjimą, dalytis juo. Tad šiais pašnekesiais apie Jums, mieli skaitytojai, rūpimus sveikatos ir nesveikatos klausimus tikimės atsiliepti į ganytojų raginimus ir rūpinimąsi tuo, kaip tikintieji saugo bei naudoja jiems Dievo dovanotą Šventosios Dvasios buveinę. Juk Viešpats trokšta mums visapusės gerovės, tad prisidėkime prie to ir patys.

Šįkart pasirinkau tokią temą todėl, kad skaudu. Daugybė mus kamuojančių negalių prasideda vaikystėje. Jau tėvų suformuoti kūdikių mitybos įpročiai gali lemti suaugusio žmogaus išvaizdą, sveikatos būklę, pasitenkinimą gyvenimu. Jeigu skaitytojams bus įdomu, galėsime vėliau aptarti kad ir visas su mityba susijusias sritis (virškinimo sistemą, imunitetą, dantų ligas, anoreksiją ir bulimiją...), bet šį kartą sustokime prie įpročių ir kiekių.

Ar žinote, ką patiria „storu“ pravardžiuojamas pradinukas ar dėl atsvario su draugėmis nespėjanti per kūno kultūrą paauglė? Ar įsivaizduojate, kiek prisikankina ligoninėje seserys, tėvai ir pats nutukintas dvimetis, kol jam, sunkiai sergančiam, pavyksta įdurti į veną? Ar matėte kada, kaip greitoji pagalba kviečia priešgaisrinę tarnybą, kad padėtų susirgusį nutukėlį įkelti į mašiną? O paskui aštuonios smulkios moteriškos reanimacijoje bando tą patį ligonį slaugyti: kilnoti iš vežimėlio į lovą, vartyti, praušti, kelti ant basono? Nes nei trise, nei šešiese fiziškai nepajėgia. Ir ar lengva galiausiai tuos pusantrą ar du šimtus kilogramų į karstą sudėti, į kapus nugabenti ir į duobę nuleisti... Parašiau ir išsigandau – ar etiška, ar nepapiktinsiu ko? Tikrai, yra ligų, sukeliančių nutukimą, ir žmogus dėl to nekaltas. Bet dažniausiai sau ir kitiems gyvenimą apsunkinam, kančias sukeliam prisiaugindami papildomas dešimtis kilogramų patys dėl apsilėidimo, silpnos valios, tinginystės, nusikalstamo nežinojimo. Per pasaulį jau kelis dešimtmečius ritasi vaikų nutukimo epidemija. Ir ne patys vaikai dėl to kalti. Užaugę nutukėliai apkrauna valstybinę sveikatos apsaugą nepakeliam

mom išlaidom: infarktų, insultų, aukšto kraujospūdžio, sudilusių sąnarių gydymas, skrandžių „perrišimai“, cukraligė, invalidumai – viskas kainuoja milijardus. Bet lieka neįkainoti skausmas, kančia, netektis, kaltės jausmas. Jeigu jau atsitiko vaikui nelaimė turėti atsvarį, stenkimės apsaugoti jį nuo kaltinimų ar patyčių. Tegu jis žino, kad yra mylimas Dievo ir artimųjų. Pasitelkiant specialistus, meilę ir atkaklumą, problema išsprendžiama. Aišku, išvengti lengviau, nei gydyti.

Nesinori pasirodyti senu bambekliu-moralizuotoju, bet mokslo įrodymai vienareikšmiai: atsvaris paskatina aterosklerozės, cukraligės, stuburo ir sąnarių ligų, padidėjusio kraujospūdžio atsiradimą ir eigą. O mitybos įpročiai, savo ruožtu, lemia atsvario atsiradimą. Nuo pirmųjų vaiko gyvenimo metų tėvai įdiegia tinkamus ar žalingus valgymo įpročius. Atlikti tyrimai rodo, kad per anksti nuo krūties atjunkyti, per daug papildomai primaitinami kūdikiai vyresniame amžiuje dažniau turi atsvarį. Kai klausiu ligoniuko mamos, kiek laiko pati maitino, dažniausiai išgirstu: „Dvi savaites.“ Tai reiškia – nieko ji nemaitino. Apvogė (nuodėmė!) save ir kūdikį, atimdama iš abiejų emocinį ryšį. Kenkė savo vaikui (marino!), neduodama jam antikūnų – nuo ligų saugančių medžiagų. Netaupė šeimos pinigų, o leido juos pieno milteliams. Ir standartinis pasiteisinimas „baigėsi pienas“ dažniausiai būna savanaudiškas, kartais nesąmoningas, melas. Ne kartą mačiau, kaip pasiaukojančios daktarės yra privertusios jaunas mamas iš naujo, po pertraukos vėl maitinti krūtimi. Tai vadinama relaktacija.

Mielos mamos ir močiutės, seneliai ir tėčiai, jeigu gydytojas sako, tai žino. Jis niekada nebandys pakenkti. Ir jeigu pasakė, kad iki pusės metų kito maisto vaikui nereikia, tik mamos pieno, taip ir yra. Jeigu Jūsų daktaras atrodo nepatikimas, būtinai ieškokit kito. Tik tas kitas dažniausiai pasakys tą patį. Šiais laikais stengiamės pateikti tik įrodymais pagrįstas rekomendacijas. Ir *supermamų klube* ar kitur internete, protingai atsirenkant, galima rasti naudingų žinių.

Jauni tėčiai, nepalikit žmonių vienu rūpintis vaikais! Būkit atsakingi, paskaitykit knygėlę apie vaiko priežiūrą, aplankykit mokyklėlę besilaukiantiems, aptarkit su žmona vaiko auklėjimą ir maitinimą, susitarkit, geriausia iš anksto. Juk norite, kad jūsų sūnus atrodytų atletiška, o duktė nekompleksuotų dėl figūros.

Sykį išgirdau ir ilgam įsiminiau pasakymą, kad yra trys auklėjimo metodai: pirmas – pavyzdys, antras – pavyzdys ir trečias – pavyzdys. Tai iš tikrųjų galioja ir

valgyti reguliariai, tuo pačiu laiku. Ritu-
alas sėstis prie stalo įprastomis valando-
mis padeda lengviau ir geriau suvirškinti
bei įsisavinti maistą. Drauge vaikas taps
drausmingesnis, pareigingesnis. Džiaug-
sitės tokiu vaiku. Ar dar beprisimename,
kaip proseneliai neskubėdami sėsdavo
prie stalo, su visa šeima, žegnodavosi, lė-
tai ir gerai kramtydavo. O svarbiausia –
šnekučiuodavosi, aptardavo šeimos reika-
lus. Tokie valgymo įpročiai – ir sveikatos,
ir šeimos tvirtumo pagrindas.

Kitas dalykas – saikas. Kalbėti apie
tai labai sudėtinga, kartais net pavojinga
sveikatai, mat kiekvienas saiką suvokiame
skirtingai ir savo įsitikinimus aršiai gina-
me. Būna ir atvirkščiai, kai užuomina apie
nesaikingumą gali žmogų sužlugdyti,
prislėgti. Filosofai visais amžiais nagrinėjo
saiko problemą. Jeigu jau laikomės Mozei
Dievo perduotų taisyklių, tai laikymės
ir Bažnyčios mokymo, kad persivalgyti –
nuodėmė. Sveikos gyvensenos specialistai
rekomenduoja vienu metu suvalgyti tik
tiek, kiek telpa į dvi saujas, – toks
mūsų skrandžio dydis. Supran-
tama, kad rekomendacijos yra
bendros ir abstrakčios. Judrus
ir sunkiai dirbantis turi su-
valgyti daugiau už sėdin-
tį ar gulintį. Suaugusiesiems – trys didieji
valgymai per dieną,
o vaikams dar pri-
klauso priešpiečiai
ir pavakariai.

Riebalai, aliejai, cukrus, saldumynai

Pieno produktai, mėsa, paukštiena,
žuvis, kiaušiniai, ankštinės daržovės,
riešutai

Daržovės, vaisiai

Duona, grūdai, bulvės

diegiant vaikui valgymo įpročius. Vaikas
išmoksta mėgdžiodamas. Taigi, auklėda-
mi savo atžalas, turime progą ir prievolę
tobulėti patys. Pasikartosiu sakydamas,
kad gyvenimą ir kūną, sveikatą mums ir
mūsų vaikams dovanojo Dievas. Tikėki-
me, kad tai dovanota su meile. Ir elkimės
atitinkamai – nesugadinkime jų.

Dabar keletas gal ir žinomų, nuobo-
džių dalykų. Bet tai svarbu. Stenkimės

Ką duodame valgyti? Vaikams, kaip ir
suaugusiesiems, galioja sveiko maisto pira-
midė. Pagrindas, kurio suvartojama turėtų
būti daugiausia, – vanduo, skysčiai. Ir tegu
tai būna paprastas geriamasis vanduo. Vis-
kas, kas nudažyta ir pasaldinta, telieka re-
toms šventėms. Klausite, kiek to vandens?
Tiek, kad būtų ašarų, seilių ir šlapimo. Su-
mažėjęs šlapimo kiekis – rimtas skysčių
trūkumo požymis. Nemažai vaikų į ligo-

ninę patenka būtent dėl skysčių trūkumo,
jiems sutrinka daugelio organų veikla. Tik
daktarams tokie ligoniniai visai patinka, nes
gydymas paprastas, kaip kurorte – vande-
niu, ir dažniausiai sėkmingas.

Kita pakopa piramidėje – skaidulos ir
sunkiai pasisavinami angliavandeniai. Tai
duona (ne batonas), kruopos (košės!!!),
daržovės. Tikrai būtina bent kartą per
dieną valgyti košės. Atsikelkime penkio-
mis minutėmis anksčiau, kad pusryčiams
vaikas gautų košės, o ne sumuštinį. Tik
manų košė nepriskiriama prie sveikųjų.
Kopiant piramide aukštyn, jau mažesni
mėsos ir žuvies bei pieno produktų kie-
kiai. Tik atsiminkim, kad lašiniai – ne mė-
sa. O sveikiausia – balta jūrų žuvis ir kad
valgytume ją vietoj mėsos, o ne su mėsa.
Ilgai juokiausi iš anekdoto, kad labiausiai
paplitęs narkotikas – mėsa. Visi esame
nuo jos priklausomi, dieną be jos išbū-
ti – kančia. Jokių būdų nesiūlau vegeta-
rizmo. Įrodyta, kad vaikams tai kenksmin-
ga. Kaip ir mėsos, mums būtinai reikia ir
riebalų. Jie piramidėje aukščiau, jų mažai,
sveikiau augaliniai. O saldumynų – leng-
vai pasisavinamų angliavandenių – tik
trupinėlis pačioje viršūnėje. Tegu vaikas
išmoksta, kad skanumynai-saldumynai tik
per šventes. Saldainiai ir šokoladai, pyra-
gėliai ir sūreliai neturi tapti atlygiu už gerą
darbą arba meilės išraiška.

Labai nemėgstu, kai nuobodžiai
pamokslauja, primena, koks esu
negeras, apsileidęs, dėsto seniai žino-
mas tiesas. Nenoriu, kad šis straips-
nelis atrodytų kaip kaltinimas
ar įsakmus nurodinėjimas. Tiesiog
susiduriu su žmonėmis, kurie kenčia.
Labai skaudu dėl jų kančios
ir apmaudu, kad dažnai nutukimas
ir jį lydinčios ligos – pačių ligonių
nemokšiško, apsileidimo, silpna-
dvasiškumo rezultatas. Kai kasdieną
kreipiamės „teesie Tavo valia“, pagal-
vokime, kad turbūt Tėvo noras ir valia
yra laimingi, sveiki žmonės. Prašyda-
mi „kasdienės mūsų duonos“, prašo-
me ne pertekliaus, o būtinų poreikių
patenkinimo. Ir nuo pagundų apsau-
goti prašome. O nuo pikto nors kiek
saugokimės ir patys, nepalikime
to darbo vienam Dievui...

DARBAS

Vanda IBIANSKA

Vieni atkakliai tiki, kad Dievas sukūrė Adomą ir levą, o paskui, pravijęs juos
iš rojaus, liepė dirbti iki devinto prakaito. Kiti tvirtina, jog Dievo planas buvo kitoks.
Kažkur Afrikoje stumtelėjo primatą atsistoti ant dviejų kojų, paimti lazda, akmenį,
kad numuštų nepasiekiamą vaisių ar suskaldytų riešutą ir pamažėle pratintųsi
prie darbo. Štai ir išeina, kad darbas sukūrė žmogų, kaip tvirtino marksistai. Patys
jie beždžionės, nes planą sukūrė Dievas, o dangaus valdininkai stropiai prižiūrėjo
(ir prižiūri!), kad viskas vyktų teisingai, judėtų reikiama linkme. Taip dirbdami
primatai, kad išgyventų, pramoko mamutą nudobti, augalą užauginti, prisijaukino
šunį, katę ir net kupranugarį. Tol plūkėsi, kol išsivystė iki Leonardo da Vinci, paskui
iki Alberto Einsteino ir galiausiai iki Motinos Teresės. Va, kaip buvo. Sukūrė darbas
žmogų ar nesukūrė, bet be jo – nė krust.

Mūsų požiūris į darbą skirtingas ir labai jau įvairialypis.
Vieni yra tinginiai, naudojami artimo darbo vaisiais. Toks,
žiūrėk, spoksos visą dieną į televizorių, kaip koks girmų
apatinis akmuo gulės ant sofos ir keiks valdžią. Tinginystės
fenomenas yra gana įdomus reiškinys. Žmogus laisva valia
atsisako džiaugtis savo darbo rezultatais, renkasi neturtą
(tinginiai milijardieriais kažkaip tampa retai), visuomenės
neigiamą požiūrį į save ir daug kitų atgrasių dalykų. Nera-
do savęs?! Būna, net labai dažnai. Bet ar ieškojo, jau visai
kita kalba. Nėra pasaulyje žmogaus, kuris nebūtų kam nors
gabus. Aišku, daugiau ar mažiau, bet vis vien. Surasti savy-
je tą gyslelę ne visada paprasta. Žinoma, jei tai ne gyslelė,
o stora gysla, tu jau penkerių būsi Mozartas, Paganini ar
Newtonas. Tik kad Dievulis tų didelių kaip laistymo žar-
nos gyslų kiekvienam nedalija. Bet ir iš mažos gali išspausti
tiek, kad oho-ho! Juk dvejetukininkas buvo Gay-Lussacas,
už nepažangumą išmetė iš mokyklos Einsteina, Edisoną.
Tokių priskaičiuotume aibes. Išeina, kad svarbiausia – su-
rasti savyje tą gyslelę, o paskui lieka nuolatinis juodas dar-
bas. Gal tu, žmogau, Nobelio premijos neužsitarnausi, bet
kokį malonumą patirsi gėrėdamasis savo darbo vaisiais ir
kiek gražių žodžių, dėkingumo sulauksi iš kitų!

Čia prašyte prašosi kuklus pavyzdėlis. Daugumos
didžiųjų Europos katedrų, šimtmečius žmoniją džiui-
ginančių šedevrų autoriai – architektai – nežinomi. Tik
nedaugelio statytojų vardai išliko ainių atmintyje. Kažin
kodėl? Juk mūrininkai iškaldavo savo vardą ar bent inici-
alus akmenyje, tuo prisimdami asmeninę atsakomybę už
darbo kokybę. Architekto – menininko – inžinieriaus –
vadovo vardas nuskęsdavo užmarštyje. Bet ar dėl to su-
menko didingo statinio vertė? Gėrisi ne tik architektas,
iš dausų žvelgdamas į savo kūrinį, bet ir kažin kiek kartų
žmonių, atkeliaujančių pamatyti pastato grožio, didybės,
himno Dievo garbei. Štai ką sukuria darbas! Jei tai būtų
vien tik architektūra! Ji tėra mikroskopinė, nors ir ryški
dalelytė žmonijos darbų kekėje.

Taigi, grįžtame prie to, kad
tinginius suprasti sunku. Čia
jau reikia atskirų psichologi-
jos studijų.

O kaip dirbame mes, ne tin-
giniai? Šiuo metu, čia, Lietuvo-
je? Na, pirmiausia prisiminki-
me motyvus. Daugiau nei 80 proc.
dirba dėl pinigų, t. y. dėl savo ma-
terialinės gerovės. Kas jiems gali-
mai teikia malonumą? Aišku, to-
ji už pinigus įgyta didelė ar visai

mažutėlė gerovė, dažnai tik pamatinių poreikių tenkini-
mas. Gerai tai ar blogai? Turbūt gerai. Žmogui dažniausiai
moka pagal tai, kaip jis susidoroja su užduotimis (tiesa, ne
visada), o tai sukelia teigiamų emocijų. Net jei tas darbas
nekūrybiškas, koks nors „popierinis“, kitam atrodantis nuo-
bodybių nuobodybė. Kiti dirba iš pašaukimo. Jie dirbs ir už
minimalią algą, nes be šio darbo žūtų. Jei pirmieji mestų
savo darbą dėl dar didesnių uždarbių, tai antrieji – ne. Gal
ir emigruotų, bet net Londone, Dubline dirbtų mokyto-
jais, slaugytojomis, gaisrininkais ir t. t. Jiems darbas teikia
didelį vidinį malonumą. Tai laimingieji, suradę savo gyslelę
ir plaukiantys ten, kur neša ja tekančią kraują.

Daug kas sako, jog dirba dėl duonos kąsnio. Tai šven-
ta tiesa. Be mūsų duonos kasdienės tiesiog numirtume ir
tiek. Bet maldoje nesakoma: „Kasdieninės mūsų duonos
duok mums už dyką!“ Ją reikia uždirbti ir čia jau nieko
nepadarysi. Be maldos, dar yra Evangelijos tūkstantmečių
patirtis, o ten jau tiesiai pasakyta: „Žmogus gyvas ne viena
duona!“ (Lk 4, 4). Tai irgi gyna tiesa. Neteikiantis pasi-
tenkinimo darbas tegali duoti tik duonos, na, dar sviesto,
vytintos dešros, Parmos kumpio, ikrių, omarų, austrių ir... Ir
daugiau nieko! Kaip robotas po 18 val. per parą dirbantis
greit ims žiaukčioti žiūrėdamas į tuos ikrus, tegu ir juo-
dus *Astrachanskąją pajusnąją*. Nes mums reikia daugiau
nei ėdesio, vilų, automobilio *Bugatti* ar *Versace* kurtų dra-
bužių... Tai todėl, kad esame žmonės su nemirtinga siela,
kartais – *sielele* ar *sieliuke*. Pastarieji pasitenkina ikrais ir *Bu-
gatti*. Jie išsivystė vėliau ir gilioje pašamonėje miegodami
dar gali išgirsti mamuto baubimą. Bet juk jie irgi žmonės
ir nežinia, kaip ir kada praregės, o praregėti turėtų.

Sykiais tie pseudodarboholikai, kaldami pinigus, pasi-
meta laike ir erdvėje taip, kad nutinka itin kuriozinių da-
lykų. Štai susitinka du seniai nesimatę jaunystės draugai
(nėra laiko, nes darbas!), vienas iš jų prieš pusmetį tapo
našliu. Antrasis po kelių banalių frazių ir klausia:

– Kaip laikosi žmona?

– ???!

Klausėjas susizgrimba ir greitosiomis, nespėjęs geriau sugalvoti, vėl klausia:

– Ar vis dar tose pačiose kapinėse?

Še tau ir bičiulystė, sveikas protas, normali smegenų veikla...

Darbas yra didi Dievo dovana, ir kaip ja pasinaudosime, priklauso nuo mūsų. Man nepaprastai imponuoja vadinamieji asai, nesvarbu, kokia būtų jų veiklos sritis. Galiu išsižiojusi gėrėtis savo amato meistrų laikrodininku, suvirintoju, automechaniku, apie stalių nė nekalbu, nes tai – elitas (mano giliu įsitikinimu). Bet su pasidygėjimu žiūriu į prastą gydytoją (be to, dar ir kyšininką), šiurkščią slaugytoją, rėksnę mokytoją, nemokšą santechniką ar pasipūtusį kalakutą informatiką. Jie nemyli savo darbo, jaučia, kad ne kažin ką išmano, todėl pučiasi kaip burbulai. O eitų į vairuotojus, eigulius, buhalterius, pardavėjus, gal ten surastų save ir tapę laimingesni neštų gerį kitiems. Na, dėl informatikų gal ir perlenkiau. Iš pavydo, žinoma. Mat aš pati kompiuteriu tik rašau, laikraščius skaitau, naudojuosi elektroniniu paštu ir, kai reikia, *pasiguglinu*. Mažoka, už tai ir pavydžiu, kalakutais pravardžiuoju.

Po šitos nuokrypos grįžkime vėl prie darbo. Kiek reikia dirbti? Čia tuoj pasipila aibė atsakymų apie tai, kokie

dideli mokesčiai, benzino, maisto produktų kainos, kiek išsižiojusių burnyčių namie laukia ir t. t. Ir taip, ir ne. Kad ir kiek burnyčių ir basų kojųčių lauktų bei kokios sąskaitos už šildymą ateitų, Dievas liepia sekmadienį švęst. Mūsų pačių labui. Ne vien dėl pabuvimo su šeima, *kultūrinimosi*, atsimiegojimo ir pan., bet pirmiausia dėl smegenų higienos. Dantis, brolyčiai, tai valotės, o smegenys švarinimosi, sakote, nereikalauja? Jei taip ir toliau galvosite, nukvaksite. Visi apie tai žino, nuobodus trauzmas, bet kodėl viską žinodami elgiamės vis tiek, kaip mūsų pro-... pro-... pro-... tėviai Afrikoje? O juk tikrą sekmadienį taip smagu! Po šv. Mišių visa diena sielos atgaivai! Bet ką aš čia moralizuoju. Moralizuojantieji yra pažaliavę *nykūnai* ir juos maustyti gali net mažas vaikas. Antai troleibuse tėvas ūdija mažą sūnelį, kam šis su batukais užlipo ant sėdynės. Po kiek laiko vaikelis ir vėl klūpo ant sėdynės spoksodamas pro langą. Tėtis supyksta: „Kiek tau galima kartoti, kad su batais ant sėdynės lipti nevalia!“ Mažylis į tai, girdint pilnam keleivių troleibusui, atrėžia: „Mama tave irgi visą laiką bara, kad *siusioji* į kriauklę, o tu vis tiek, kai ji nemato, *siusioji*!“ Et, padirbėkite viršvalandžius ir įsirenkite pisuarą, kitaip taikos namie nebus, o ir gėdos nesulauksite. Ir čia gali išgelbėti tik darbas.

Geras darbas, sunkus darbas, lengvas darbas, atsakingas darbas ir taip iki begalybės. Kas tai? Nežinau. Kai buvau inžinierė, savo darbo nemėgau. Sėdėjau ne savo rogėse, todėl man buvo sunku. Nors mokėjo gerai! Kažin kodėl? Kai tapau žurnaliste, pajutau, kad savo darbą esu tiesiog įsimylėjusi. Bet jokių būdų nepasakysiu, kad jis lengvas. Ir vėl sunku, tik jau kitaip. Ir moka mažiau. Kažin kodėl?

Pabaigoje – pokalbis (jį kartoju, rašiau prieš daugelį metų).

– Ponia, jūs labai lengvai rašote.

– Lengvai.

– Ar jūs ir gyvenate taip lengvai?

Tyla.

Romualdo Rakausko nuotrauka

ŠYPSENOS BE RAUKŠLIŲ

Dailininkas skaito laikraštyje savo parodos kritiką. Draugas jam ir sako:

– Nesirūpink dėl to laikraštininko. Jis neturi savo nuomonės, tik pliauškia, ką visi šneka.

* * *

– Ar galima į blogį atsakyti prievarta?

– Galima, bet nepatartina. Tik pamąstykite, ką gali sugalvoti išprievartautas blogis.

* * *

Pasirodo, visi dinozaurai buvo vienodi, tik archeologai juos skirtingai surinkdavo.

* * *

Kad žodžiai nesiskirtų nuo darbų, reikia tylėti ir nieko nedaryti.

* * *

Laivas rengėsi plaukti į tolimą kelionę. Bailus naujokas jūreivis jaudindamasis klausinėjo savo draugų apie būsimoje kelionėje tykančius pavojus.

Kartą jis paklausė:

– Kas būtų, jei mūsų laivas susidurtų su povandenine nematoma ledkalnio dalimi?

Senas jūreivis paslaugiai paaiškino:

– Ledkalnis, bičiuli, ir toliau plauktų lyg niekur nieko.

Vatikano radijas

Keičiasi sąlygos ir būdai, bet misija išlieka ta pati:

- tarnauti Gerosios Naujienos skleidimui;
- informuoti apie svarbiausius Popiežiaus ir Bažnyčios gyvenimo įvykius;
- būti tiltu tarp Šventojo Sosto ir Jūsų.

Klausykitės radijo laidų, skaitykite naujienas

ir žiūrėkite žinių vaizdo įrašus interneto portale www.radiovaticana.va/lit

Vatikano radijo laidas Lietuvoje transliuoja:

- *Marijos radijas*
5.25 ir 7.23 val. – nuo pirmadienio iki penktadienio
5.25 ir 7 val. – šeštadieniais ir sekmadieniais
21.15 val. – kasdien
- Lietuvos radijo antroji programa *Klasika*
6.03 val. – kasdien

LKRS

Lietuvių Katalikų
Religinė Šalpa
www.LKRSalpa.org

SPAUDOS,
RADIO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

parėmė š. m. II pusmečio „Artumos“ prenumeratą
per vyskupijų Caritas skyrius, pasiekiančių labiausiai stokojančius.
Taip pat fondo dėka „Artuma“ pasieks ir pasaulio liuanistines mokyklas.

remia kai kurias „Artumos“ skyrelių „Kronika“, „Didelės ir mažos kryžkelės“,
„Akiračiai“, „Gero kino kampelis“, „Atokvėpio valandai“ publikacijas.

Bažnyčios žinios

katalikai.lt
KATALIKŲ BAŽNYČIA LIETUVOJE

Bernardinai.lt
Interneto dienraštis

seimoms.lt

Naujasis ŽIDINYS
AIDAI

KATALIKŲ RADIO
Mažoji studija

MARIJOS RADIJAS

XXI Amžius

ateitis

Bitutė

SALEZIEČIŲ ŽINIOS

KATALIKŲ
PASAULIO
LEIDINIAI

ŽODIS
tarp mūsų

Artuma

Katalikiškas mėnraštis šeimai

Nr. 7/8 (272/273) / 2012

Eina nuo 1989 metų spalio

ISSN 1392-382X

Steigėjas Lietuvos Caritas
Leidėjas Viešoji įstaiga Caritas
leidykla „Artuma“

Įmonės kodas 134460120
A. s. LT097300010002264553

Vyr. redaktorius Darius CHMELIAUSKAS

Redaktorė Vanda IBIANSKA

Redaktorė stilistė Dalė GUDŽINSKIENĖ

Techninė redaktorė ses. Teresė ELSTERYTĖ MVS

Korektorė Rūta LAZAUSKAITĖ

Dailininkė Silvija KNEZEKYTĖ

Vyr. buhalteris Arūnas URNIEŽIUS

Redakcijos adresas:

Rotušės a. 23, LT-44279 Kaunas

Tel./faks. (8 37) 20 96 83

redakcija@artuma.lt www.artuma.lt

SL Nr. 340. Užsakymo Nr. 36278

Tiražas 10 900 egz.

REPRO
spaudos įmonių grupė

Spausdino UAB „Spaudos praktika“
Chemijos g. 29, LT-51333 Kaunas

**Žurnalą galima bet kada užsisakyti
kiekviename Lietuvos pašte**
Indeksas – 5010

Šio numerio kaina **5 Lt** (atsiimant redakcijoje – 4,9 Lt)

© Artuma

Palaimintojo JURGIO MATULAIČIO atlaidai

nugalėk
blogi
gerumu

2012 m. liepos 7–15 d.

Marijampolės Šv. arkangelo Mykolo bazilikoje

Liepos 7 d., šeštadienis

MINĖJIMO IŠVAKARĖS

18 val. – išvakarių šv. Mišios Lūginės koplyčioje

Liepos 8 d., sekmadienis

JAUNIMO DIENA

Meldžiamės už parapijų jaunimo grupių, chorų narius
ir visus jaunos žmones

Liepos 9 d., pirmadienis

KATALIKIŠKŲ JUDĖJIMŲ IR BENDRUOMENIŲ DIENA

Meldžiamės už pal. J. Matulaičio, Šiluvos Švč. M. Marijos
draugijų, Marijos legiono, Gyvojo rožinio, Tikėjimo ir Šviesos
bei visų maldos bendruomenių ir judėjimų narius

Liepos 10 d., antradienis

SOCIALINIŲ DARBUOTOJŲ IR SAVANORIŲ DIENA

Meldžiamės už Caritas, Maltos ordino, Kolpingo draugijos
narius ir visus socialinius darbuotojus bei savanorius

Liepos 11 d., trečiadienis

TARNAUJANČIŲJŲ VIEŠAJAM GĖRIUI DIENA

Meldžiamės už politikus, savivaldos, švietimo,
teisėsaugos, Krašto apsaugos, Priešgaisrinės
gelbėjimo ir visų bendro gėrio tarnybų darbuotojus

Liepos 12 d., ketvirtadienis

KUNIGŲ, VIENUOLIŲ

IR TIKYBOS MOKYTOJŲ DIENA

Meldžiamės už vyskopus, kunigus, seminaristus,
vienuolius ir vienuoles, tikybos mokytojus ir katechetus

Liepos 13 d., penktadienis

LIGONIŲ, SLAUGYTOJŲ IR MEDIKŲ DIENA

Meldžiamės už ligonius ir neįgaliuosius,
gydytojus ir visus ligoniais besirūpinančius

Liepos 14 d., šeštadienis

ŠEIMŲ DIENA

Meldžiamės už sužadėtinius, darnias ir iširusias šeimas,
vaikus ir visus tarnaujančius šeimų sielovadoje

Liepos 15 d., sekmadienis

PAGRINDINĖ IŠKILMIŲ DIENA

Dėkojame Dievui už pal. Jurgio Matulaičio paskelbimą
palaimintuoju ir meldžiame jo paskelbimo šventuoju

**minint paskelbimo
palaimintuoju 25-metį**

IŠKILMIŲ DIENOTVARKĖ

11 val. – rožinio malda Bazilikos Pal. Jurgio Matulaičio koplyčioje
(išskyrus liepos 8 d.)

11.40 val. – katechezė

12 val. – šv. Mišios

13 val. – agapė Marijonų vienuolyno kieme
(liepos 8 ir 15 d. – 13.30 val.)

14 val. – pal. Jurgio Matulaičio tėviškės Lūginėje lankymas
(liepos 8 ir 15 d. – 14.30 val.)

www.marijampolesbazilika.lt